

**HÉVÍZ VÁROS
TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSE
HELYZET-FELTÁRÓ, - ELEMZŐ, -ÉRTÉKELŐ ÉS
ALÁTÁMASZTÓ JAVASLAT**

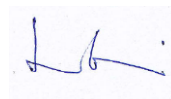

5-KÉ/2015

2015. MÁJUS

HÉVÍZ VÁROS
TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSE
HELYZET-FELTÁRÓ, - ELEMZŐ, -ÉRTÉKELŐ ÉS
ALÁTÁMASZTÓ JAVASLAT

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

Lovasi Katalin
SZKV-vf/02-0675, SZKV-hu/02-0675
SZVV-3.1-02-0675

5-KÉ/2015

2015. MÁJUS

HÉVÍZ VÁROS
TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVE
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSE
HELYZET-FELTÁRÓ, - ELEMZŐ, -ÉRTÉKELŐ ÉS
ALÁTÁMASZTÓ JAVASLAT

1. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSÁNAK FOLYAMATA

1.1. Előzmények

A HÜBNER TERVEZŐ KFT. generáltervező irányításával elkészült Hévíz Város településfejlesztési koncepciója, jelenleg készül a településszerkezeti terve, a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiával és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezés sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 2012. évi Kormányrendelet) szerint.

Az épített környezet alakításáról szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet és a többször módosított, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.), valamint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerint „a település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv” esetén minden esetben környezeti vizsgálat készítése szükséges.

A környezeti értékelés elkészítése a tervezési folyamat szerves részét képezi.

1.2. A környezeti vizsgálat, környezeti értékelés munkarész módszere

Az általános követelmények figyelembe vételével a tervezési feladat sajátosságait szem előtt tartva a vizsgálat általános szempontjait a következők szerint rögzíthető.

- A helyzetfeltárás keretében történik a környezeti alapállapot és a jellemző környezetterhelések vizsgálata a hatályos előírások, követelmények tükrében. A vizsgálatok során megállapításra kerül a településrendezés eszközeivel való elvárt intézkedések köre és egyéb környezetvédelmet érintő javaslatok.
- A tervezési folyamat követi a 2012. évi Kormányrendelet szerinti helyzetelemzés és a helyzetértékelés az 1997. évi LXXVIII. törvényben meghatározott településrendezési tervezési folyamatot, nevezetesen az önkormányzat által határozatban elfogadott településfejlesztési koncepció alapján a szerkezeti

tervmódosítás előkészítését, majd a továbbtervezés során a szabályozási terv és a helyi építési szabályzat kimunkálását. A településrendezési terveket államigazgatási eljárásban történő egyeztetés és a lakosság, valamint civil szervezetek tájékoztatása, bevonása után a képviselőtestület önkormányzati határozatban és rendeletben hirdeti ki.

- A környezeti értékelés során az államigazgatási szervek (előzetes, majd végleges egyeztetési vélemény), az érintett lakosság, és a szervezetek módosíthatják, javíthatják a terv minőségét, melyet a szakági tervezők integrálnak az egyes dokumentumokba. Ezért szükséges az államigazgatási szervek érdemi véleményének a megismerése.
- Az egyeztetési folyamatban esetleg bekövetkező véleményeltéréseket egyeztető tárgyalás keretében – kompromisszumra törekedve – kell tisztázni. A tervet készítő önkormányzat illetve a tervező az eltérő vélemények fenntartása esetén indokolni köteles döntését.
- A környezeti értékelés készítésénél az önkormányzat meglévő és környezetvédelmet érintő, terület-felhasználásra hatással bíró tervei, statisztikai és környezetterheléssel összefüggő adatok, helyszíni ellenőrző vizsgálatok tapasztalatai, az államigazgatási szervek és közüzemi szervek előzetes adatszolgáltatásai, véleményei vehetők figyelembe. A tervkészítésre rendelkezésre álló időszak nem teszi lehetővé kutatások, ciklusok monitorizálását, így ezek bizonytalanságával készíthetők el a településrendezési eszközök.
- A környezeti értékelés jelenlegi állapotának elemzése, helyzetértékelése során többek között az Önkormányzat által rendelkezésre bocsátott „Hévíz Város Megújított Környezetvédelmi Programja”, illetve a „Hévíztó Átfogó Tóvédelmi Programja Előkészítő Tanulmánya” dokumentumok szakértői megállapításait teljes egészében figyelembe vettük, a környezeti értékelés dokumentációba beépítettük. A Balaton Integrációs és Fejlesztési Ügynökség KHT által készített értékes szakértői tanulmány a környezeti értékelést alapvetően meghatározza.

1.3. A környezetalakítási, környezetvédelmi munkarész tematikája

A településrendezési terv készítői a jogszabályi követelményeknek, a megfelelő megrendelői akarattal egyezően készítették el a környezetalakítási és környezetvédelmi munkarészt, a terv dokumentálásakor, szerkesztésekor figyelembe vették a környezeti értékelés általános követelményeit.

A környezeti értékelés általános tartalmi követelményeit a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 4. sz. melléklete tartalmazza, amely a 2012. évi Kormányrendelet 2. sz. melléklete figyelembevételével alkalmazható a településrendezési eszközök kidolgozása során.

A településszerkezeti és szabályozási tervek, valamint a helyi építési szabályok készítésével szemben támasztott követelmények figyelembe vételével, a fent rögzített általános módszertan alapján a környezeti értékelés részletes tematikáját a következők szerint rögzíthető.

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamata

Előzmények, módszertan, tematika tartalma, a településrendezési tervek más részeihez való kapcsolódás, a kidolgozás egyéb szempontjai összefoglalása.

2. A településrendezési tervezés célja és tartalma

A településfejlesztési elképzelések és tervek rövid ismertetése, a településrendezési terv összefüggése más tervekkel, programokkal.

3. A környezeti hatások értékelése, helyzetteltárás, helyzetelemzés

3.1. A rendezési tervek készítése során figyelembe vett tervek és programok

3.2. A környezeti állapot értékelése és a rendezési tervek készítése során figyelembe vett meglévő környezethasználatok.

A talaj és a vizek védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, a talaj- és vízvédelmi követelmények.

A levegőminőség védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, a levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos követelmények.

Hulladékgazdálkodás

A jelenlegi helyzet elemzése, helyzetértékelése, a hulladékgazdálkodással szemben támasztott követelmények.

Zaj elleni védelem

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, környezeti zajvédelmi követelmények.

Települési és épített környezet, kulturális örökség védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, épített környezet védelmével kapcsolatos követelmények.

Táj- és természetvédelem

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése, a táj- és természetvédelemmel szemben támasztott követelmények.

Humánkörnyezet és ökológiai helyzet

Helyzetértékelés

4. A településrendezési tervek alkalmazása esetén várható környezetet érő hatások, helyzetértékelés és alátámasztó javaslat

4.1. A településrendezési terv összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel

4.2. A környezetet érintő hatások előrejelzése, helyzetértékelés és alátámasztó javaslat

A talaj és vizek védelme

A levegőminőség védelme

Hulladékgazdálkodás

Zaj elleni védelem

Épített környezet és kulturális örökség védelme

Táj- és természetvédelem

Humánkörnyezet és ökológiai helyzet

5. Javaslat a településrendezési tervekhez kapcsolódó közgyűlési intézkedésekre, monitorizálásra

6. Összefoglalás

1.4. A környezeti vizsgálat településrendezési tervek más részeihez való kapcsolódása

A részletes vizsgálaton alapuló környezeti értékelés mind a települési szerkezeti tervet, mind a szabályozási tervet megalapozó, elhagyhatatlan tervrészlete és kiemelt szerepkörű a környezetkímélő beépítések terület-felhasználásai megállapításában és a helyi rendjének, szabályozásainak kialakításában.

Településszerkezeti terv az a településrendezési eszköz, amely meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését.

Az építés helyi rendjének biztosítása érdekében a települési önkormányzatnak az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket helyi építési szabályzatban kell megállapítania.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a környezeti értékelés a településrendezési eszközök megalapozója, az eredmények szervesen beépülnek és meghatározói a településrendezési terveknek illetve a helyi építési szabályzatoknak.

1.5. A kidolgozás egyéb szempontjai

A környezeti értékelés készítésekor, a környezetalakítási munkarész kidolgozásakor feltétlen figyelembe kell venni a tervek érvényességének időkorlátait is, valamint a magasabb szintű tervek (országos, megyei) hatályos követelményrendszerét.

A településszerkezeti tervet a települési önkormányzatnak legalább tízévenként felül kell vizsgálnia, és szükség esetén a terv módosításáról vagy új terv elkészítéséről kell gondoskodnia. A megváltozott országos és megyei területrendezési tervek is indukálják a felülvizsgálat elvégzését. A helyi építési szabályzatnak és a szabályozási tervnek a jóváhagyott településszerkezeti tervvel összhangban kell lennie, eltérés szükségessége esetén a településszerkezeti tervet előzetesen módosítani kell.

A követelményeknek megfelelően tehát a környezeti értékelést is tízéves időintervallumra szükséges meghatározni, melynek jelenleg hat év felett a környezetvédelmi tervi ellátottságok hiányában gyengeségek várhatók.

Különös figyelmet érdemel az Országos Területrendezési Terv (OTRT) és az azzal harmonizált a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és Területrendezési Szabályzatának megállapításáról szóló 2013. évi XLVII. törvényben (Balaton törvény) foglaltak figyelembevételé.

Az OTRT-hez és a Balaton törvényhez készített stratégiai környezeti értékelés a város és térsége infrastruktúra hálózat tervei kialakítását meghatározta, így ezekhez kell alkalmazkodni a településrendezési eszközök készítése során.

2. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEK CÉLJA ÉS TARTALMA

2.1. A településfejlesztési célok, elképzelések

A terület- és településrendezési tervezés célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új terület-felhasználási módok javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Hévíz Város településrendezési eszközei készítése a környezetalakítási és környezetvédelmi vizsgálatának a fő célja – a tervezési folyamat szerves részeként – az elgondolások és a tervjavaslatok alternatívái környezeti hatásainak módszeres elemzése annak érdekében, hogy a rendezési terv és így a terület fejlesztése környezetbarát legyen.

A terv készítése során így figyelembevételre került, hogy a településen megvalósítható beruházások és azok funkciói, valamint az infrastruktúra kialakítása, fejlesztése révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- kizárja a környezetkárosítást.

A környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a zavaró hatások (zaj, hulladékkeletkezés) elleni védelemmel kell megvalósítani.

2.2. A település közigazgatási területének terület-felhasználásai ismertetése

Hévíz Budapesttől DNy-i irányban, Zala megye K-i részén, a Balaton nyugati medencéjében helyezkedik el. A 2007 júniusában kialakított, 8 települést magában foglaló Hévízi Kistérség központja. A város távolsága Keszthelytől 6, a megyeszékhelytől, Zalaegerszegtől pedig közel 50 kilométer. Meghatározó, országos jellegű és jelentőségű térszerkezeti sajátosság, hogy Hévíz területileg része a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzetnek, mint partközeli település. A Város tagja a Balatoni Fejlesztési Tanácsnak, miközben statisztikailag a nyugat-dunántúli régió, azon belül Zala megye része.

Hévíz elérhetőségét valamelyest nehezíti, hogy nem közvetlenül a főközlekedési útvonalak mentén fekszik, a város ugyanis alsóbbrendű közutak becsatlakozásával közelíthető meg. Ennek nehézsége az M7-es autópálya megépítésével Budapest és az Adria felől megoldódott, hiszen az autópálya alig több mint negyedórányi elérhetőségre került. Hévíz nyugat felől azonban gyorsforgalmi úton, autópályán

nem érhető el, holott jelentős forgalom figyelhető meg főként a 84-es úton, Sopron – Sárvár - Bécs irányából, illetve a 76-os főúton Graz – Zalaegerszeg felől. Ezen szakaszok a helyi igények mellett – főleg tavasztól őszig – a fő útvonalai az autóval érkező osztrák, német vendégkörnek.

A Hévízre vezető egy- és kétszámjegyű útvonalak tehát túlterheltek, a Balaton egészének forgalma mellett jelentős teherforgalmat is lebonyolítanak.

A Város jelenlegi terület-felhasználásainak ismertetése

Beépítésre szánt területek:

- nagyvárosias lakóterület (Ln)
- kisvárosias lakóterület (Lk)
- kertvárosias lakóterület (Lke)
- településközpont vegyes terület (Vt)
- központi vegyes terület (Vk)
- kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület (Gksz)
- üdülőházas terület (ÜÜ)
- különleges terület (K)

Beépítésre nem szánt területek:

- közlekedési és közmű terület (KÖ)
- zöldterület (Z)
- erdőterület (E)
- mezőgazdasági terület (M)
- egyéb terület (V)
- különleges terület (Kk)

2.3. A településrendezési terv összefüggése más tervekkel, programokkal

A település fejlődése, „működése” is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit. A települési eredetű környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladék-elhelyezés, a település közlekedési struktúrája, a létesítmények parkolási lehetőségei közvetlenül befolyásolják a település és környéke környezeti minőségét.

Az OTRT és a Balaton törvény kedvező helyzetbe hozta a települést. A területrendezési tervvel való összhang igazolását a szerkezeti terv leírása részletesen ismerteti a tervezés során.

A településkörnyék ezért a helyi adottságoktól függően többé-kevésbé sajátos konfliktusterület, amelynek fejlesztése, rendezése az országos közúthálózat-fejlesztéssel és a település érdekeivel összhangban, együttesen történhet.

A települési környezet minőségét a későbbiekben bemutatott föld-, víz-, levegőtisztaság-védelem, valamint a jelentős hatások (zajterhelés, hulladékok) elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A környezeti elemek védelme és a jelentős hatások elleni védelem, valamint a település működésének, működtetésének összehangolt tevékenysége túlmutat a helyi építési szabályzat elkészítésének keretein.

A környezet védelmét szolgáló fejlesztési program különösen nagy súllyal jelentkezik a település életében és az önkormányzatok feladatainak ellátásában.

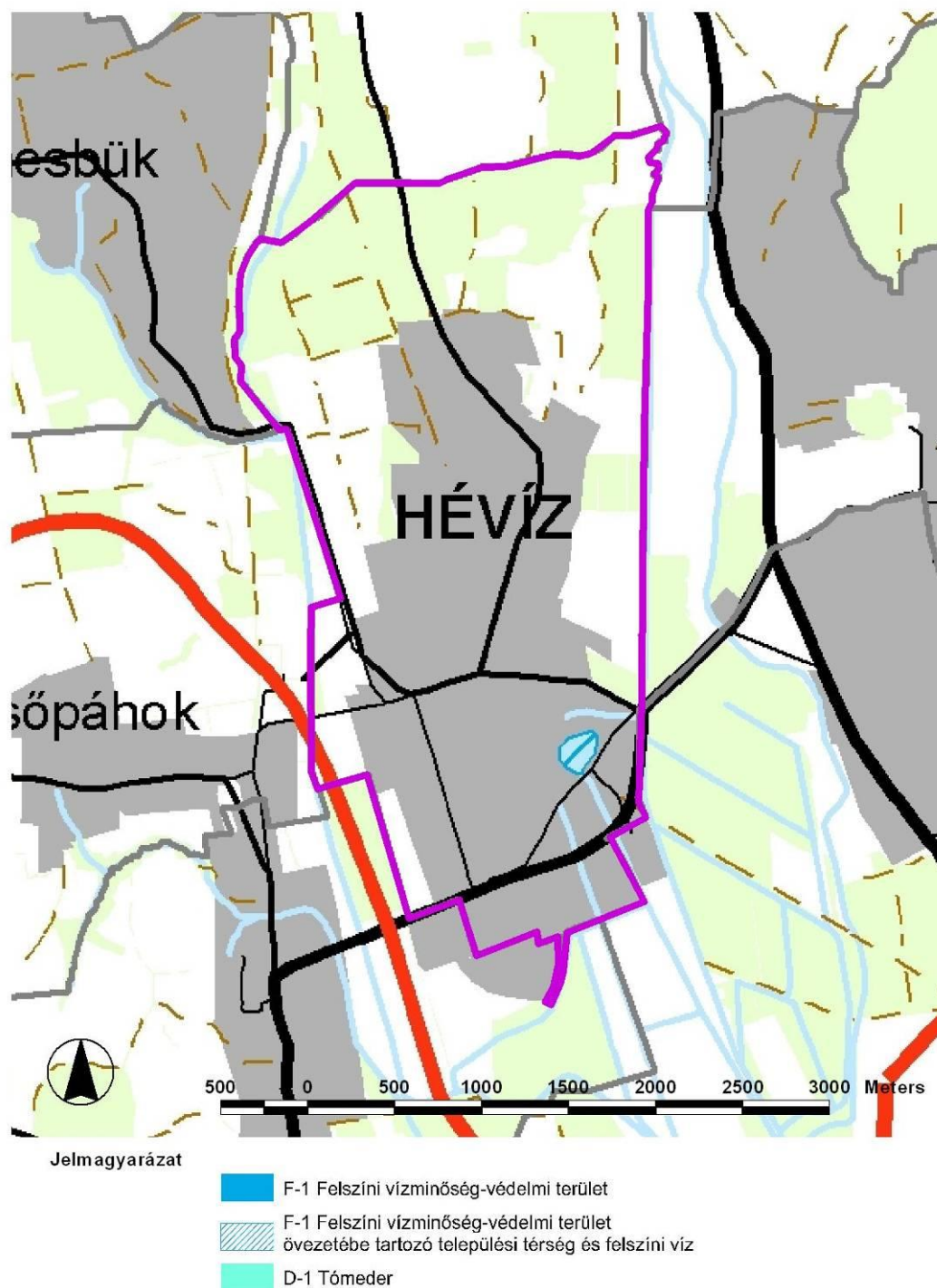
Az építésügyi igazgatás feltételeinek biztosítása, a településüzemeltetés, a vállalkozási tevékenység támogatása, a költségvetés nehézségeiből adódó konfliktusok kezelése és az életkörülmények javítását szolgáló intézkedések, valamint a nem kívánatos környezeti állapotokon való javítás érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben megfogalmazottak szerint elkészült Hévíz Város környezetvédelmi programja 2013. évi felülvizsgálata.

A hivatkozott törvény alapján a települési környezetvédelmi programot a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, a rendezési tervekkel összhangban kellett kialakítani, melyben természetesen szerepelnek az építésügyi igazgatásra vonatkozó intézkedések és az üzemeltetéssel kapcsolatos projektek is.

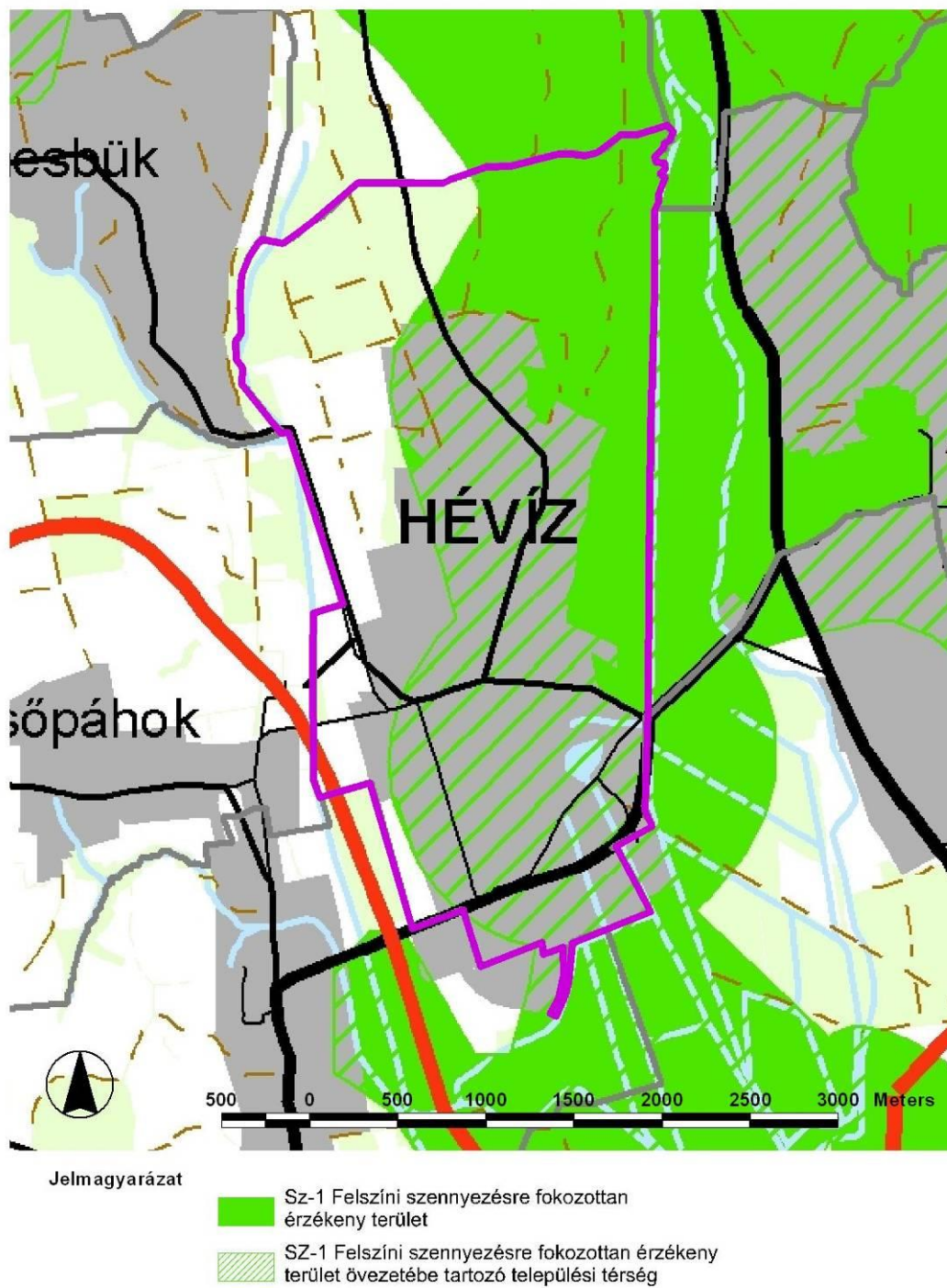
A környezetvédelmi jogszabályok jelentős módosulása, a feladat- és hatáskörök változása miatt célszerű a program folyamatos aktualizálása, mely szerint időszakonként, de legalább két évente célszerű felülvizsgálni és a végrehajthatóság érdekében ez alapján módosítások kezdeményezhetők.

Balaton törvény által meghatározottan a települést érintő területi övezetek:

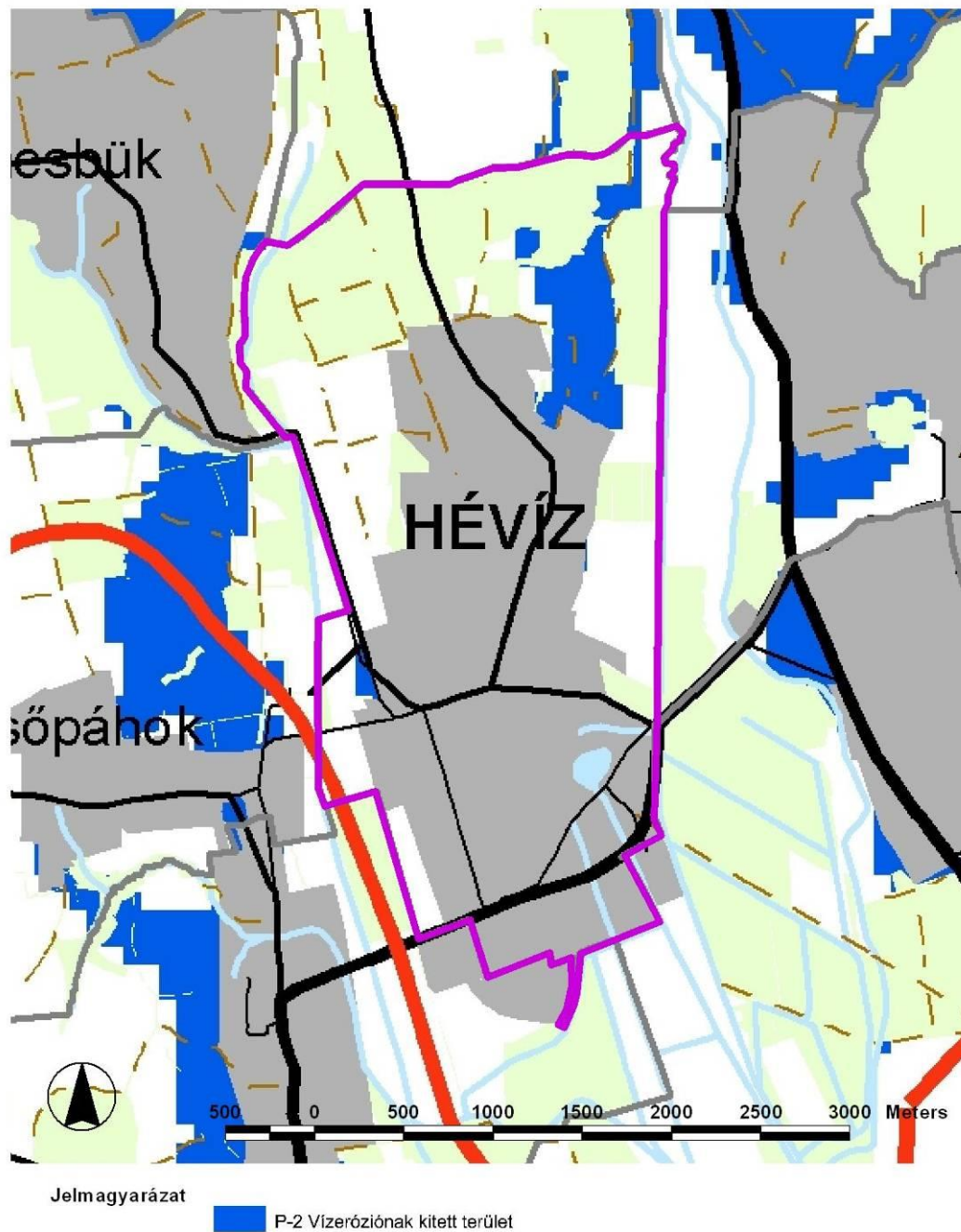
1. sz. ábra: Felszíni vízminőségvédelmi terület övezete

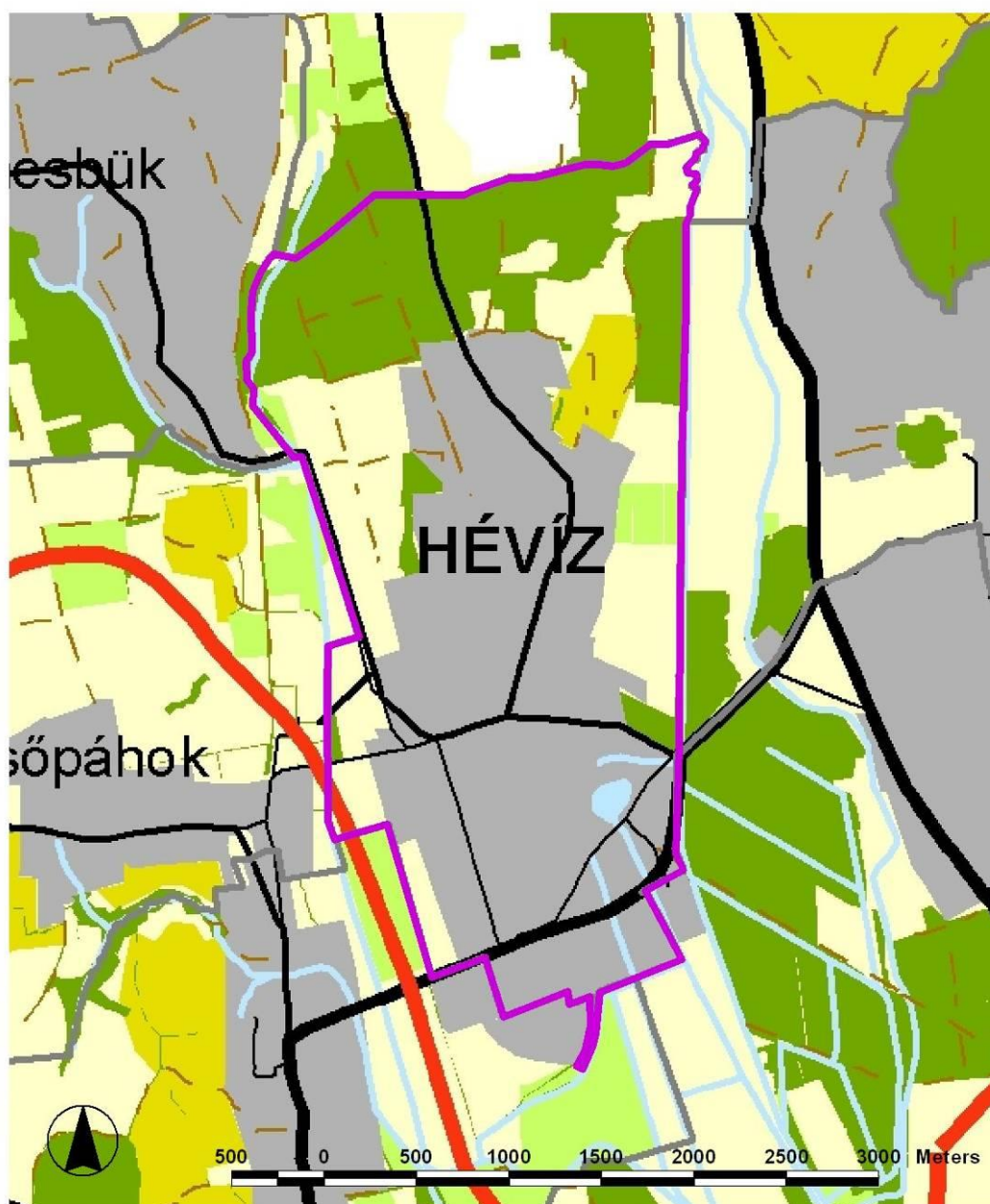
2. sz. ábra: Felszín szennyeződésre fokozottan érzékeny terület övezete

3. sz. ábra: Vízerózióknak kitett terület övezete

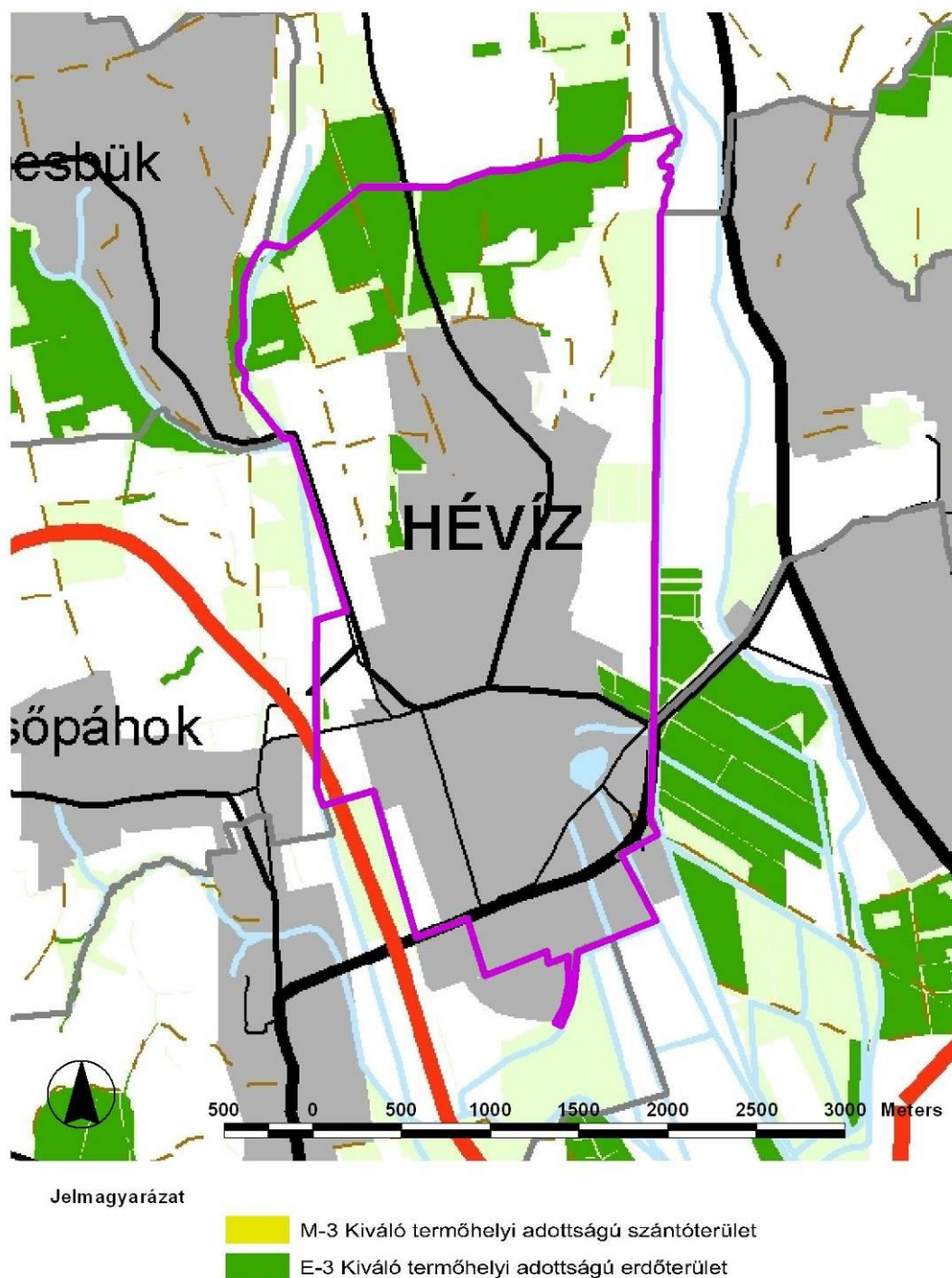
4. sz. ábra: Települési terület, kertgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület, erdőterület, erdőtelepítésre alkalmas terület övezete

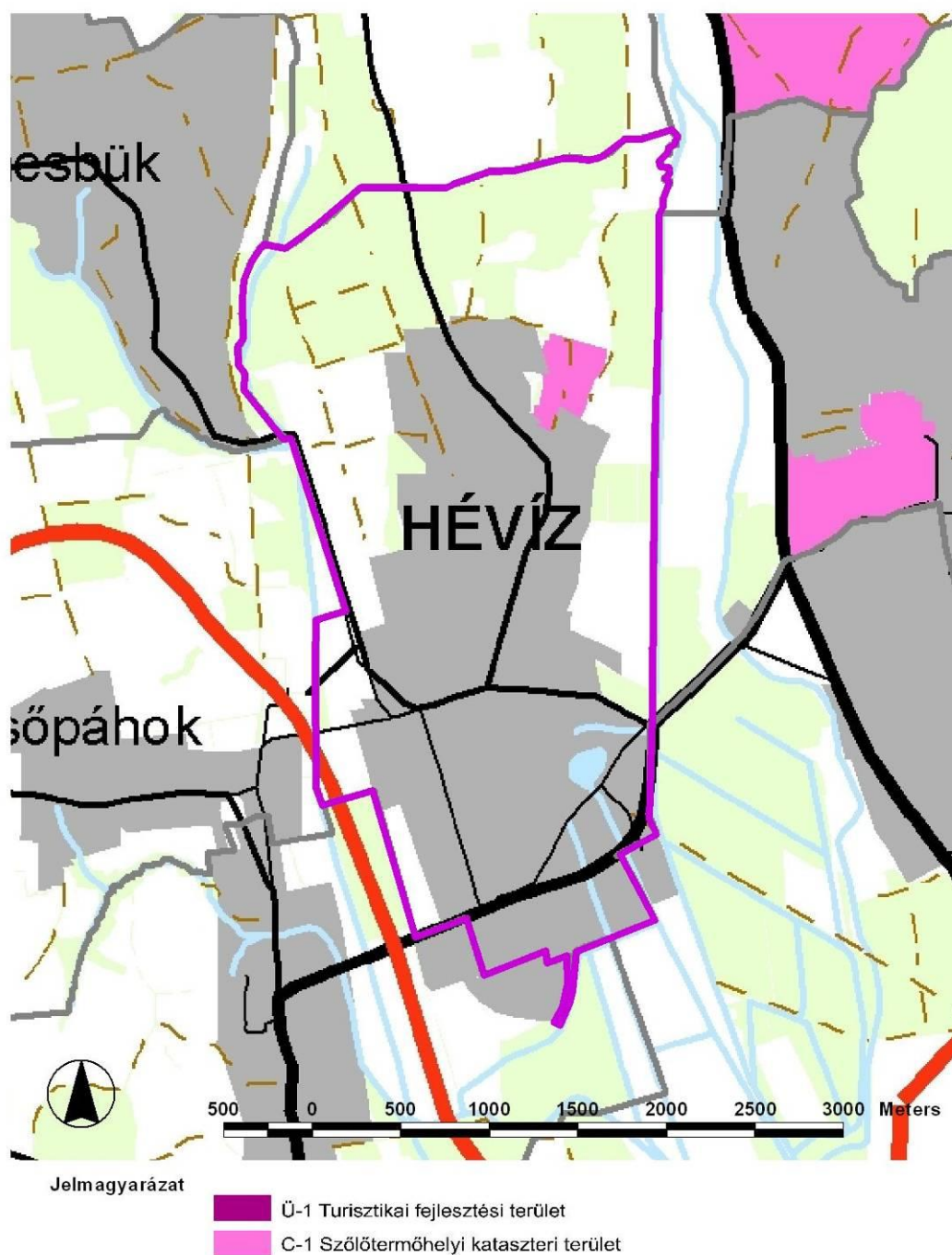
Jelmagyarázat

- U-1 Települési terület
- U-2 Gazdasági terület
- M-1 Általános mezőgazdasági terület
- M-2 Kertgazdasági terület
- E-1 Erdőterület
- E-2 Erdőtelepítésre alkalmas terület

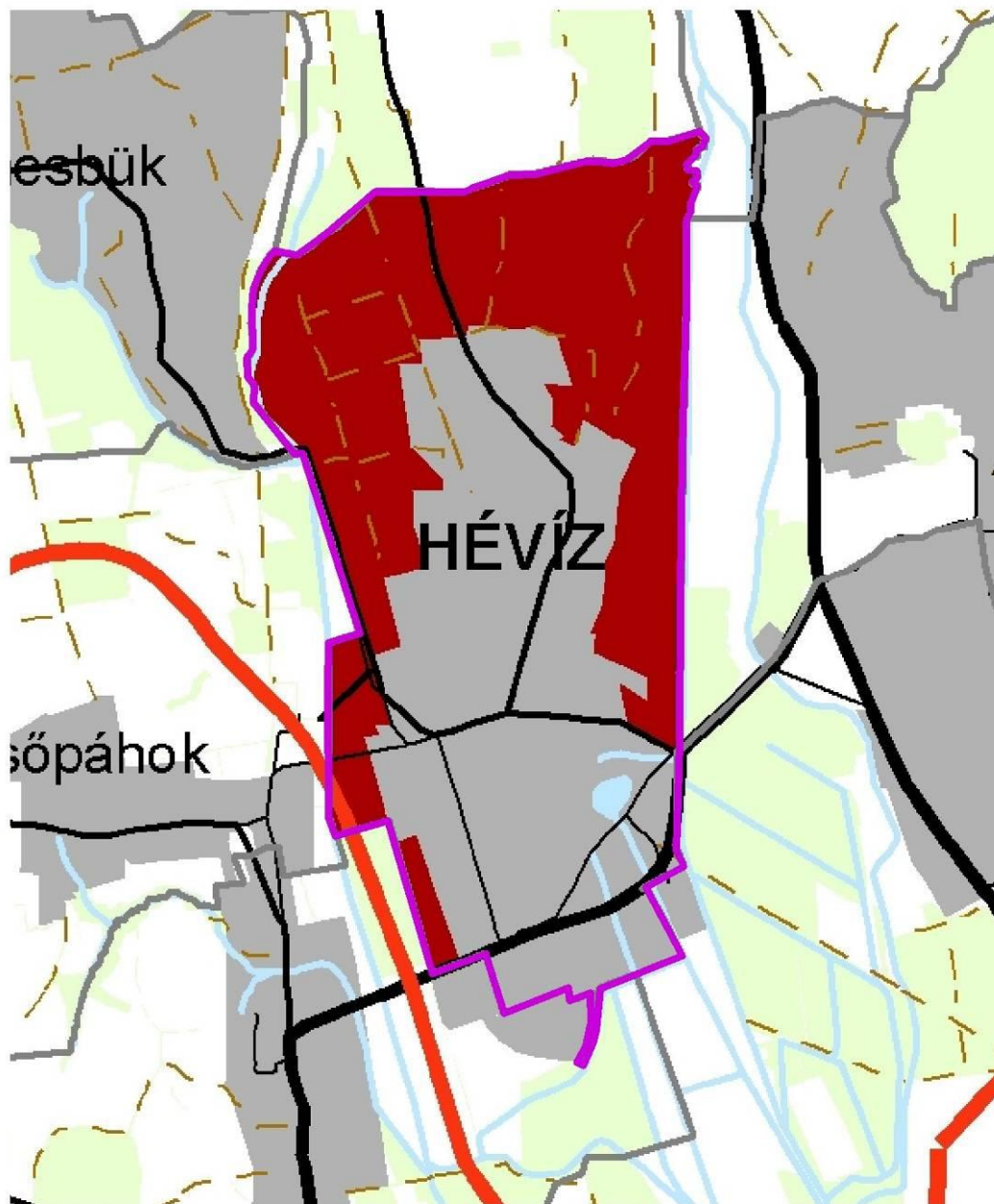
5. sz. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterülete övezete

6. sz. ábra: Szőlő-termőhelyi kataszteri terület övezete

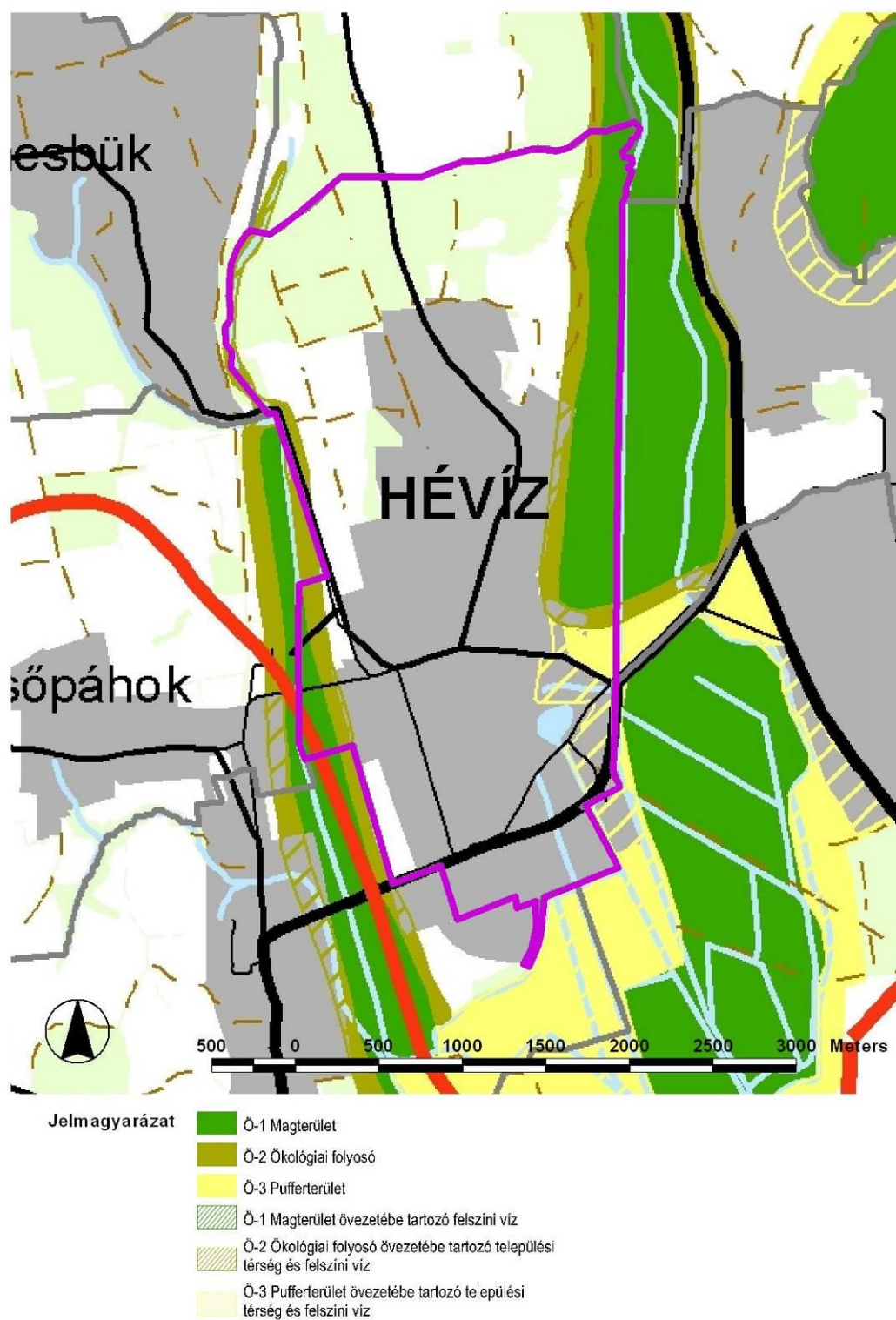
7. sz. ábra: Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület

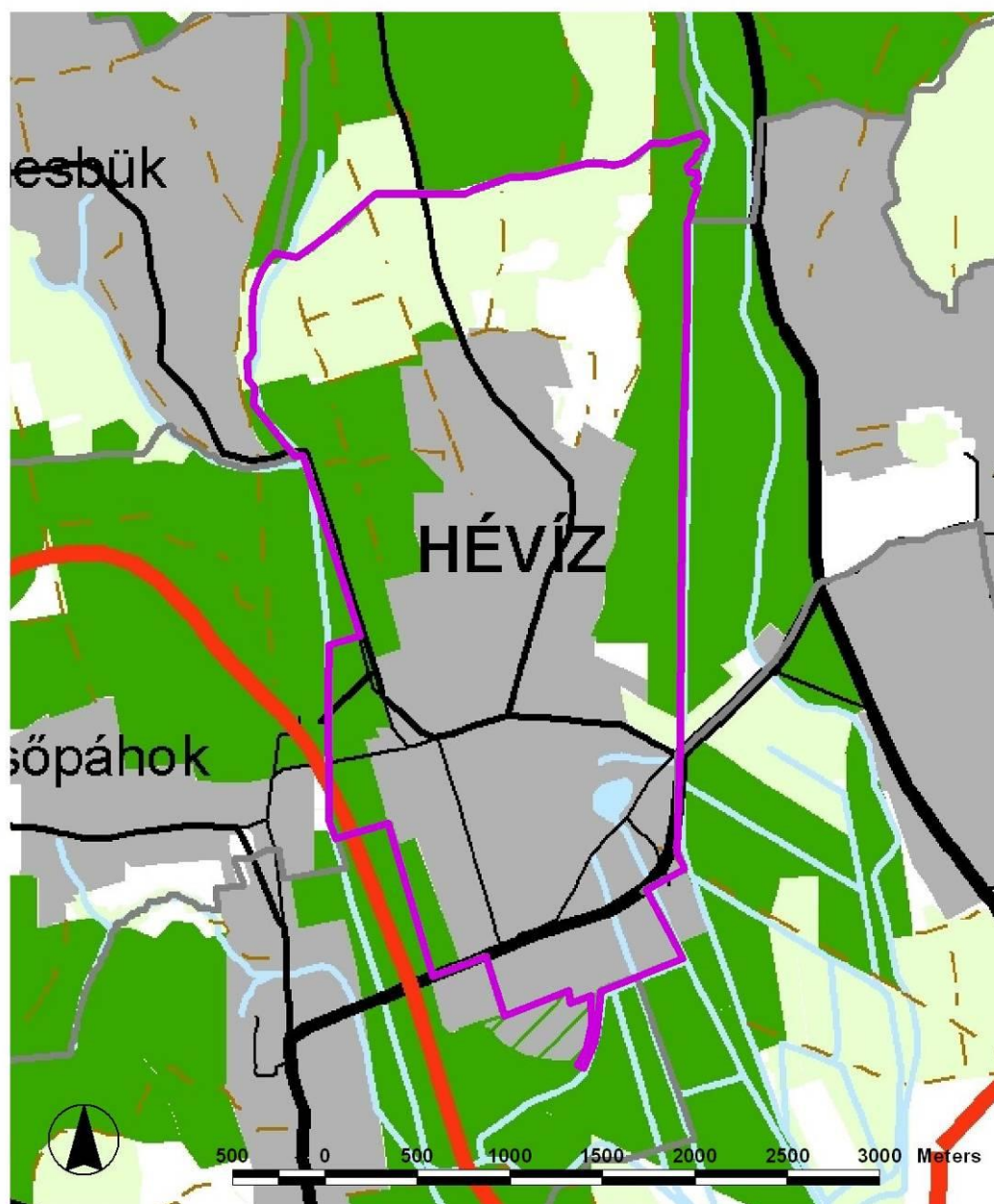
Jelmagyarázat

 K-1 Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete által érintett település

8. sz. ábra: Magterület övezete, ökológiai folyosó és puffterület övezete

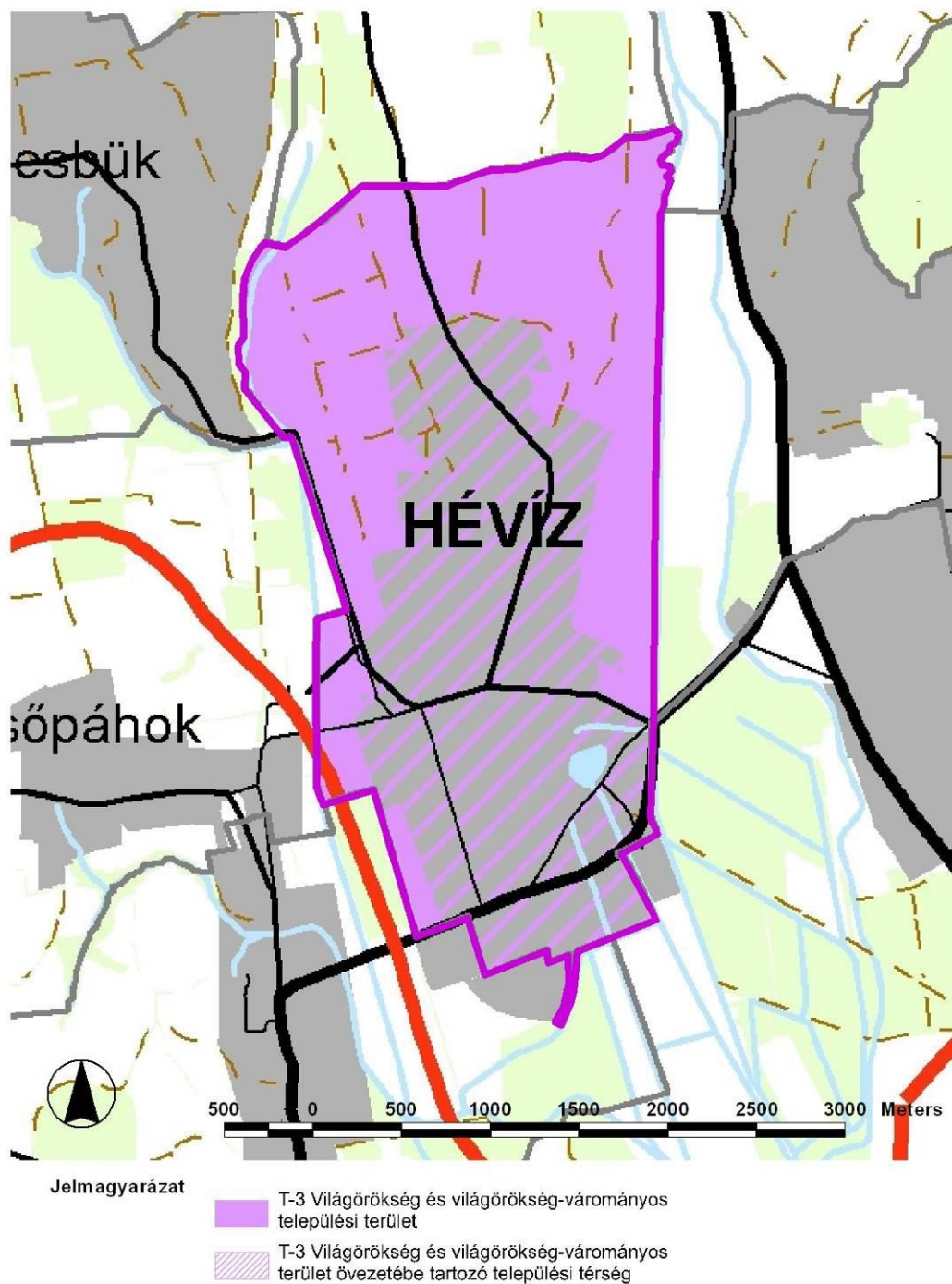
9. sz. ábra: Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

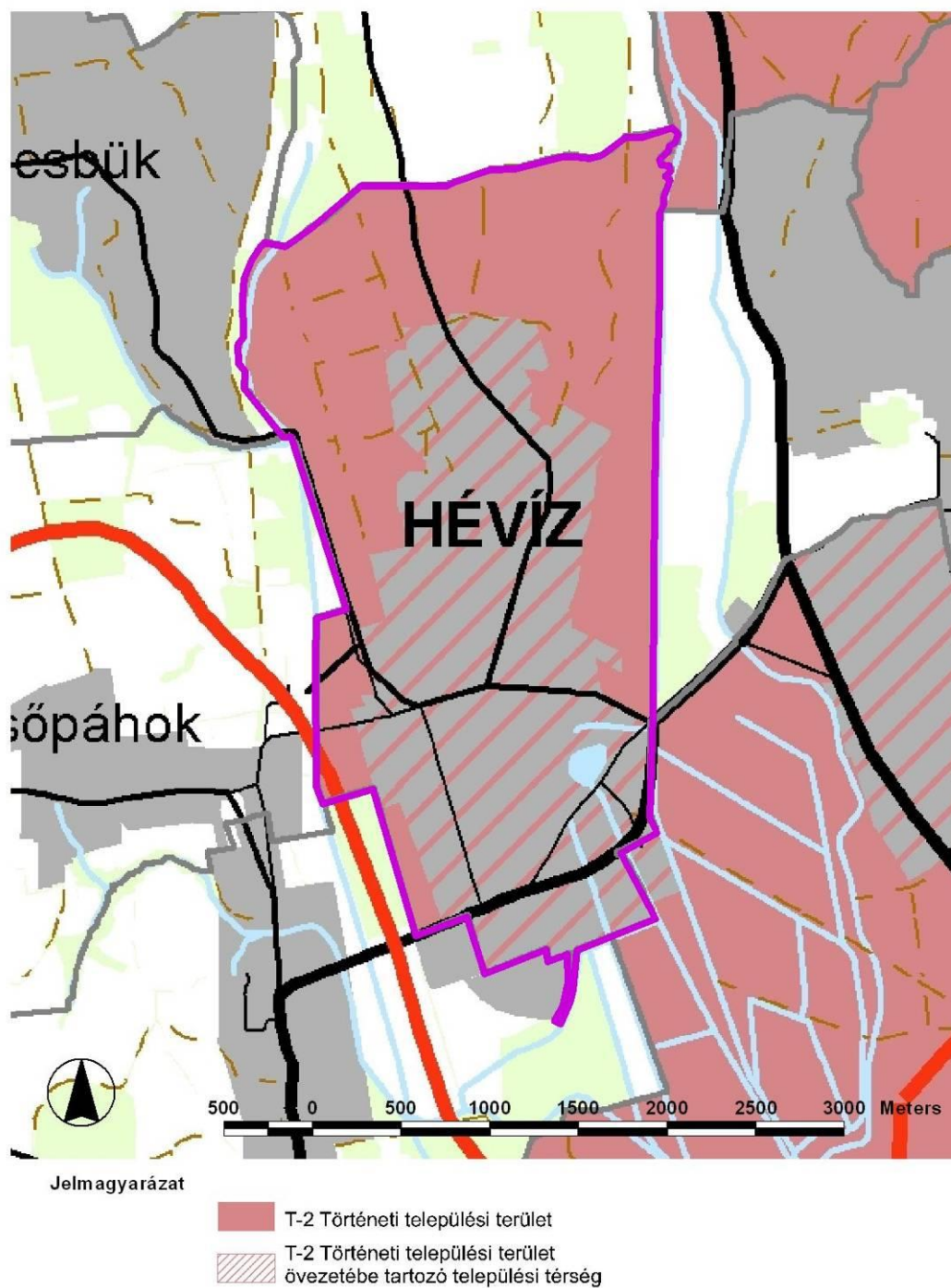
Jelmagyarázat

- T-1 Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület
- T-1 Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe tartozó települési térség

10. sz. ábra: Világörökség és világörökség várományos terület övezete

11. sz. ábra: Történeti települési terület övezete

A szerkezeti terv, a helyi építési szabályzat és a szabályozási előírások az országos településrendezési és építési követelményekről (OTÉK) szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet szerint készíthető el.

3. A környezeti hatások értékelése

3.1. A rendezési tervek készítése során figyelembe vett tervek és programok

A rendezési tervek készítése során elsősorban a következő tervek és programok lettek figyelembe véve:

- Országos Területrendezési Tervről szóló módosított 2003. évi XXVI. törvény
- A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és Területrendezési Szabályzatának megállapításáról szóló 2013. évi XLVII. Törvény szerinti terv
- Zala Megye Területrendezési Terve
- Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Országos Hulladékgazdálkodási Terv
- Zala Megye Területrendezési Terve 2010 (Pestterv Kft)
- Zala Megyei Területfejlesztési Konceptió Helyzetelemzése (Vital Pro Kft.)
- Zala Megyei Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő Fázis (Városfejlesztés Zrt.)
- Nyugat-balatoni és Zala-völgye Regionális Hulladékgazdálkodási Terve
- Nemzeti Település Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Program
- Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Programja
- Zala Megye Környezeti Állapota (Nyugat-dunántúli KTVF)
- Tájékoztató a megye lakosságának egészségi állapotáról (Zala Megyei Kormányhivatal, Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv).

3.2. A környezeti állapot és értékelése és a rendezési tervek készítése során figyelembe vett környezethasználatok

A hatályos jogszabályok követelményei szerint a környezetvédelmi szempontokat a területrendezés során érvényre kell juttatni.

A területfejlesztés, területrendezés környezetvédelemmel kapcsolatos igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:

- a meglévő települési környezet jelenlegi állapotának értékelése, a jellemző környezetterhelések elemzése,
- a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismertetése.

3.2.1. A talaj- és a vizek védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése

Domborzat

A Zalavári-hát É-D-i irányban hosszan elnyúló lapos meridionális hát az Alsó-Zala és a Hévízi-völgy között. É-D-i irányban féloldalasan kiemelkedett, s D felé fokozatosan

elkeskenyedő területét a lejtés irányában kialakult konzekvens völgyelések hálózák be. Felszíne sem, domborzatilag sem alaktanilag nem egységes. Haránttörések mentén összetöredezett É-i része tagoltabb és erodáltabb: itt a relatív relief átlagos értéke meghaladja a 70 m/km^2 -t. D-i lealacsonyodó és vastag (10-20 m) lösztakaróval fedett felszíne egységesebb és makro- és mikroformákban is szegényebb. Kicsiny viszonylagos szintkülönbsége (34 m/km^2) alapján erősebben tagolt hullámos síkságra emlékeztet.

A Keszthelyi-Riviéra a Keszthelyi hegységet D-ről és Ny-ról néhány száz m-től 2 km-ig terjedő szélességben 105-108 m. B.f. magasságban övező felszín. A Balaton-felvidék lábához támaszkodó Balatoni-Riviérahoz hasonló genetikájú lejtős hegyláb felszín 160-140 és 115-120 m átlagmagasságú szintekkel, amelyek alatt a tóparton egy 110-114 m-es pleisztocén tavi abrázíós szint, továbbá a parti alluviális síkok 105-108 m sorakoznak. Zömmel a hegységet felépítő dolomit, kisebb részben mészkő, foltokban pannóniai üledék és törmelékük, málladékok a felszínen van. A terület mintegy felére a $<5 \text{ m/km}^2$, a többi felszínre egyenlő arányban az 5-10, illetve a 10-25 m/km^2 relatív relief a jellemző. Csak a hegység 400 m átlagmagasságú tömbjének a hegyláb felszínre való meredek leszakadásainak keskeny sávjain mutatkozik 150-200, illetve 200-250 m/km^2 -es relatív relief.

A Keszthelyi-fennsík mezozóos mészkő és dolomit formációkból épült domborzata töréses, sasbérce szerkezetű, mikrotektonikusan összetöredezett. A hegységi tömeget minden oldalról mélytörésekhez kapcsolódó szerkezeti vonalak (Hévíz-törés, Edericsi-törés stb.) és több száz m mélyre lezökkent szerkezeti árok határolják (Sümeg-Lesencieistvánd-mélyárok). Alakrajzilag 350-450 m tszf-i magasságú sasbércek sorozatából áll. A mikrotektonikus összetöredezettség, a törésvonalak mentén formálódott, többnyire É-D-i irányú sűrű völgyhálózat, a sekély termőrétegű karsztos felszínek behatárolják a domborzat hasznosítási lehetőségeit.

A Kis-Balaton-medence kistáj a Balaton süllyedékének DNy-i része, a tóval kitöltött medencétől a Zala által áttört, É-D-i irányú fenékpusztai Castrum-hát választja el.

A Tátika-csoport kistáj alakrajzilag vulkáni kúpokból, lávatakarókból, gerincekből és tanúhegyekből álló vulkán csoport. Az alacsony középhegységek domborzattípusát képviseli. Átlagos tszf-i magassága 350 m. Domborzata formákban gazdag.

Területének döntő hányadát közepes (völgysűrűség $2,5\text{-}3,5 \text{ km/km}^2$) jellemzi. A meredek lejtőjű vulkáni kúpokat és tanúhegyeket kőfolyások övezik. Laza pannóniai üledékből épült lejtők csuszamlás-veszélyesek. A mezőgazdasági (elsősorban szőlő) hasznosítású lejtőket az intenzív talajerózió jellemzi.

Földtani környezet

A térség karsztvízföldtani szempontból legnagyobb jelentőségű kőzetcsoportja a kétezeröttszáz-háromezer méter vastagságúra becsülhető főkarsztvíztároló összet, amelynek elsősorban felső-triász karbonátos kőzetei lényegesek. A triász képződménysoron belül jelentősek – az egykori képződési környezetnek megfelelő – különböző kőzettípusok, elsősorban a tisztán karbonátos kőzetek között kifejlődött

változó mennyiségű finomtörmelékes alkotórészt tartalmazó képződmények. Vízföldtani jelentősége különösen a felső-triász nagyvastagságú karbonátos összletet tagoló kőzettesteknek- elsősorban vízföldtani szempontból legnagyobb jelentőségű, 1500-2000 m vastag Fődolomit Formáció alatt települő, esetenként több száz m vastag Veszprémi Márga Formációnak, alárendeltebben a Fődolomit és a 100-150 m vastag Dachsteini Mészke Formációk között kifejlődött, 100-150 m vastagságú Kösszeni Formációnak – van, elsősorban a terület nyugatabbi felén, valamint a középső- és alsó-tirász korú, törmelékes elegyrészeket változó mértékben tartalmazó kőzettesteknek. A főkarsztvíztároló összlet felső részét a kevésbé jól karsztosodó, nem jelentős vastagságú jura korú mészkövek alkotják.

A szerkezetátalakulást követő felső-kréta üledékciklus során képződött az ugyancsak függő-karsztvíztároló Ugodi Mészke. Helyenként közvetlenül települ a főkarsztvíztároló összletre, s e területeken a főkarsztvíztároló képződményekkel teljesen egységes hidrodinamikai rendszert alkot. E sávok között vízrekesztő aleuritos, márgás képződmények rakódtak le a felső-kréta során, melyek közé befogazódnak az Ugodi Mészke rétegei, a főkarsztvíztárolótól elkülönülő karsztvíztárolóként.

A horizontális elmozdulási vonalak vízföldtani jelentősége többoldalú. Egyrészt igen jelentős szerepük van a középső részükön nagy üledékvastagsággal jellemzett, zömmel vízrekesztő kőzetekből álló miocén medencék kialakulásában, amelyek létrejötte e vonalakhoz köthető. A következő, karsztvízföldtani szempontból is jelentős esemény a szarmata medencék peremi területein a – karsztvíztároló Tinnye Formációt eredményező – biogén karbonátos üledékképződés, amely az alatta települő idősebb kőzeteket, illetve oligocén-miocén tektonikai vonalakat lefedve módosíthatja azok áramlásokban játszott szerepét. Jelentős esemény volt a felső-pannoniai vulkanizmus, amely a hegység DNY-i részén jelentős tömegű, s a főkarsztvíztároló összletet átharántoló gyökérszónájuk következtében a karsztvízáramlást korlátozó bazalttesteket hozott létre.

A hegység mai morfológiai képe – néhány már korábban kiemelkedett terület kivételével – alapvetően a pleisztocén folyamán alakult ki.

Talaj, növényzet

A Zalavári-hát kistáj löszös talajképző kőzetén túlnyomóan barnaföldek (89%), kisebb kiterjedésben csernozjom barna erdőtalajok, attól É-ra alluviális üledéken agyagbemosódásos barna erdő-talajok képződtek. A kistáj viszonylag számottevő eróziós potenciálja miatt jelentős a talajok lepusztulásával kialakuló földes és köves kopárok elterjedtsége (4%). A kilúgozott erdőtalaj réteglepusztulása következtében a meszes alapkőzet kerül felszínre és emiatt a talajok felszíntől karbonátosak, a humuszanyagok erodálódása miatt tevékenységük igen gyenge. A kistáj agyagbemosódásos barna erdőtalajai nem képviselnek jelentős mezőgazdasági potenciált, mert sekély termőrétegűek, vízgazdálkodásuk kedvezőtlen, termékenységük gyenge. Területükön a gyümölcsösök részaránya viszonylag jelentős

(22%). A csernozjom barna erdőtalajok és a kistájba benyúló réti talajok területi részaránya jelentéktelen.

A Zalai flórajárásba (Saladiense) tartozó kistáj elterjedtebb potenciális erdőtársulásai között a gyertyános kocsányos tölgyesek (*Quercus robur*-*Carpinus*), a gyertyános kocsánytalan tölgyesek (*Quercus petraea*-*Carpinus*) tölgy-kőris-szil ligeterdők (*Quercus*-*Ulmus*), a fűz-nyár ligeterdők (*Salix*-*Alnus*) említhetők. Az aljnövényzet jellegzetesebb fajai a fehér pimpó (*Potentilla alba*), a ciklámen (*Cyclamen purpureascens*), a napvirág (*Fumaria procumbens*), a csenkeszfélék (*Festuca vaginata*, *F. dominii*, *F. rupicola*) stb. Az erdőgazdasági területeken vegyeskorú, keménylombos erdők díszlenek. A folyó-növedék átlagos évi nagysága 2,1-4,5 m³/ha között váltakozik. A jellemzőbb mezőgazdasági kultúrák között a búza (20-35 q/ha), az őszi árpa (20-30 q/ha), a kukorica (30-50 q/ha) említhető. A gyümölcsfélék között a legelterjedtebb az alma (50-150 q/ha).

A Keszthelyi-riviéra uralkodó talajtípusa a 60%-os területi részaránnyal előforduló, túlnyomó részben harmadidőszaki és idősebb üledékeken képződött, kisebb részben (Hévíztől északra egy kisebb foltban) löszös üledékeken kialakult vályog mechanikai összetételű barnaföld. Erdősültsége jelentéktelen, mintegy 35 %-át települések fedik. Szőlő mintegy 20%-a. Erodált köves kopár Cserszegtomaj környékén fordul elő összesen mintegy 4%-os területi részaránnyal, sok szőlővel (35%). A Keszthelyi-hegység kistájba nyúló részét mészkövön kialakult rendzina borítja, az összterület 21%-án. Jórészt erdő (85%), kisebb része szőlő.

A terület potenciális erdőtársulásai közül a mészkőkerülő bükkösök (*Luzula*-*Fagus*), a mészkőkerülő gyertyános tölgyesek (*Luzula*-*Quercus*-*Carpinus*), a gyertyános kocsányos tölgyesek (*Quercus robur*-*Carpinus pannonicum*), a csereszömörccs karsztbokorerdők és molyhos cseresek (*Quercus pubescenti*-*Cotinus balatonicum*; *Orno-Quercetum pubescenti-cerris pannonicum*) ítéltetők jelentősebbeknek. A lágyszárú vegetáció elterjedt elemei a sásfélék (*Carex alba*, *C. pilosa*, *C. silvatica*, *C. humilis*), a fehér perjeszittyó (*Luzula albidula*), a medvehagyma (*Allium ursinum*), a meténg (*Vincaminor*), az egyvirágú gyöngyperje (*Melica uniflora*), az erdei madársóska (*Oxalis acetosella*) stb. Fontos jégkorszaki reliktum a füles kankalin (*Primula auricula* ssp. *hungarica*). Az erdőszélelőleg hasznosított területeken közép-és időskorú, keménylombos és fenyőerdők díszlenek. Az átlagos évi folyónövedék mintegy 3,0-4,0 m³/ha. A kistájban a mezőgazdasági területhasznosítás jelentéktelen. A kertészeti kultúrák közül a szőlő jelentősebb (25-75 q/ha).

Éghajlat

A Dunántúli-középhegység Ny-i szélén elterülő Keszthelyi-hegység éghajlati viszonyaira - amelynek D-i lejtőin a mérsékelt meleg hőmérsékleti és mérsékelt nedves (csapadék) viszonyok a jellemzők, amelyet a Balaton mikroklimatikus hatásai befolyásolnak, a magas relatív páratartalom, a záporcsapadékok kialakulásának gyakorisága, stb.

A klímaviszonyok alakulásában, mind az Alpok által eltérített, ÉNy-ról betörő, csapadékból bő, hűvös légáramlatok, mind a DNY-i mediterrán ciklonok - a száraz/meleg, vagy a csapadékból gazdag - szerepet játszanak.

A terület éghajlatának leírására a keszthelyi meteorológiai főállomáson mért klíma elemek hosszúidejű adatsorai szolgáltak alapul.

Az évi középhőmérséklet sokévi átlaga, 10,2 °C, a minimum értékek a -20 °C-t, a maximumok a 37 °C-t is meghaladják.

A fagyos napok $-T_{\min} \leq 0$ °C- összegének sokévi átlaga 85 nap, a nyári napok $-T_{\max} \geq 25$ °C- száma 60 nap.

A napsütéses órák évi összege: 1900-2000 óra.

A csapadéjárásra a nyári (június, július) hónapokban jelentkező csapadék maximumok jellemzők, 190 mm-t meghaladó havi összegekkel.

A kiegyenlített klímaviszonyokat jellemzi, hogy a téli és nyári félévek csapadékösszege sok éves átlagban 43-57%-os arányban oszlik meg. A csapadék minimumok jelentkezése a téli hónapokban (január, február) jellemző, de kora ősszel (szeptember, október) is előfordulnak alacsony, néhány mm-es értékek. A csapadéokra vonatkozó sokéves átlagérték: 713 mm.

A területen a mediterrán és mikroklimatikus hatásokból következően a záporcsapadékok előfordulása gyakori. A térségben regisztrált zivataros napok száma a nyári félévben (április-szeptember) 44-48 nap. A hó alakban lehulló csapadék az éves csapadékösszeg 4-5%-a, az átlagos maximális hóvas-tagság 30 cm, a hótakarós napok átlagos száma 40 nap.

Területi érzékenység

Hévíz Város közigazgatási területe a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint a felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny és a Hévízi tó sérülékenysége tekintettel kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen fekvő település.

A talajerő-utánpótlásnál figyelembe kell venni a település adottságait. A település nitrátérzékeny területen fekszik, így be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet előírásait és érvényesíteni kell az 59/2008. (IV. 29.) FVM rendeletben rögzített „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait.

Föld-, vízföldtani és a Hévízi tó viszonyai

A terület felépítése változatos. Legidősebb képződmény a felső triász korú fődolomit, mely egy felszíni dolomitröggként emelkedik ki a Gyöngyös pataktól keletre (Dobogó-hegy). Ez a dolomit rög a Keszthelyi hegység délnyugati legutolsó felszíni elmozdulása.

Ettől nyugatra és délre a dolomit a szerkezeti vonalak mentén mélyre süllyedt és felszínére azt lefedve fiatal (felső miocén) képződmények halmozódtak fel. A Keszthelyi-hegység nyugati, peremi részén a fődolomit mélybe süllyedése a szerkezeti vonalak mentén egyenetlenül ment végbe, mert egyes rögök kiemelt helyzetben maradtak.

A terület geomorfológiai és földtani viszonyait az FTV Rt. által 2000/102-22. tervszámú készített anyaga írja le részletesen, mely szerint a területen megtalálható kőzetek a következők:

a város alatt, és attól keletre a felszínen kiemelkedő földolomit, az annak fekvését képző Veszprémi márgaformációhoz sorolható agyagmárga, mészmárga vonulat, a mélybe süllyedő triász kőzetekre települt felső pannóniai beltó üledék- a Somlói homokkő formációba sorolható homok és homokkő rétegek- és a területen kis vastagságban kialakult negyedidőszaki üledékösszet, mely főleg álló és folyóvízi üledékből áll. Ehhez tartoznak a jelentős területen felhalmozódott tőzeglápos üledékek.

A terület helyileg olyan vízföldtani adottságokkal rendelkezik, ami ugyan kapcsolódik a tágabb térség, illetve környezet vízföldtani viszonyaihoz, de ezen belül csak a területre jellemző egyedi adottságokat mutat. Vízföldtanilag a terület több önálló tájegységre bontható, melyek ugyan szorosan összefüggenek, de teljesen önálló adottságokkal rendelkeznek.

Az FTV Rt. hivatkozott tanulmánya szerint a vízföldtani tájegységek épített környezetre gyakorolt hatása a következő:

Szentandrás hát olyan vízföldtani egység, amely magasan kiemelt helyzetben van a földtani felépítésében víztartó homokos rétegek vesznek részt, de a feltárások szerint alárendelten rossz vízvezetőnek vagy vízzárónak minősülő agyagos rétege s közbetelepülte. A felső részén talajvizet tároz, melynek vízutánpótlódását a felszínre hulló csapadék adja és vízháztartása teljesen önálló.

A hátról a völgyek felé mozgó talajvíz a lejtő mentén felszín közeli helyzetbe kerülve fokozatosan átadódik a völgyet kitöltő rétegeknek, melyek jelentős vízutánpótlódást kapnak ezekből a rétegekből.

Miután a város teljes területén megtalálható a felső pannon homokos összet, továbbá felszínében lényeges magasságkülönbségek alakultak ki, feltételezhető, hogy az összet talajvíztartó rétegei alatt rétegvíz tartó szintek is kialakulhatnak.

Ez az összet közvetlenül települ a hévizet tározó és vezető karbonátos rétegekre, így azzal hidrodinamikai kapcsolatban van. A felső pannóniai összet homokrétege a kassai hévíz nyomásviszonyaitól függően különböző vastagságban és mélységben telítődnek hévízzel. Nagy valószínűséggel állítható a Szentandrás hát és a hévíz közötti kapcsolat a lejtő alsó részén, ahol a talajvíz magassága már 113 mBf alá csökken. A hévíztartó rendszer felől járulékos utánpótlódást kap, a kétféle víztípus keveredik és mozog a mélyebben fekvő területe irányába.

A Páhoki völgy a térség helyi erózió bázisa, ezért a felszíni vizek és felszín közeli talajvíz fő befogadója és továbbítója az alacsonyabban fekvő területek irányába. A Szentandrás hát talajvizének egy része is erre a területre áramlik és átadódik a völgykitöltő üledékeknek. Ezek a völgyet teljes szélességében kitöltik és gyenge vízvezető adottságokkal rendelkeznek. A völgyben terepszint közeli magas talajvíz helyzet jellemző.

A Gyöngyös patak völgye meghatározó szerepet játszik a város vízföldtani adottságaiban. Ez abból adódik, hogy a Hévízi tó ebben a völgyben helyezkedik el és a völgyben védett tőzeglápos területek találhatók. A völgy felszíni vizeinek levezetője maga a Gyöngyös patak, melyhez számos belvíz levezető árok csatlakozik. A Hévízi tó elfolyó termálvizeit mesterségesen kialakított csatornák vezeti le.

A völgyet telje szélességében különböző genetikájú üledékek töltik ki. 6-10 m vastagságban. Kifejlődésük alapján gyenge, illetve rossz vízvezető tulajdonsággal rendelkeznek. A völgyben az üledékek talajvizet tároznak és terepszint közeli magas, vagy azt meghaladó vízállások jellemzőek. A múltban, természetes állapot mellett a vízmérleg pozitív volt, ebből adódóan a völgyben állandó mocsaras belvizes területek alakultak ki. A napjainkig tartó beavatkozások révén mesterséges helyzet alakult ki a belvizek elvezetésével, mely hatással volt a védetté nyilvánított tőzeglápos területekre is.

A Hévízi tó környezetének adottságait a tó határozza meg, mely nem más, mint egy hatalmas félig nyitott félig fedett karszt hidrodinamikai egység egyetlen megcsapolója. A karsztrendszer nyomásviszonyai révén olyan vízföldtani adottságokkal rendelkezik, hogy a környezetében táplálja a völgykitöltő talajvíztartó üledékeket, vagyis hévíz áramlik át ezekbe a rétegekbe. Ezt a folyamatos a karsztos hévíz talajvízszintet meghaladó nyomása biztosítja. Ebből adódóan a tó körüli rendszernél a talajvizet érintő beavatkozások közvetve egy közvetlenül visszahatnak, illetve visszahathatnak a hévíztároló rendszerre.

A mélységi karsztos hévíztárolók vizsgálatával és a hévforrás védőövezeteinek meghatározásával a VITUKI Rt. és a MÁFI foglalkozott 2000-ben. A vizsgálat során modellvizsgálattal meghatározták a hévforrás belső, külső és hidrogeológiai védőterületét. A tanulmány szerint: „A Hévízi tó környezete pozitív nyomásállapotú terület, ahol a felszín felől a karszttárolóba történő leszivárgás kizárható. A tó közvetlen környékén a Forrás-tótól ÉK-re, tehát a nyíltkarsztos terület irányában, ahol a fedőrétegek fokozatosan kivékonyodnak a felszín felőli szennyeződés veszélye fennáll.”

A Balatoni Integrációs Fejlesztés Ügynökség Kht. és VITUKI Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Kht. A Magyar Állami Földtani Intézet közreműködésével 2007. júniusában készített „Hévízi-tó átfogó tóvédelmi program” előkészítő tanulmányában áttekintette a tóvédelmi program szükséges intézkedéseit, aktualizálta a tó környezetében az állapotot befolyásoló területhasználatok vízgazdálkodási beavatkozások számbavételét, a termálkarszt állapotát jelentő tendenciákat, a tó hidrogeológiai, vízminőségi és ökológiai célállapotát, illetve mindezek alapján intézkedési programtervezet kidolgozására tett javaslatot, melyet a környezeti értékelés 4. pontjában rögzítünk.

Kommunális infrastruktúra

Ivóvízellátás

Hévíz vízellátását a Nyugat-balatoni Regionális Vízmű (NYBRV) nyírádi karsztvíz bázisa, és a regionális rendszer helyi kútjainak víztermelése biztosítja. A regionális vízmű kapcsolódik az észak-balatoni és dél-balatoni rendszerhez. Normál üzem állapotban az NYBRV ad át vizet másik vízmű rendszereknek, de havária jellegű meghibásodás, a nyírádi karsztvíz bázis hosszabb idejű leállása esetén a balatoni felszíni víztisztító művekre telepített észak-, és dél-balatoni vízművek biztosítják az NYBRV vízellátását is. A település közigazgatási területén helyi ivóvíz bázis nem üzemel. A regionális vízellátó rendszerben csúcsidei vízfogyasztás esetén, a hiányzó vízmennyiség a szomszédos településeken (Hévíz 10 km sugarú térségében), lévő források, helyi víztermelő kutak is beüzemelésre kerülnek. A rendszer fő vízbázisai helyi vízbázisok (Vadaskerti, Dobogói), illetve a nyírádi karsztvíz.

A nyírádi karsztvíz kút (H 12 karszt és hasadékvíz) kapacitása: 54.500 m³/nap.

A Vadaskerti vízbázis (H 12 karszt és hasadékvíz) kapacitás adatai: 6.136 m³/d

A Dobogói vízbázis (H 12 karszt és hasadékvíz) kapacitás adatai: 660 m³/d (rekonstrukció alatt).

Az ivóvíz ellátottság a településen 100%-os. Az ivóvíz hálózat hossza: 41,16 km. A rákötések száma közel 13 %-kal növekedett, míg az értékesített ivóvíz mennyisége 2 %-kal nőtt. A hálózat átlag életkora 40 év. Zömmel azbesztcement anyagú, melyen sok a csőtörés.

A csővezetékek keresztmetszetei a jelenlegi vízigényekhez sem elégségesek. A város ivóvízellátó rendszerének korszerűsítése elkezdődött, 10.651 fm vezeték cseréjét kell végrehajtani.

Szennyvízelvezetés-tisztítás arányának változása

Hévíz kommunális szennyvizeit a Keszthelyi Szennyvíztisztító telep fogadja és tisztítja meg.

A Keszthelyi Szennyvíztisztító Telep 21.500 m³/d kapacitású. A telepen mechanikai tisztítás, biológiai tisztítás, biológiai nitrogén eltávolítás, kémiai és biológiai foszforeltávolítás és fertőtlenítés történik. A tisztított szennyvíz befogadója a Balaton.

A városban a szennyvízcsatorna hálózat hossza: 39,16 km. A keletkező és csatornán elvezett szennyvíz, valamint a felhasznált ivóvíz mennyiség aránya 95 %-nak megfelelő. A csatornahálózatra rákötött ingatlanok száma körülbelül 15% -kal emelkedett az elmúlt öt évben.

A keszthelyi szennyvíztisztító telepnek az 1. befogadói kategóriának megfelelő tisztított szennyvíz paramétereit kell betartania, amelyet a 28/2004. (XII. 25) KvVM rendelet határoz meg.

A keszhelyi szennyvíztisztító telep 14 db település szennyvizeit fogadja. A szennyvíztelep átlagos száraz idejű terhelése 12.600 m³/nap, amely csapadékos időben többször meghaladja a 25.500 m³/nap mennyiséget. A szennyvíztelep nem rendelkezik szippantott szennyvíz befogadására alkalmas technológiai berendezéssel.

A tisztított szennyvíz befogadója a téli időszakban a Nyugati Övárók, és a Kis-Balaton. Nyári időszakban engedélyezett a lápi kazetták elárasztása, befogadója a Balaton.

A sűrített és a víztelenített kommunális szennyvíziszap befogadója az INNOWEST Kft. kezelésében lévő Karmacs és Sármellék települések közelében lévő átmeneti iszaptárolók, ahonnan az iszapokat közvetlenül mezőgazdasági hasznosításra kihelyezik a hatóságok által kijelölt területekre mélyinjektálás céljából.

Települési folyékony hulladék

Települési folyékony hulladék: a szennyvízelvezető hálózaton, illetve szennyvíztisztító telepen keresztül el nem vezetett szennyvíz, amely

- emberi tartózkodásra alkalmas épületek szennyvíztároló létesítményeinek és egyéb helyi közműpótló berendezéseinek ürítéséből,*
- a nem közüzemi csatorna- és árokrendszerekből, valamint*
- a gazdasági, de nem termelési, technológiai eredetű tevékenységből származik.*

Összehasonlítva az elmúlt öt évben keletkező 3.400.153 m³ és a közcsatornában gyűjtött 3.296.914 m³ szennyvízmennyiségeket, a két adat közötti különbség 103.239 m³. Ez a mennyiség tulajdonképpen a keletkező települési folyékony hulladék.

Ezt a szennyvízmennyiséget valamilyenfajta, túlnyomórészt szakszerűtlenül épített és üzemeltetett, egyedi szennyvízkezelő, tároló, szikkasztó berendezésbe vezették, ahonnan annak legnagyobb része a talajban elszivárgott, szennyezve, veszélyeztetve a felszínalatti vizeket. Környezetvédelmi szempontból ezek a megoldások kevés kivételtől eltekintve nem fogadhatók el.

A keletkező települési folyékony hulladékok mennyiségének csökkentése egyrészt a települési csatornahálózatok kiépítésével, másrészt a lakásoknak a kiépült és üzemelő közcsatorna-hálózatokra történő minél nagyobb mértékű rákötésével biztosítható.

A csatornázatlan területeken a keletkező szippantott szennyvíz elszállítását a Pápai Talajérőgazdálkodási Vállalat, illetve erre a feladatra engedéllyel rendelkező magánvállalkozók jogosultak végezni. A településről elszállított folyékony hulladék mennyiségére nem áll rendelkezésre adat, feltételezhető, hogy helyben marad ez a mennyiség.

A csapadékvíz-elvezetés

A csatornahálózat kizárólag elválasztó rendszerű (csak szennyvízszállításra tervezett). Azonban nagyobb esőzések, hóolvadás alkalmával jelentős mennyiségű csapadék kerül a hálózatba. Gondot jelent az üzemeltető számára, hogy a település

csapadékelvezetése nem megoldott. Nagyobb esőzések alkalmából a közterületi burkolatokról és illegálisan az ingatlanokról bejutó csapadékvíz a hidraulikailag nem méretezett túlterhelés miatt kiöntéshez vezet, a szennyvíztelep technológiáját tartósan károsítja, mivel a biológiai eleveniszap kimosódását okozza. Ezen felül a megnövekedett terhelés felesleges plusz energia felhasználást okoz. Fontos a szennyvíz nyomóvezeték bővítése, mert gyakori a dugulás miatti elárasztás. Állandó problémaként jelentkezik zivataros időszakban különösen a Gróf Festetics téren a szennyvízrendszer kiöntése. A kiöntéskor jelentős szennyvíz kerül a felszínre. Ennek oka, a szabálytalan bekötés, ami azt jelenti, hogy a szennyvízhálózatra kötnek rá csapadékvizet. A szabálytalan bekötések felderítése érdekében az önkormányzat több egyeztetést kezdeményezett a szolgáltatóval (DRV Zrt.).

A városi csapadék-vízvezető rendszer karbantartására az önkormányzat fokozott figyelmet fordít. 2012. évben a 73178.j.bek.u. 1+385-1+750 km szelvényei között a Büki utca csapadékvíz elvezetésének rendezésére került sor. A szóban forgó területen esőzésekkor gondot okozott a csapadék elvezetése, illetve a szomszédos ingatlanok megközelítése. A bekötőút ezen szakaszát felújították, kiszélesítették, parkolóhelyek létesültek, illetve a csapadékvíz zárt csatornaszakasszal, szabályozott keretek között került elvezetésre.

A városból távozó csapadékvízrendszer legnagyobb problémája befogadói oldalon jelentkezik. A város melletti csatornák a hirtelen keletkező nagy mennyiségű csapadékvizet befogadni nem tudják. A környezetvédelmi, vízügyi hatóságokkal folyamatosan történnek tárgyalások a befogadók rendbetételét, mederkotrását illetően.

Az országos közutak mentén a csapadékvíz elvezetést vizsgálva a Magyar Közút Nonprofit Zrt. Zala Megyei Területi Igazgatósága tájékoztatása alapján elmondható, hogy az árkok állapota jelenleg megfelelő (7332. sz. összekötő út mellett nyílt rendszerű, 73178. sz. bekötőút mellett zártrendszerű).

A városi csapadékcsatorna rendszer gondozása a GAMESZ feladata. A nyílt árkok kaszálásának a mennyisége növekedett, évi 4-6 alkalomra, csapadékmennyiségtől függően. A zárt rendszer víznyelőit évente 3 alkalommal takarítják, igény szerint mosatják.

Talaj- és vízvédelmi követelmények

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti formáira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is.

A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Újabb területek belterületbe vonása, a termőföldön történő beruházások a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit nem ronthatják, nem csökkenthetik a meglévő talajvédelmi létesítmények működőképességét.

A beruházások megvalósítása és üzemeltetése során a termőföldről szóló jogszabályban foglaltaknak megfelelően kell eljárni. Az előírásokat a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény határozza meg.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Zala Megyei Kormányhivatal, mint talajvédelmi hatóság engedélye szükséges a következő esetekben a törvény szerint:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, termesztett növények szakszerű területi elhelyezésével, a gyept-, cserje- és erdősavók létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megővni a termőföldet,
- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforgatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígtrágya kijuttatása termőföldre.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet szerint Hévíz nitrát-érzékeny területű település, így különösen az állattartó telepeken be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésével szembeni védeleméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól szóló, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendelet szerint a „helyes mezőgazdasági gyakorlat” szabályait. Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárások közül, ha az építési tevékenység

- a) külterületi ingatlanon elhelyezkedő bányászati vagy gázipari létesítmény biztonsági övezetében, vagy bányászati tevékenységgel érintett területen valósul meg;
- b) felszínmozgás-veszélyes területen valósul meg;
- c) 300 m²-nél nagyobb alapterületű, bányászati módszerekkel kialakított földalatti térségekkel rendelkező területet érint;
- d) belterületen gázipari tevékenységgel kapcsolatos létesítmény biztonsági övezetében valósul meg, és az építető a gázipari létesítmény üzemeltetőjének külön jogszabály szerinti nyilatkozatában foglalt feltételeket vagy az egyetértés megtagadását sérelmesnek tartja

a bányászati szakkérdésekben való közreműködését kell igényelni.

Az a)-c) pontok esetében a bányahatóság feladata annak elbírálása, hogy az építés a kérelemben foglaltak szerint, vagy további feltételek mellett műszaki biztonsági és építésföldtani szakkérdések szempontjából engedélyezhető-e.

A d) pont esetében a bányahatóság feladata annak elbírálása, hogy a gázipari tevékenységgel kapcsolatos létesítmény üzemeltetőjének nyilatkozata, vagy az egyetértés megtagadása a jogszabályi rendelkezéseknek megfelel-e.

A bányászati tevékenység és az ásványvagyon-gazdálkodás követelményeit a a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény és a végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet tartalmazza.

Az erdőről és az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rögzíti, hogy "erdőterületet termelésből kivonni csak kivételes esetben és csak akkor lehet, ha az erdőterületre tervezett létesítmény elhelyezésére vagy tevékenység gyakorlására az adott térségben nem található arra alkalmas földterület".

Általánosságban azonban gazdasági, lakó- és egyéb kivett terület kialakítása céljából belterületbe vonni és művelésből kivonni erdőterületet csak kivételes esetben, más lehetőség hiányában szabad. Belterületbe vonással együtt járó igénybevétel esetén be kell szerezni az erdészeti hatóság előzetes elvi engedélyét, amennyiben az igénybevételre várhatóan 5 éven belül kerül sor.

Az erdő elsődleges rendeltetésének megváltoztatásához az erdészeti hatóság engedélye szükséges (a települési önkormányzat jegyzője jogosult kezdeményezni a változtatást), illetve a rendeltetés-változásból fakadó többletköltséget és kárt a kezdeményezőnek kell megtérítenie. Az erdőterületekkel kapcsolatos egyéb, általános előírásokat is a 2009. évi XXXVII. törvény és végrehajtására kiadott 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet rögzíti.

A vizek védelme a felszíni és felszín alatti vizekre és azok készleteire terjed ki. A környezet igénybevétele – így különösen a vízviszonyokba történő beavatkozások - esetén biztosítani kell, hogy a víz, mint tájalkotó tényező fennmaradjon, a vízi és víz közeli élővilág fennmaradásához szükséges feltételek, valamint a vizek hasznosíthatóságát elősegítő körülmények ne romoljanak.

A felszín alatti vizek minőségi védelmét szolgáló 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet és a felszín alatti víz állapota szempontjából Hévíz fokozottan érzékeny és a sérülékeny Hévízi tóra tekintettel kiemelten érzékeny besorolású település a felszín alatti víz szempontjából a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet előírásai szerint. A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében a kockázatos anyagok elhelyezése, továbbá a felszín alatti vízbe történő közvetlen és közvetett bevezetése tilos, illetve a létesítési engedélyezés során megállapított feltételek szerint – engedély alapján - történhet.

A földtani közeg és megvalósulása esetén a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékeket be kell tartani. A földtani közeg és a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2006. (IV. 14.) KvVM-EÜM-FVM együttes rendelet követelményei határozzák meg a határértékeket.

Élővízbe és a közcsonna-hálózatba bocsátott szennyvíz vagy folyékony hulladék esetén a szennyezőanyag tartalomra vonatkozó határértékeket, küszöbértékeket be kell tartani. a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló, módosított 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint. A település szennyvízcsatorna hálózat fejlesztésénél a határértékek betartása kiemelt szempont.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, amelynek 28. § (1) bekezdése szerint vízjogi engedély szükséges – jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve – vízimunka elvégzéséhez, illetve vízeléptetmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (létesítési engedély), továbbá annak használatba vételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (üzemeltetési engedély) figyelembe kell venni.

A beruházási programok megvalósítása során, új kút fúrásakor, szennyvíz-előkezelésnél, csatornázásnál, átfogó vízrendezésnél, vízfolyás-rendezésnél, stb. kell a szükséges engedélyezéseket lefolytatni.

A vízjogi engedélyt a Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Vízügyi Hatóságától kell megkérni a 18/1996. (VI. 13.) KHVM rendeletben foglaltak betartásával.

A tervek engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok, valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok, és más eljárásban eljáró hatóságok pozitív állásfoglalása alapján történhet.

A nagyvízi medrek, a parti sávok, vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásokról szóló vízügyi követelményeket – melyeket a 21/2006. (I. 31.) Korm. rendelet tartalmazza - be kell tartani, valamint az előírásoknak megfelelő védőszáv fennmaradását biztosítani kell.

Valamennyi vízfolyást vízgazdálkodási területnek kell tekinteni. A vízgazdálkodási területeken csak a vízgazdálkodás létesítményei helyezhetők el, ahol a 21/2006. (I. 31.) Korm. rendelet 2. §-a értelmében a meder part élétől számítottan az állami kezelésű vízfolyások esetén vízfolyások vonatkozásában 6-6 m távolságon belül épület nem helyezhető el, és ott csak gyepgazdálkodás folytatható.

A közcélú belterületi medrek partján 3-3 m védőtávolságot kell biztosítani.

Mélyfekvéses területeken építési tevékenység csak a talajvíz szintek vizsgálata alapján engedélyezhető, mezőgazdasági tevékenység, pedig csak a földhasználók kockázatára végezhető.

A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályairól szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet szerint kell az erre vonatkozó tevékenységet (műszaki tervezés, kivitelezés, fenntartás, üzemeltetés) folytatni.

A vizek és közcélú vízi-létesítményekkel kapcsolatban a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet előírásait kell érvényesíteni.

A vízbázis védelme érdekében a különböző védőövezetek által érintett területeken a 123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet 5. számú mellékletének korlátozásait kell érvényesíteni a területek igénybe vételekor.

	Felszíni és felszín alatti vízbázisok		Felszín alatti vízbázisok hidrogeológiai	
	belső	külső	A	B
	védőövezetek		védőövezetek	
Beépítés, üdülés				
Lakótelep; új percellázás üdülőterület kialakítása	-	-	-	o
Lakó- vagy irodaépület csatornázással	-	x	+	+
Lakóépületek csatornázás nélkül	-	-	x	o
Szennyvízcsatorna átvezetése	-	x	o	o
Szennyvíztisztító telep	-	-	o	+
Házi szennyvíz szikkasztása	-	-	o	o
Települési folyékonyhulladék-lerakó létesítése és üzemeltetése	-	-	-	x
Települési hulladéklerakó (nem veszélyes hulladékok lerakása)	-	-	-	o
Építési hulladék lerakása	-	-	o	+
Temető	-	-	x	+
Házikertek, kiskertművelés	-	-	o	o
Sátorozás, fürdés	-	x	+	+
Sportpálya	-	x	+	+
Ipar				
Erősen mérgező vagy radioaktív anyagok előállítása, feldolgozása, ilyen hulladékok tárolása, lerakása	-	-	-	-
Mérgező anyagok előállítása, feldolgozása, tárolása	-	-	-	o
Mérgező anyagokkal nem dolgozó üzemek,	-	x	o	+

megfelelő szennyvízelvezetéssel				
Ásványolaj és -termékek előállítása, vezetése, feldolgozása, tárolása	-	-	x	o
Veszélyeshulladék-ártalmatlanító	-	-	-	x
Veszélyeshulladék-lerakó	-	-	-	-
Veszélyes hulladék üzemi gyűjtő	-	-	x	o
Élelmiszer-ipari szennyvizek szikkasztása, hulladékaik tárolása	-	-	-	o
Egyéb ipari szennyvízszikkasztás	-	-	-	-
Salak, hamu lerakása	-	-	o	o

Mezőgazdaság				
Erdőtelepítés és művelés vegyszeres kezelés nélkül	-	+	+	+
Növénytermesztés	-	o	o	o
Komposztálótelep	-	-	x	o
Önellátást meghaladó állattartás	-	-	x	o
Legeltetés, háziállattartás	-	o	o	+
Szervestrágyázás	-	o	o	+
Műtrágyázás	-	o	o	o
Hígtrágya és trágyalé kijuttatása termőföldre	-	-	-	o
Hígtrágya- és trágyalé leürítés	-	-	-	-
Szennyvízöntözés	-	-	-	o
Tisztított szennyvízzel való öntözés	-	-	o	+
Növényvédőszeres alkalmazása	-	o	o	o
Növényvédőszer-kijuttatás légi úton	-	-	-	o
Növényvédőszer-tárolás és -hulladék-elhelyezés	-	-	-	x
Növényvédőszeres eszközök mosása, hulladékvizek elhelyezése	-	-	-	o
Szerves- és műtrágya raktározása és tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap tárolása	-	-	x	o
Szennyvíziszap termőföldön történő elhelyezése	-	-	x	o
Állati hullák elföldelése, döngutak létesítése és működtetése	-	-	-	o
Haltenyésztés, haeletés	-	-	o	o

Közlekedés				
Autópálya, autóút, vízzáróan burkolt csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	o	+
Egyéb út, vízzáróan burkolat csapadékvízárók-rendszerrel	-	x	+	+
Egyéb út	-	-	x	+
Vasút	-	-	o	+

Gépkocsi parkoló	-	-	o	+
Üzemanyagtöltő-állomás	-	-	x	o
Gépkocsimosó, javítóműhely, sódepónia	-	-	o	+

Egyéb tevékenység				
Bányászat	-	-	x	o
Fúrás, új kút létesítése	-	o	o	o
A fedő- vagy vízvezető réteget érintő egyéb tevékenység	-	-	o	o

Jelmagyarázat:

- = tilos
- x = új létesítménynél, tevékenységnél tilos, a meglévőnél a környezetvédelmi felülvizsgálat vagy a környezeti hatásvizsgálat eredményétől függően megengedhető
- o = új vagy meglévő létesítménynél, tevékenységnél a környezeti hatásvizsgálat, illetőleg a környezetvédelmi felülvizsgálat, illetve az ezeknek megfelelő tartalmú egyedi vizsgálat eredményétől függően megengedhető
- + = nincs korlátozva

Az ivóvíz- és ásvány-gyógyvízkezelő, -tározó műtárgyak és szállító vezetékek védőterületeiről és védősávjairól a 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete rendelkezik.

A lehatárolt védőterületen belül a 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet 5. számú melléklete szerint lehet építési tevékenységet folytatni.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Kormányrendelet rögzíti az előzetes (környezeti) vizsgálat, a környezetvédelmi és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások szabályait.

Az építési engedélyezési eljárások során a „zöldhatóság” a környezeti hatások jelentőségének vélelmezése esetén dönthet a környezetvédelmi engedélyezési kötelezettségről a Kormányrendelet 2/A. §-a szerint.

Az előzetes vizsgálati eljárás során a „zöldhatóság” dönt, hogy környezeti hatásvizsgálat (további eljárást igényell!) elvégzését szükségesnek tartja-e.

Hévíz városra a módosított Balaton törvény övezeti besorolásai alapján a következő előírások vonatkoznak környezeti és épített környezeti elemenkénti felsorolásban

Felszín alatti és felszíni vizek

34. § A felszíni vízminőség-védelmi terület övezetén (F-1, mellékletben az 1. sz. ábra):

a) beépítésre szánt terület nem jelölhető ki;

b) épületek építése, bővítése – a településrendezési eszközökben a természetvédelmi szempontokkal összhangban szabályozott területeken elhelyezett, a régészeti lelőhelyek leletmentését és bemutatását lehetővé tevő építmények, a horgászturizmust szolgáló esőbeálló jellegű építmények és a legkevesebb 5 ha egybefüggő gyepterületen, a legeltetést biztosító állatállomány szállásául szolgáló, hagyományos istállóépületek kivételével – nem engedélyezhető;

c) üzemanyagtöltő állomás, hulladéklerakó, hulladéktároló telep, hulladékátrakó állomás, valamint szennyvíztisztító nem létesíthető;

d) a vízfolyások menti 20-20 méteres sávban megtelepedett fásszárú növényzet védelmét a vízfolyások karbantartási munkáihoz szükséges feltételek biztosítása mellett kell megoldani.

Talaj, területhasználat

31. § A felszíni szennyezésre fokozottan érzékeny terület övezete (SZ-1, mellékletben a 2.sz. ábra) tekintetében az OTtT által meghatározott kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület országos övezetre vonatkozó övezeti előírások és a felszín alatti vizek védelméről szóló kormányrendelet előírásai mellett a következő előírások alkalmazandók:

a) korlátozott vegyszer- és műtrágya-használatú, környezetkímélő vagy extenzív mezőgazdasági termelés folytatható;

b) új hulladéklerakó, hulladéktároló, hulladékkezelő telep - kivéve a biológiailag lebomló szerves anyagok lebontását és további felhasználására alkalmassá tételét végző telepek (komposztüzemek), valamint a hulladékátrakó állomás - és vegyszertároló nem létesíthető.

33. § A vízerózióknak kitett terület övezet (P-2, mellékletben a 3. sz. ábra) tekintetében az OTtT által meghatározott vízerózióknak kitett terület kiemelt térségi és megyei övezetre vonatkozó előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:

a) a földhasznosítás (művelési ág) tudatos megválasztásával, meliorációs talajvédelmi beavatkozások megvalósításával, talajvédő agrotechnikai eljárások alkalmazásával, a leginkább veszélyeztetett területek erdősítésével - kivéve a szőlő termőhelyi kataszteri területeket - kell az erózió mértékét csökkenteni;

b) a már kialakult vízmosások rendezésével (megkötésével, bedöntésével) kapcsolatos feladatokat a településrendezési eszközökben kell meghatározni.

39. § (1) Az általános mezőgazdasági terület övezetén (M-1, mellékletben a 4. sz. ábra):

a) szántóművelési ágban lévő területen 20 ha alatti telekméret esetén épület nem létesíthető;

b) szántóművelési ágban lévő területen 20 ha és azt meghaladó telekméret esetén a terület rendeltetésszerű használatát szolgáló, a lakófunkciót is kielégítő épület építhető, és a beépített alapterület a telek a 0,3%-át, és az 1000 m²-t nem haladhatja meg;

c) gyepművelési ágban lévő területen 5 ha alatti telekméret esetén épület nem létesíthető;

d) gyepművelési ágban lévő területen 5 ha és azt meghaladó telekméret esetén hagyományos, almos állattartó, a lakófunkciót is kielégítő épület építhető, és a beépített alapterület a telek 1%-át és az 1000 m²-t nem haladhatja meg;

e) szőlőművelési ágban lévő területen - a g) pontban foglaltak kivételével - 2 ha alatti telekméret esetén épület nem létesíthető;

f) a szőlőművelési ágban lévő területen - a g) pontban foglaltak kivételével - 2 ha és azt meghaladó telekméret esetén a szőlőtermelést, borászatot és a borturizmust szolgáló, a lakófunkciót is kielégítő épület építhető, és a beépített alapterület a telek 2%-át, és a 800 m²-t nem haladhatja meg;

g) a Balaton jogi partvonalával nem érintkező, szőlőműveléssel hasznosított 2 ha alatti területű telkekkel rendelkező tulajdonos – ha az egy borvidéken lévő telkeinek összterülete 5 ha-nál nagyobb – a szőlője művelésével, feldolgozásával, illetve ehhez kapcsolódó (nem szállodai célú) borturizmussal összefüggő építési tevékenysége engedélyezhető csak az egyik, a nemzeti park területének természeti és kezelt övezetén kívül lévő telkén.

A beépíthető terület nagysága a beszámított telkek összterületének 1%-át, egyúttal a beépített telek beépítettsége a 25%-ot nem haladhatja meg. Az 5 ha-nál nagyobb összterület megállapításánál a kertgazdasági terület övezetén lévő telkek is beszámíthatóak, de építési jogot e telkekre csak a kertgazdasági terület övezeti előírásai szerint lehet szerezni. Az építési jog megszerzéséhez beszámított, de beépítésre nem került telkekre telekalakítási és építési tilalmat kell az építésügyi hatóság megkeresésére feljegyezni;

h) gyümölcsművelési ágban lévő területen 3 ha alatti telekméret esetén épület nem létesíthető;

i) gyümölcsművelési ágban lévő területen 3 ha és azt meghaladó telekméret esetén a termelést, feldolgozást szolgáló, a lakófunkciót is kielégítő épület építhető, és a beépített alapterület a telek 1%-át, és az egyes épületek alapterülete az 1000 m²-t nem haladhatja meg;

j) épületet létesíteni csak a legalább 80%-ban művelt telken lehet, ahol a beépítés feltételeként az a művelési ág fogadható el, amely a telek művelt területének 60%-án meghatározó, azon a vegyes művelésű telken, ahol egyik művelési ág sem éri el a 60%-ot, a legszigorúbb beépítési szabályokkal rendelkező művelési ágra vonatkozó előírás szerint lehet építeni;

k) állattartó telepet, a családi szükségletet meghaladó állattartást szolgáló épületet – a lovasturizmus céljait szolgáló épület kivételével – tómedertől legkevesebb 1000 méter, egyéb felszíni vizektől legkevesebb 200 méter távolságra lehet elhelyezni. A lovasturizmus céljait szolgáló építmények és műtárgyak elhelyezéséről a településrendezési eszközökben kell rendelkezni;

l) lakókocsi, lakókonténer nem helyezhető el;

m) a környezetvédelmi és tájképvédelmi szempontból nélkülözhetetlen mezővédő, útvédő fásításokat a településrendezési eszközökben meghatározott módon kell telepíteni;

n) a vízfolyások menti 20-20 méteres sávban megtelepedett fásszárú növényzet védelmét a vízfolyások karbantartási munkáihoz szükséges feltételek biztosítása mellett kell megoldani.

(2) Új gazdasági telephely, birtokközpont legalább 2 ha területű telken alakítható ki - parti és partközeli településen az adott településhez tartozó, a sem partinak, sem partközelinek nem minősülő településen pedig a birtokközpont építési helyéül szolgáló település és a szomszédos települések közigazgatási területéhez tartozó - legalább 50 ha összterületű, több telekből álló birtok esetén. A magterület, ökológiai folyosó és térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetben szabályozott területeken a birtokközpont nem alakítható ki. A beépített terület nagysága a birtok összterületének 1%-át és a beépített telek területének 25%-át nem haladhatja meg.

(3) A majorok és gazdasági telephelyek gazdasági célú hasznosítását a településrendezési eszközökben kell szabályozni gazdasági területként, ahol környezetre jelentős hatást nem gyakorló gazdasági tevékenység folytatható.

(4) Az övezetben az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendeletben különleges beépítésre szánt terület települési területfelhasználási egységként meghatározott területek közül a nagy bevásárlóközpontok és nagy kiterjedésű kereskedelmi célú területek kialakítása nem engedélyezhető.

40. § A kertgazdasági terület övezetén (M-2, mellékletben a 4. sz. ábra):

a) beépítésre szánt terület nem jelölhető ki;

b) a beépíthető telek legkisebb nagysága 2000 m², kivéve, ha e törvény hatálybalépése előtt jóváhagyott a helyi építési szabályzat más mértéket állapított meg;

c) 1500 m²-nél kisebb telekre az e törvény hatálybalépése előtt jóváhagyott helyi építési szabályzat alapján sem lehet épületet építeni;

d) művelt telekre 3%-os beépítettséggel - a 39. § (1) bekezdés g) pontjában foglaltak kivételével - a műveléssel összefüggő gazdasági épületet lehet építeni;

e) az építménymagasság a 4 métert, az építmény legmagasabb pontja a 6 métert nem haladhatja meg;

f) lakókocsi, lakókonténer nem helyezhető el;

g) az egyes településeken az övezet területének legfeljebb 10%-án a település szabályozási tervében és helyi építési szabályzatában kijelölt, a település belterületéhez közvetlenül kapcsolódó területeken, legkevesebb 3000 m² nagyságú művelt telken, legfeljebb 3%-os beépítettséggel lakóépület is elhelyezhető;

h) műveltnek az a telek minősül, amelynek legalább 80%-án intenzív kertészeti kultúra található;

i) szakrális építmény (kápolna, kereszt, kőkép stb.) a telek méretétől függetlenül elhelyezhető.

42. § Az erdőterület övezetén (E-1, mellékletben a 4. sz. ábra):

- a) a szőlőművelési ágban történő hasznosítás - a szőlő termőhelyi kataszteri területbe is besorolt területeken - az erdészeti hatóság által engedélyezhető;
- b) a védett erdőben csak a természetvédelmi kezelési tervben meghatározott területeken természetvédelmi bemutatási, kezelési, illetve erdészeti célból szabad építményt elhelyezni;
- c) a nem védelmi célú erdőben épületet 10 ha-nál nagyobb földrészleten legfeljebb 0,3% beépítettséggel lehet építeni;
- d) fokozottan védett természeti területeken lévő erdők kivételével az erdők szabad látogathatóságát - tulajdoni állapottól függetlenül - biztosítani kell;
- e) a védőerdők kivételével kerítést létesíteni csak természetvédelmi, vadgazdálkodási, illetve erdőgazdálkodási célból szabad;
- f) új vadaskert létesítése nem engedélyezhető;
- g) terepmotorozás, terepautózás nem engedélyezhető.

43. § Az erdőtelepítésre alkalmas terület övezet (E-2, mellékletben a 4. sz. ábra) tekintetében az OTvT által meghatározott erdőtelepítésre alkalmas terület kiemelt térségi és megyei övezetre vonatkozó előírásai mellett a következő előírások alkalmazandók:

- a) beépítésre szánt terület nem jelölhető ki;
- b) az erdőtelepítés megvalósulásáig az övezetben csak az erdőtelepítés lehetőségét megőrző területhasználat folytatható;
- c) erdőtelepítést az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni.

44. § A kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezet (E-3, mellékletben az 5. sz. ábra) tekintetében az OTvT által meghatározott kiváló termőhelyi adottságú erdőterület országos övezetre vonatkozó övezeti előírások mellett a következő előírások érvényesek:

- a) az övezetbe tartozó területeket az illetékes erdészeti hatóság állásfoglalása alapján a tényleges kiterjedésnek megfelelően a településrendezési eszközökben kell lehatárolni;
- b) az a) pontban lehatárolt területek a településrendezési eszközökben csak erdőterület települési területfelhasználási egységbe sorolhatóak.

46. § A szőlő termőhelyi kataszteri terület övezetén (C-1, mellékletben a 6. sz. ábra):

- a) beépítésre szánt terület nem jelölhető ki;
- b) az erdőtelepítésre alkalmas területek övezetébe is besorolt földrészletek erdőterületként történő kijelöléséről a településrendezési eszközökben kell dönteni;
- c) építeni csak a legalább 80%-ban szőlőműveléssel hasznosított telken, kizárólag a szőlőművelést, szőlőfeldolgozást, bortárolást vagy a borturizmust szolgáló épületet, illetve ahol az M-1 és az M-2 övezethez tartozó szabályozási előírások lehetővé teszik, lakófunkciót is kielégítő épületet lehet;
- d) szakrális építmény (kápolna, kereszt, kőkép stb.), amely a szőlőhegyek tájképéhez hagyományosan hozzátartozó tájképformáló elem - szőlőműveléssel nem hasznosított területen is - a telek méretétől függetlenül elhelyezhető;

e) a szőlőművelés tényét a terület pontosan meghatározott százalékában az illetékes hegybíró nyilatkozatával kell igazolni.

46/A. § A kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezet (K-1, mellékletben a 7. sz. ábra) tekintetében az OTfT-ben meghatározott kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület országos övezetre vonatkozó övezeti előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:

a) az övezetbe tartozó ingatlanok listáját a 2/6. számú melléklet tartalmazza;

3.2.2. A levegőminőség védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése

A település környezetében a légszennyezőanyag-terhelés vonatkozásában a lakosság és a szállodák, illetve az intézmények hőenergia szükségletének biztosítása, illetve a közúti közlekedés okozta légszennyezőanyag kibocsátás a meghatározó. A forgalomból származó légszennyező anyagok a forgalommal arányosan képződnek, ezért a maximális terhelés az idegenforgalmi időszakban (tavasztól őszig) jelentkezik. A gázfűtésre való átállást követően a lakossági fűtésből származó légszennyezés mértéke is erősen lecsökkent és töredéke a közlekedési emissziónak. Tekintettel arra, hogy a vizsgált területen elsősorban a szolgáltatás jellegű tevékenységek a jelentősek, az ipari eredetű légszennyezőanyag kibocsátás nem jellemző.

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rend. – továbbiakban: Kormányrendelet – 9. §. (1) bekezdése értelmében Magyarország területén a levegőterheltségi szintet és a légszennyezettségi határértékek betarthatóságát az Országos Levegőszennyezettségi Mérőhálózat – továbbiakban: OLM – vizsgálja.

Az OLM vizsgálati/mintavételi pontjai között Hévíz város nem szerepel, a település levegőterheltségi szintjéről adatok nem állnak rendelkezésre. Hévíz település levegőminőségi állapotát tehát jellemzően a közlekedési eredetű légszennyezőanyag kibocsátás határozza meg. Jelentős környezetterhelő hatású légszennyezőanyag-kibocsátó a település közigazgatási területén nem található.

Helyhez kötött bejelentett légszennyező források

Kossuth L. u. 9-11.
Kossuth L. u. 13-15.
Erzsébet Királyné u. 1-3.
Dr. Schulhof Vilmos sétány 1.
Kossuth L. u. 76.
Park u. 10-12.
Ady Endre út 31.
Attila út 31.
Petőfi S. u. 9.
Jókai u. 3.

Lótuszvirág u. 1.
Kossuth L. u. 7/A.
Honvéd u. 14.
Vörösmarty u. 91.
Rákóczi u. 1-3.
Martinovics u. 2.
Széchenyi u. 6.
Rákóczi u. 16.

A Kormányrendelet 31. §. (2) bekezdése alapján az adatszolgáltatásra köteles légszennyező források üzemeltetői a Kormányrendelet 7. sz. melléklete szerinti adattartalommal éves levegőtisztaság-védelmi jelentést nyújtanak be a Vas Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya részére.

A szállodák és az intézmények, illetve a lakossági fűtések energiahordozó felhasználásából keletkező emissziók a szén-, olaj- és gáztüzelésből származó átlagos légszennyezőanyag kibocsátások összehasonlításával jellemezhetők. A területen való beruházások során energiatakarékos műszaki megoldásokat és környezetkímélő energiahordozókat (földgáz) kell alkalmazni az elérhető legjobb technika szintjének megfelelően. A fajlagos értékek alapján szorgalmazni kell a földgázrendszer továbbfejlesztését és a megújuló energiahordozók igénybevételét.

A légszennyezőanyag kibocsátás a hasonló nagyságú városokhoz viszonyítva alacsony. A településen jelentős ipari, mezőgazdasági légszennyezőanyag kibocsátó nem található. A légszennyező pontforrások üzemeltetői elsősorban a vendéglátás, turisztika, szállásadás és kereskedelem ágazathoz kapcsolódnak. A közeljövőben az üzemeltetők körében, a kibocsátott légszennyező anyagok fajtáiban és mennyiségükben jelentős változás nem várható.

Lakossági fűtés

A fűtéshez használt tüzelőanyagok közül a szén használata során keletkezik a legtöbb fajta és legnagyobb mennyiségű szennyezőanyag. Kedvezőbb hatás érhető el az olajtüzelés alkalmazásával, mivel az olaj kéntartalma, így kén-dioxid kibocsátása kisebb. A korombibocsátás mellett a magasabb égési hőmérséklet következtében azonban megjelenik a nitrogén-oxid kibocsátás. Kedvező, hogy ezek a tüzelési módok nem jellemzők a településen.

A fatüzelés jelentősnek mondható. Jelentősége a nagymértékben emelkedő lakossági gázárnak köszönhető.

A tűzifa égése viszonylag alacsony hőmérsékleten történik, így nitrogén-oxid kibocsátást nem eredményez. Mivel a fa ként nem tartalmaz, illetve minimális az égés során a keletkezése, így elmarad a kén-dioxid kibocsátás is. Ezzel szemben jelentős a szilárd nem toxikus légszennyezőanyag (pernye) kibocsátás.

A háztartások, középületek körében leginkább a gázfűtés jellemző. A jó szabályozási lehetőség következtében a gáztüzelés viszonylag kis mértékű szén-monoxid kibocsátást eredményez. Mivel a gáz kéntartalma jelentéktelen, gyakorlatilag kén-dioxid nem keletkezik. A magas égési hőmérséklet miatt nitrogén-oxid kibocsátással kell számolni, de szilárd szennyeződés gyakorlatilag nem keletkezik.

Megállapítható tehát, hogy a lakossági fűtés az alkalmazott tüzelési módoknak, és a település szerkezetének köszönhetően nem okoz jelentős légszennyezési problémát.

Bűzproblémák

A településen a szennyvíz-elvezetéssel kapcsolatosan továbbra is bűzprobléma jelentkezik. A szennyvíz gerincvezeték kiépítése óta fordulnak elő gondok abból adódóan, hogy a hálózatba jutó vízmennyiség nem minden időszakban elegendő ahhoz, hogy a folyamatos átöblítés biztosított legyen. Ennek köszönhetően „berothadások” fordulnak elő a településen található átemelők környezetében.

A közlekedési eredetű légszennyezőanyag-kibocsátás

A település levegőminőségi állapotára a közlekedésből származó légszennyezőanyag-kibocsátás gyakorolja a legnagyobb hatást.

A magas gépjármű forgalom jelentős környezeti igénybevételt jelent a településen légszennyezési szempontból. A dízelüzemű gépjárműveknek jelentős a részecske-kibocsátásuk, egy nagyságrenddel meghaladja a benzin-motorokét. A részecskék legnagyobb része korom. Jelentős felületük révén hordozóanyagként viselkednek, megkötik az el nem égett szénhidrogéneket. További jelentős szennyező az aeroszol formájú szulfát, amelyért a gázolaj kéntartalma a felelős.

A közlekedés légszennyezőanyag kibocsátása az út mellett elhelyezkedő területeken észlelhető légszennyezőanyag-terhelés.

Folyamatban van az Alsópáhok-Hévíz elkerülő út megépítése, mely befolyásolja a jelenlegi forgalmi viszonyokat és a közúti közlekedésből származó légszennyezőanyag, illetve zajkibocsátást.

Az elkerülő út forgalomba helyezésével a települést kelet-nyugat irányba átszelő 7332 jelű összekötő út forgalma csökken, így a Hévízi tó közvetlen közelében és a település sűrűn lakott területén elhaladó út környezetében csökken a közúti közlekedésből származó levegő- és zajterheltségi szint. Az új elkerülő út lakott területeken kívül, a település nyugati részén halad, az itt jelentkező várható légszennyezőanyag kibocsátás közvetlenül nem érint lakóterületeket.

A helyi lakosság tulajdonában lévő személygépkocsik száma kis mértékű emelkedést mutat. A gépjárművek számának négy-ötévenkénti kb. 2%-os átlagos növekedése az átmenő és vendégforgalomhoz képest jelentős kibocsátás változást nem okoz. A növekedéssel párhuzamosan jelentkezik a gépkocsik átlag életkorának csökkenése, ami viszont jobb műszaki állapotot, és javuló emissziós értékeket feltételez. A járművek fajlagos légszennyezőanyag-kibocsátásai csökkennek, amelyek következtében a szén-monoxid és szén-hidrogén emisszió is jelentősen csökken (a katalizátoroknak köszönhetően). Ezzel szemben a nitrogén-oxidok kibocsátása viszont nő, mert a fajlagos kibocsátás csökkenése sem tudja kompenzálni a forgalom növekedését.

A környezetbarát kerékpáros közlekedés feltételei adóttak (átadásra került a Hévíz-Keszthely közötti szakasz), azonban a lakosság szűk körében népszerű csak, kényelmi szempontok, valamint a környezettudatos életmód gyengesége miatt.

Jelenleg nem tapasztalható a közlekedési eredetű légszennyező anyagok kritikus, jelentősebb zavaró hatása, azonban a forgalom növekedése indokolja a település közlekedési kapcsolatainak, útjainak fejlesztését, korszerűsítését. A légszennyezőanyag-terhelés csökkentése érdekében meg kell oldani az eddig még stabil szilárd burkolattal el nem látott útszakaszok por-mentesítését, javítását.

A levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos követelmények

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint kell gondoskodni a levegő minőség megőrzéséről és javításáról. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

A levegőterheltségi szint határértékeit és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeit a 4/2011.(I. 14.) VM rendelet tartalmazza.

A levegőterheltségi szint, a helyhez kötött légszennyező pontforrások, a diffúz források (pl.: hígtrágya tárolók, stb.) vizsgálatára, ellenőrzésére és értékelésére, valamint mindezek üzemeltetőire a 6/2011.(I. 14.) VM rendelet követelményei vonatkoznak.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag [CAS szám]	Veszélyességi fokozat	Határérték (µg/m ³)		
		órás	24 órás	éves
Kén-dioxid [7446-09-5]	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid [10102-44-0]	II.	100	85	40
Szén-monoxid [630-08-0]	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (PM ₁₀)	III.	-	50	40

* Napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma, amelyet az órás átlagok alapján készített 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

Hévíz városra a módosított Balaton törvény övezeti besorolásai alapján a következő előírások vonatkoznak környezeti és épített környezeti elemenkénti felsorolásban

15. § A kiemelt üdülőkörzetben csak olyan létesítmények üzemeltethetők, amelyek

- a) egészségügyi légszennyezettségi határérték-túllépést nem okoznak, továbbá
- b) ökológiai légszennyezettségi határérték-túllépést
 - ba) magterületen,
 - bb) ökológiai folyosón,
 - bc) puffterületen,
 - bd) erdőterületen,
 - be) turisztikai fejlesztési területen,
 - bf) szőlő termőhelyi kataszteri területen és

bg) települési területen a településszerkezeti tervben üdülőterület, a különleges települési területfelhasználási egységek közül az oktatási központ, egészségügyi terület, nagy kiterjedésű sportolási terület, továbbá zöldterület települési területfelhasználási egységbe sorolt területeken nem okoznak.

Az ökológiai rendszerek védelmében meghatározott kritikus levegőterheltségi szintek

1. A levegő térfogatot 293 K hőmérsékletre és 101,3 kPa nyomásra át kell számítani.
2. Az ökológiai rendszerek védelmében meghatározott kritikus levegőterheltségi szintek

2.1. Koncentrációk

	A	B	C
1	Légszennyező anyag [CAS szám]	Éves határértékek [µg/m³]	Megjegyzés
2	Kén-dioxid [7446-09-5]	20	betartandó a téli félév (október 1-től március 31-ig) féléves átlagában is
3	Nitrogén oxidok (mint NO ₂)	30	
4	Ammónia	8	

2.2. Megengedett ülepedések

	A	B	C
1	Légszennyező anyag [CAS szám]	Határérték	Mértékegység
2	Nitrogén tartalmú vegyületek (mint N)	25	kg/ha x év
3	Kéntartalmú vegyületek (mint S)	40	kg/ha x év
4	Aeroszlok		kg/ha x év
5	Ca [7440-70-2]	140	
6	Mg [7439-95-4]	175	
7	Pb [7439-92-1]	2,5	
8	Cu [7440-50-8]	2,5	
9	Zn [7440-66-6]	10	
10	Cd [7440-43-9]	0,05	
11	Összes sav	4000	mol/ha x év

2.3. Talaj közeli ózon [CAS szám: 10028-15-6] koncentráció okozta terhelés megengedett értékei

A	B	C	D
1	Jellemző érték	Célérték	Hosszú távú célkitűzés
2	AOT40, a májustól júliusig terjedő időszak 1 órás értékeiből számolva	A vegetáció védelmére, 2010. évre 18 000 $\mu\text{g}/\text{m}^3 \times \text{óra}$ 5 éves átlagban Amennyiben az öt évre vonatkozó átlagot nem lehet meghatározni teljes és egymást követő éves adatok alapján, akkor a célértékek betartásának ellenőrzéséhez megkövetelt minimális éves adat: három évre vonatkozó éves adat.	A vegetáció védelmére, 2020. évre 6000 $\mu\text{g}/\text{m}^3 \times \text{óra}$

A város jelenlegi állapotának megfelelő, az alapállapotot jelentő levegőminőségi helyzetének megítéléséhez a terület légszennyezettség paramétereit az egészségügyi határértékekkel kell összevetni.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kW_{th} és ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI.13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW_{th} felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról illetve az oldószer-felhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 10/2001. (IV.19.) KöM rendelettel.

Figyelembe kell venni az ózonréteget lebontó anyagokkal és egyes fluór tartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekről szóló 310/2008. (XII. 20.) Kormányrendelet követelményeket. A tervek készítése időszakában a 3 kg hűtőközeg töltetű légkondicionáló vagy hűtőberendezéseket be kell jelenteni a környezetvédelmi hatóságnak.

A levegő védelméről szóló, módosított 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 5.§-a szerint a bűzkibocsátással járó környezeti hatásvizsgálat köteles, vagy egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben nem lehet lakóépület, üdülőépület, oktatási, nevelési, egészségügyi, szociális és igazgatási célú épület, kivéve a telepítésre kerülő, illetve a már működő légszennyező források működésével összefüggő építmény.

A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások során állapítja meg a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatóság az elérhető legjobb technikán alapuló intézkedéseket.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás szabályait a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet határozza meg.

3.2.3. Hulladékgyűjtés

A hulladékgyűjtés helyzete

Kommunális hulladék

A településen szervezett hulladékgyűjtés történik, amelybe 3658 ingatlan, intézmény került bevonásra (1357 db családi ház, 1991 db társasház lakóegység és 310 db közület, szálloda, intézmény). A keletkező szilárd kommunális hulladék gyűjtése és szervezett elszállítása teljes területen megoldott.

Illegális hulladéklerakások a településen általában nincsenek, néhány esetben külterületen, árkokban vagy árkok szegélyén alakulnak ki, ahonnan az ott felhalmozott hulladékot az önkormányzat szükség esetén elszállítja.

2003. évtől kezdődően a ZALAISPA Zrt. végez hulladékgyűjtésre, szállításra vonatkozó szolgáltatást a településen.

Hévíz városából a ZALA-ISPA projekt keretében megvalósult zalabéri hulladéklerakóba történő beszállítás 2009. júliustól kezdődött meg.

Hulladékgyűjtés rendszeressége: május 1-től szeptember 30-ig heti háromszor (hétfő, szerda, szombat) október 1-től április 30-ig heti kétszer történik (kedd, péntek).

A lakosság gyűjtőedényzeteként 60 l-es, illetve 110 l-es szemétyűjtő edények, gazdálkodói és intézményi területeken pedig 1,1 m³-es konténerek funkcionálnak.

Szelektív hulladékgyűjtés

A településen szelektív hulladékgyűjtés bevezetésre került, 12 db háromfrakciós gyűjtősziget (papír, műanyag, üveg) és 1 db kétfunkciós gyűjtősziget (papír, műanyag) került kialakításra.

A másodnyersanyagok kezelése, értékesítésre való előkészítése a AVE ZÖLDFOK Zrt. hulladékkezelő-lerakó telepén történik. A szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése folyamatosan történik és jelenleg a következők működnek:

- Semmelweis utca (papír, műanyag, üveghulladék)
- Tavirózsa utca északi vége (papír, műanyag, üveghulladék)
- Nagyparkoló ÉK-i sarka (papír, műanyag, üveghulladék)
- Dr. Vajda Ákos utca déli szakasz (papír, műanyag, üveghulladék)
- Sugár utca 10. előtt (papír, műanyag, üveghulladék)
- Árpád utca, temetői parkoló (papír, műanyag, üveghulladék)
- Fecske utcai buszforduló (papír, műanyag, üveghulladék)
- Madách u. 13. előtt (papír, műanyag, üveghulladék)

- Móricz Zs. utca Ifjúsági lakótelep (papír, műanyag hulladék)
- Dr. Babócsay utca 33/B mellett (papír, műanyag, üveghulladék)
- Egregy, Dombföldi utca mellett (papír, műanyag, üveghulladék)
- Római utca déli vége (papír, műanyag, üveghulladék)
- Dr. Effinger K. utca, Móricz Zs.-Fecske utcák között (papír, műanyag, üveghulladék)

A zöldhulladék gyűjtése kötegelve, illetve zsákban történik április 12-től november 22-ig minden páratlan héten csütörtökön.

Lomtalanítás évente egyszeri alkalommal történik: tavasszal.

Inert hulladékok

Az építési, bontási hulladékok további kezelése (aprítás, osztályozás), lerakással történő ártalmatlanítása a Balatonújlak, 024 hrsz. alatti ingatlanon megvalósult, az AVE Zöldfok Zrt. tulajdonában és üzemeltetésében lévő inert hulladékkezelő- és lerakó telepen biztosított 2011-től.

Termelési hulladékok

A termelési hulladékok közül elsősorban a termelési veszélyes hulladékokról áll rendelkezésre adat. Magas a jegyzékben közelebbről meghatározott hulladékok és a konyhai és éttermi hulladékokat, amelyek nem közvetlenül az egészségügyi ellátásból származnak (8-10 tonna/év). Javasolt a hulladékok hasznosíthatóságuk szerint való elkülönített gyűjtése és kezelése.

Állati eredetű hulladékok ártalmatlanítása

A területen a bevezetett korlátozások miatt a lakossági állattartás csökken, az elmúlt évek, (évtizedek) vízügyi, illetve környezetvédelmi hatósági tevékenységéből eredően, ezért az elhullt állatok száma minimális.

Az OTÉK módosulására való tekintettel az állattartásra vonatkozó elvárt korlátozásokat építésigazgatási szabályok megalkotásával kell fenntartani.

Köztisztaságban bekövetkezett változások

A település környezetét jelentős mértékben befolyásolja a települési környezet néhány fontos eleme, mint például a keletkezett hulladékok összegyűjtése, a rendszeresen tisztított közterület nagysága, a közhasználatú zöldterületek nagysága stb. Továbbá meg kell említeni a lakossági együttműködést a környezet tisztántartása érdekében.

A köztisztasági feladatok ellátásával a Hévízi Gazdasági Műszaki Ellátó Szervezet foglalkozik, ahol közhasznú, illetve közcélú dolgozókat is alkalmaznak. Feladatuk kiterjed a közterületek hulladékmentesítésére, a zöldterületek ápolására, a csapadékvíz elvezető árkok karbantartására. Az általuk összegyűjtött zöldhulladék teljes mennyisége hasznosításra kerül komposztálás vagy a szennyezetlen fa

hulladékok vegyes tüzelésű kazánban történő égetéssel (400 m³/évet meghaladó mennyiség).

Az utcaseprő gép által gyűjtött seprési hulladék mennyisége 120 m³/év.

A település közterületein 310 db 20 literes űrtartalmú edényzet van elhelyezve, amelyek ürítését közterület takarítók végzik napi gyakorisággal, nagy turistaforgalmú napokon a belvárosi zónákban ez napi 3 alkalmat is jelenthet.

A belvárosban alkalmazott 35 db hulladékgyűjtő edényzet térfogata 55 l. A közterületeken keletkezett hulladékok mennyisége hozzávetőlegesen 1400 m³. Továbbá 8 db 1,1 m³-es konténer van elhelyezve, amelyek ürítését és elszállítását a AVE ZÖLDFOK Zrt. végezte.

A hulladékgazdálkodással szemben támasztott követelmények

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék "termelő" köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladékszegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására, rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett lakossági hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag-tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem, stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani.

A hulladékgazdálkodásról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján az önkormányzat hulladékgazdálkodási feladatainak ellátása során gondoskodni kell a hulladéklerakók felülvizsgálatáról és továbbüzemeltetésük lehetőségeinek feltárásáról, a hasznosítható hulladékok szelektív gyűjtésének megteremtéséről, a biológiailag lebomló szervesanyag tartalom csökkentéséről (komposztáló telep létesítése). Meg kell teremteni a hulladékok átvételére egész évben alkalmas gyűjtőpontok és hulladékudvarok kialakításának lehetőségét, a bontási hulladékok válogatását, értékesítését, a megmaradó anyagok esetleges lerakását biztosító telep létesítését.

A 2012. évi CLXXXV. törvény szerint el kellett készíteni a település komplex hulladékgazdálkodási tervét. A települési szilárd hulladékok kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól

szóló 5/2002. (X. 29.) KvVM rendelet elvárásai teljesülésével a települési környezet környezetterhelése minimalizálható.

A köztisztasággal összefüggő, a rendezési tervvel egyidőben meghozandó rendeletben kell meghatározni a közterületen kijelölendő hulladékgyűjtő pontok helyét.

A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről a 224/2004. (VII. 22.) Kormányrendelet, a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 64/2008. (III. 28.) Kormányrendelet rendelkezik.

A hulladékok jegyzékét a többször módosított 16/2001. (VII. 18.) KöM rendelet tartalmazza.

A hulladékok közül megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a veszélyes hulladékokra. A veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására a 98/2001. (VI. 15.) Kormányrendelet előírásai vonatkoznak. A veszélyes hulladék termelő köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerinti kezeléséről, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni- és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem, hulladék. Az állati tetemek elhelyezésére az Országos Hulladékgazdálkodási Tervről szóló 110/2002. (XII. 12.) OGY határozat, valamint a 71/2003. (VI. 27.) FVM rendelet értelmében 2005. december 31-e után nem történhet döngkútban, dögtéren. A döngkút hiánya miatt a fehérje-feldolgozó üzembe való szállítás a megnyugtató hosszú távú megoldás. Biztosított a fehérje-feldolgozó szervezet gyűjtőkonténerének elhelyezése a lakosság számára.

Az elhullott állatok tetemeinek, mint a nem emberi fogyasztásra szánt állati melléktermékekre és a belőlük származó termékekre vonatkozó egészségügyi szabályok megállapításáról és az 1774/2002/EK rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló 1069/2009/EK rendelet 9. cikk szerinti 2. kategóriába sorolt állati hulladéknak ártalmatlanító üzembe történő szállítás céljából erre engedéllyel rendelkező vállalkozásnak való átadása, vagy engedélyezett kikapacitású hulladékégetőben történő elégetése megfelelő.

Az állati tetemeket elszállításukig szilárd padozatú, mosható falfelületű, fedett, zárható, kerítés vonalában elhelyezett és kívülről üríthető hullatárolóban kell elhelyezni.

3.2.4. Zaj- és rezgés elleni védelem

A zaj- és rezgésvédelemről szóló jogszabályi előírás alapján a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a területrendezés során érvényre kell juttatni. A területfejlesztés, terület-rendezés zaj szempontú környezetvédelmi igényeinek megfogalmazásához alapvetően a következők vizsgálata szükséges:

- a meglévő, jelenlegi állapot feltárása, elemzése, értékelése,
- a vonatkozó követelmények, szabályozási előírások ismerete,
- a területfejlesztés, területrendezés várható hatásainak elemzése.

A tervezés során alapvető feladat a lakosság megfelelő környezeti komfortérzetének biztosítása érdekében a zajhelyzet vizsgálata. Az akusztikai vizsgálat során a beépített környezet zajhelyzetét értékeltük, valamint a tervezési terület beépítési lehetőségének környezetvédelmi megalapozását végeztük el. Ennek során értékelésre került a zajt kibocsátó létesítmények hatása a határoló települési környezetre.

Annak érdekében, hogy a tervezési területen építendő létesítmények a környezetükben élő lakosságot a legkisebb mértékben zavarják, illetve a jogszabályban meghatározott és a nagyközség képviselőtestülete által elfogadott előírásokat kielégítsék a szerkezeti terv készítése során vizsgálni kell a tervezési területen kialakítandó zajforrások környezetre gyakorolt hatását, valamint a környezet domináns zajforrásainak kölcsönhatását.

A létesítmények üzemeltetőinek biztosítaniuk kell, hogy a működésből eredő zaj ne haladja meg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM – EÜM együttes rendeletben előírt zajterhelési határértéket.

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelés, feladatok

A zaj és rezgés elleni védelem követelményeinek teljesüléséhez a vizsgálati adatok ismeretében, illetve azok értékelését követően kerülhetnek meghatározásra azok az intézkedések és feladatok, melyekkel a meglévő káros mértékű terhelések csökkenthetők, illetve egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

A környezeti zajforrások közül – a zajforrások jellegének megfelelően – a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások (közúti, vasúti),
- ipari (mezőgazdasági) jellegű zajforrások,
- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sport-létesítmények zajforrásai).

Közúti közlekedés

A közúti közlekedés által okozott zaj nagyságát alapvetően a forgalom nagysága, a járműösszetétel, haladási sebesség, az út paraméterei és a környezeti tényezők határozzák meg.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet nyugati része a Keszthelyi medence, ahol Hévíz is elterül, a legfrekvenciáltabb üdülőtérlet egész évben. Az üdülőkörzet egészének zajhelyzetére, így Hévízre is jellemző, hogy a települési környezetet legnagyobb mértékben a közlekedés zajhatása terheli.

Az autóbusz pályaudvar (naponta több, mint 300 járat), az Ady és a Széchenyi utcák forgalma nagymértékű, amely jelentős zaj- és rezgésterhelést, valamint levegőszennyezést okoz a település központi részein.

A nehézgépjárművek behajtása azonban az egész város területén tilos.

A közúti közlekedés által okozott zaj az út „vonalas” jellege miatt nagyobb területen terheli a mellette álló lakóépületeket, illetve a lakosságot. A közúti közlekedés által okozott zaj nagyságát alapvetően a forgalom nagysága, a járműösszetétel, a haladási sebesség, az út paraméterei és a környezeti tényezők határozzák meg.

A település déli részén északkelet-délnyugati irányban halad keresztül a viszonylag nagy forgalmat lebonyolító 7332. sz. összekötőút, amelyről a belterület keleti szélének közelében leágazik a 73178. sz. bekötőút, ami átvezet a városközponton, majd északnyugati irányban Nemesbükig halad.

A közutak forgalmából eredő zajkibocsátás 7,5 m referenciatávolságban a 25/2004. (XII. 20.) KvVM r. 2. sz. melléklet szerint kerül meghatározásra a 2013. évi forgalmi adatok alapján.

A forgalom nagyságának figyelembevétele az Állami Közúti Műszaki és Információs KHT. által kiadott „Országos Közutak 2013. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” adatainak, és az ÚT 2-1.118:2000 „Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevelítő módszerrel” című Útügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik.

Az önkormányzati utak forgalmi zaját a megalapozó anyag forgalomtervezési adatai alapján számoljuk.

Önkormányzati utak forgalma által okozott zaj a 7,5 m-es referencia távolságon

	MOF (Ej/h)	w (%)	ÁNF (Ej/nap)	Szgek; ktgk (j/nap)	Ntgk (j/nap)	L _{Aeq} N (dB)	L _{Aeq} É (dB)
Móricz Zs. u.	214	12	1783	1775	4	61,0	52,7
Hunyadi J. u.	106	12	883	875	4	57,9	49,7
Zrínyi M. u. déli	256	12	2133	2125	4	61,7	53,5
Zrínyi M. u. északi	183	12	1525	1517	4	60,3	52,1
Attila u. déli	223	12	1858	1850	4	61,1	52,9
Attila u. északi	125	12	1042	1034	4	58,7	50,4
Vörösmarty u. északi	292	12	2433	2425	4	62,3	54,1
Vörösmarty u. déli	261	12	2175	2167	4	61,8	53,6
Kossuth L. u. északi	404	12	3367	3359	4	63,7	55,4
Kossuth L. u. déli	221	12	1842	1834	4	61,1	52,9
Petőfi S. u.	215	12	1792	1784	4	61,0	52,8
Kölcsey F. u.	205	12	1708	1700	4	60,8	52,6

Az állami közutak forgalma által okozott zaj a 7, 5 m-es referencia távolságon

7332. sz. összekötőút	szgk	kistgk	szbusz	csbusz	köztgk	ntgk	szerelv	mkp, lassúj.	L _{Aeq7,5N}	L _{Aeq7,5É}
2013. év	5777	739	178	0	52	30	6	96	67,0	58,7
2014. év	5916	757	177	0	53	31	6	96	67,0	58,8
2015. év	6566	840	174	0	60	35	7	101	67,4	59,2
2029. év	7927	1014	165	0	78	45	9	108	68,1	59,8

73178. sz. bekötőút, központ	szgk	kistgk	szbusz	csbusz	köztgk	ntgk	szerelv	mkp, lassúj.	L _{Aeq7,5N}	L _{Aeq7,5É}
2013. év	5147	624	105	0	40	49	0	103	66,5	58,2
2014. év	5271	639	105	0	41	50	0	103	66,5	58,3
2015. év	5850	709	102	0	46	57	0	108	67,0	58,7
2029. év	7063	856	97	0	60	73	0	116	67,7	59,4

73178. sz. bekötőút, északnyugat	szgk	kistgk	szbusz	csbusz	köztgk	ntgk	szerelv	mkp, lassúj.	L _{Aeq7,5N}	L _{Aeq7,5É}
2013. év	814	165	17	0	18	12	2	9	59,0	50,8
2014. év	834	169	17	0	18	12	2	9	59,1	50,9
2015. év	925	188	17	0	21	14	2	9	59,5	51,4
2029. év	1117	226	16	0	27	18	3	10	60,3	52,2

Egyértelműen megállapítható, hogy a vizsgált önkormányzati gyűjtő és forgalmi utak forgalma által keltett zaj kis mértékben meghaladja a határértéket.

A 7332. sz. összekötőút (Ady E. u.) és a 73178. sz. bekötőút városközponti szakaszán (Széchenyi u.) jelentős zajterhelés várható, míg a 73178. sz. bekötőút északnyugati szakaszán (Büki u.) jelenleg határérték túllépés nincs.

Belső terület zajhelyzete

Lakó-, üdülő- és vegyes terület

A tervezési terület belső elrendezése változatos képet mutat. Jelenleg nem ismert zavaró hatású tevékenység a településen.

Hévíz területén a terület felhasználási módok kialakítása viszonylag kedvező.

A lakóterületi funkció döntő többségében homogén tömbökben található, jól elkülönített a környezeti zajterhelést okozó minimális kiterjedésű gazdasági

területektől. A gazdasági övezetek sem működnek a környezetre jelentős zajt kibocsátó gazdálkodó szervezetek, így az indokolatlan terhelés lehetősége minimális, vagy kizárt.

A lakóterületen működő kisvállalkozások azonban okozhatnak némi terhelést, de a határértékek következetes betartásával az indokolatlan terhelés megakadályozható.

A vállalkozások Hévíz üdülő övezeti jellegéből adódóan alapjában az idegenforgalmi igények kielégítését szolgálják.

Az üdülőterületi övezetek szintén tömbökben találhatók, ahol az alapvető igény a nyugodt pihenés. E területeken a zenés szórakozóhelyek és a zajt kibocsátó szolgáltató létesítmények működtetése nem kívánatos.

A városközpont gyakorlatilag településközponti és központi vegyes területi kategóriába tartozik, itt működik a vendéglátóhelyek és egyéb kereskedelmi-szolgáltató létesítmények többsége, vegyesen a lakóépületekkel.

Az épületen belül, vagy azzal szomszédos épületben folytatott vendéglátó, vagy szolgáltató tevékenység, illetve az ahhoz alkalmazott berendezés, a vegyes elrendezés miatt, az épületben élő ember életvitelét zavarhatja, ezért a zajtól védendő helyiségre is határértéket kell megállapítani. A rendelet 4. sz. melléklete részletezi a zajterhelési határértékeket az épületek zajtól védendő helyiségeiben, amelyek teljesülését már a létesítés során biztosítani kell.

Gazdasági terület

A gazdasági terület névből már közvetve adódik, hogy ott olyan tevékenységet folytatnak, mely a közvetlen környezetre viszonylag nagyobb terhelést okoz.

A gazdasági területek elhelyezkedése kedvező, mivel a lakóterülettől elkülönítve, nagyobb távolságban találhatók. Ennek a kedvező helyzetnek a megtartására a továbbiakban is törekedni kell.

Szórakoztató ipar, vendéglátás

A szórakoztatóipari, illetve vendéglátó létesítmények (szállodák, panziók, italboltok, presszók, büfék) működési jellegükből adódóan közvetlen környezetüket terhelhetik. A lakossági zavarást általában a hangosító berendezések okozzák, panaszra adhatnak okot.

Hangosító berendezésekre képviselőtestületi rendeletben elfogadott határérték betartását kell megkövetelni. Hangosító berendezésnek minősül a zenegép (diszkóban, étteremben stb.), hangszórón közvetített ének és még tovább lehetne sorolni.

A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX.29.) Korm. rendelet 22. § (1) bekezdése alapján „Vendéglátó üzletben a vendégek szórakozására zeneszolgáltatás nyújtható, műsoros előadás, tánc rendezhető”.

A (2) bekezdés azonban kimondja, hogy „az (1) bekezdésben meghatározott tevékenység akkor folytatható, ha a vendéglátó üzlet megfelel a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló kormányrendeletben foglalt követelményeknek.”

A 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdése szerint „környezeti zajt előidéző üzemi, vagy szabadidős zajforrásra vonatkozóan a tevékenység megkezdése előtt a környezeti zajforrás üzemeltetője köteles a környezetvédelmi hatóságtól zajkibocsátási határérték megállapítását kérni és a határérték betartásának feltételeit megteremteni.”

Hangosító berendezések üzemeltetőire jegyzői határozatban előírt zajkibocsátási határérték betartását kell megkövetelni. Hangosító berendezésnek minősül a zenegép (diszkóban, étteremben stb.), hangszórón közvetített ének és még tovább lehetne sorolni.

A viszonylag intenzív beépítés miatt a lakóépületek közelében kerülendő a zajos működésű, illetve a környezetét egyéb módon is nagy zajjal terhelő diszkók engedélyezése.

A jogszabály értelmében a szórakoztatóipari létesítmények, illetve hangosító berendezések is üzemi létesítménynek minősülnek, ezért a környezetükben is gondoskodni kell a zajterhelési határértékek betartásáról.

Külön figyelmet kell fordítani a fűtési, illetve hűtési rendszerek követelményeknek megfelelő üzemeltetésére.

Környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása.

A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthető, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem egyes kérdéseiről szóló 284/2007.(X. 29.) Kormányrendelet, továbbá a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007 (XII. 18.) KvVM rendelet tartalmazza.

A megengedett zaj- és rezgésterhelési határértékeket a területi funkciótól függően külön a nappali (6⁰⁰-22⁰⁰) és külön az éjszakai (22⁰⁰-6⁰⁰) időszakokra vonatkozóan a 27/2008.(XII. 3.) KvVM-EÜM együttes rendelet mellékletei tartalmazzák.

A Kormányrendelet értelmében a környezetbe zajt vagy rezgést kibocsátó létesítményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy a védendő területen, épületben és helyiségben a zaj- vagy rezgésterhelés megfeleljen a követelményeknek. Védendő területeket pedig úgy kell kijelölni, hogy a megengedett határértékek teljesüljenek.

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés áll fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény.

Új út létesítése, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell.

Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani.

A 27/2008. (XII.3.) KvVM-EÜM együttes rendelet 3. sz. melléklete szerint a közlekedésből származó zaj terhelési határértékei a zajtól védendő területen:

Sor-szám	Területi funkció	Határérték (L _{TH}) az L _{AM} kö megítélési szintre (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutak-tól, illetve vasúti mellékvonaltól származó zajra		a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi és főutaktól származó zajra	
		N	É	N	É	N	É
1.	<u>Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület</u>	50	40	55	45	60	50
2.	<u>Kisvárosias, kertvárosias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe és zöldterületek</u>	55	45	60	50	65	55
3.	<u>Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület</u>	60	50	65	55	65	55
4.	<u>Gazdasági terület</u>	65	55	65	55	65	55

Miután a fentiekben leírt határértékek új út létesítésekor, vagy a forgalmi viszonyok tartós megváltozását eredményező felújításkor, vagy a meglévő út melletti új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken érvényesek, meglévő utak esetében ezek a határértékek csak összehasonlító adatként szolgálnak.

Sor-szám	Területi funkció	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre (dB)					
		ha az építési munka időtartama					
		1 hónap vagy kevesebb		1 hónap felett 1 évig		1 év után	
		N	É	N	É	N	É
1.	<u>Üdülőterület, különleges terület közül az egészségügyi terület</u>	60	45	55	40	50	35
2.	<u>Falusias, kertvárosias, kisvárosias lakóterületen, különleges területek közül az oktatási létesítmények területén és zöldterületen</u>	65	50	60	45	55	40
3.	<u>Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület</u>	70	55	65	50	60	45
4.	<u>Gazdasági területen</u>	70	55	70	55	65	50

A település területére, az OTÉK szerint meghatározott terület-felhasználási egységekre, illetve a beépítésre szánt területek esetén építési övezetekre, beépítésre nem szánt területek esetén övezetekre vonatkozóan, a zajterhelési határértékeket tartalmazó KvVM-EÜM együttes rendelet figyelembevételével a következő határértékek érvényesítendőek.

A fentiekben leírt határértékek új út létesítésekor, vagy a forgalmi viszonyok tartós megváltozását eredményező felújításakor, vagy a meglévő út melletti új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken érvényesek.

Az üzemi, szolgáltató létesítmények környezetében megengedett "zajterhelési határértékeket" a 27/2008. (XII. 3.) KvVM – EÜM együttes rendelet (a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról) 1. sz. melléklete tartalmazza az alábbiak szerint:

Az előírt zajterhelési határérték:

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre (dB)	
		N	É
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	45	35
2.	Kisvárosias, kertvárosias, falusias lakóterület, különleges területek közül az oktatási létesítmények területe és zöldterületek	50	40
3.	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

A rendelet védett létesítmény nélküli gazdasági és mezőgazdasági területre zajterhelési határértéket nem ír elő.

Újonnan létesülő lakó- és közösségi épületekben a külső környezetből származó rezgések megengedett egyenértékű, súlyozott rezgésgyorsulás értékeit a KvVM-EÜM együttes rendelet 5. sz. melléklete tartalmazza.

3.2.5. Települési és épített környezet, kulturális örökség védelme

A jelenlegi állapot elemzése, helyzetértékelése

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 66.§ (2) bekezdése, illetve az örökségvédelmi hatástanulmányról szóló 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet szerinti hatástanulmány készült a rendezési terv megalapozására.

A település mai szerkezete megőrizte hajdani két település jellegzetességeit: az egregyi városrész a falusias, a szőlőhegyre vezető hosszú utcáival, illetve a hajdani Hévízszentandrás a tó köré települt kis utcáival jellegzetes gyógyhelyi képet mutat a gyógyüdülők köré telepített hatalmas parkokkal.

A gyógytó körül természetvédelmi területek, szép erdőkkel, ligetekkel védik a tavat és a környezetét, a tótól nyugatra a szanatóriumok és a nagy szállodák körül hatalmas parkok kerültek kialakításra. A várostáblától a tavat keletről és nyugatról egy csomópontból indulva kerüli meg a település két fő utcája, a Széchenyi és az Ady utca. Ezek között egymásra merőlegesen keresztezik egymást a kisebb utcák. A települést kelet-nyugati irányban átszelő Széchenyi utcától északra fekvő településrész a hajdani Egregyhez tartozott, e terület belterületbe vonása az évek során lassan valósult meg, ennek a városrésznek a kialakításakor az eredeti szőlőhegyi szerkezet megmaradt, negatívum, hogy esetenként az átgondoltabb településszerkezet fejlesztés elmaradt (nem maradtak alternatívák a településen áthaladó nagy forgalom elterelésére).

A mai Hévíznek kevés a külterülete, a szomszédos települések, Alsópáhok, Felsőpáhok határai szinte a város belterületéig tartanak.

A településszerkezet és a természeti adottságok kedvező lehetőségeket kínálnak egy jól működő zöldfelületi rendszer a gyalogos rendszer integrációjával történő kialakítására. Kiemelendő a településen az értékes fák, ligetek, parkok nagy száma.

Hévízi-tó önmagában is világviszonylatban egyedülálló táji érték. A tavat körbevevő erdős területek keretet adnak a Kórház épület-együttesének, egyben elhatárolják azt a település lakó és üdülőterületétől. A forrástó, a parkerdő természeteshez közeli növényvilága, a park öreg, a környező tájtól eltérő, jórészt akklimatizálódott exotákból álló idős, fás gyűjteménye, parkszerű elrendezése a kórház épületekkel együttesen képvisel különleges táji értéket.

A kórház épületeit az 1870-es években emelték, amelyekre a század elején emeletet építettek és megnagyobbították őket, így a század eleji szecesszió képe tárul a látogatók elé. A Tófürdő épületeinek felújítása 2006-ban kezdődött és az Új épület

átadásával tekinthető befejezettnek, mely 2009 decemberében volt.

Az épített környezetet illetően jelentős változás nem történt a település területén az elmúlt években.

Települési épített környezet védelmével kapcsolatos követelmények

Az épített környezet védelmét az OTt, a Balaton törvény és a Zala megyei Területrendezési terve biztosítja elsősorban.

Hévíz városra a módosított Balaton törvény övezeti besorolásai alapján a következő előírások vonatkoznak környezeti és épített környezeti elemenkénti felsorolásban

27. § (1) A történeti települési terület övezetének (T-2, mellékletben a 11. sz. ábra) területét – a kulturális örökségvédelmi hatóság állásfoglalása alapján – a településrendezési eszközökben a tényleges kiterjedésnek megfelelően a (2) bekezdésben foglaltak érvényesülése érdekében szükség szerint védőövezetével együtt kell lehatárolni és e törvény előírásait a településrendezési eszközökben lehatárolt területen kell érvényesíteni.

(2) A történeti települési terület övezete (T-2) tekintetében az OTt által meghatározott kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület országos övezetre, valamint a történeti települési terület kiemelt térségi és megyei övezetre vonatkozó övezeti előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:

a) a helyi építési szabályzatban és a helyi építészeti örökség védelméről szóló rendeletben – a külön jogszabályban meghatározottak szerint – meg kell határozni, és elő kell írni a látványvédelmet, a településképvédelmet, a zöldfelületek fejlesztését, az épületek paramétereit, az építmények helyi építészeti hagyományokhoz illeszkedő megjelenését meghatározó előírásokat és a helyi építészeti hagyományoknak megfelelő építési anyagok használatát;

b) a közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos műtárgyaik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével terepszint alatti elhelyezést kell biztosítani;

c) új üzemanyag-töltő állomás, hulladéklerakó, hulladéktároló telep, valamint hulladékártalmatlanító és hulladékátrakó állomás nem létesíthető.

37. § A települési terület övezetén (U-1, mellékletben a 4. sz. ábra):

a) a településszerkezeti terveknek a történeti, építészeti, településszerkezeti, környezeti és természeti adottságokkal, valamint a felszíni vízrendezéssel, közművesítéssel, környezetalakítással, tájrendezéssel foglalkozó szakági munkarészeit, illetve a vízpart-rehabilitációs szabályozási követelményekkel érintett területekre készült tanulmányterveket a helyi építési szabályzatban kötelezően figyelembe kell venni;

b) új beépítésre szánt terület határa utcahatárosan nem alakítható ki;

c) az új beépítés szabályozásakor a meglévő beépítési magassághoz kell igazodni;

d) a meglévő építmények felújításának, helyreállításának, átalakításának és korszerűsítésének lehetőségét e törvény szabályozási előírásainak figyelembevételével a helyi építési szabályzatban kell meghatározni;

e) a közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos műtárgyaik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével terepszint alatti elhelyezést kell biztosítani.

Továbbá a legfontosabb az épített környezet alakításáról és védelméről szóló, többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény, valamint a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény és a végrehajtásukra kiadott jogszabályok tartalmazzák, illetve biztosítják az épített környezet védelmét.

- 1997. évi CXL. törvény „a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről, különösen a Régészeti védelem, régészeti feltárás fejezet (26-37. §).
- 2001. évi LXIV. törvény „A kulturális örökség védelméről”, amely tartalmazza a régészeti örökség, lelőhelyek védelmével kapcsolatban a különböző fogalmakat, a védetté nyilvánítás és a védettség megszüntetésének szabályait, az egyes feltárás típusokra vonatkozó előírásokat, a műemlékvédelemmel kapcsolatban a védetté nyilvánítás és a védettség megszüntetésének, a műemlékek fenntartásának és használatának szabályait, a kulturális javak védetté nyilvánításának és a védettség megszüntetésének, továbbá a kiviteli engedélyezési eljárás szabályait, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal feladatait, rögzíti az egyes muzeális intézmények feladatkörét.
- 18/2001. (X. 18.) NKÖM rendelete a régészeti lelőhelyek feltárásának, illetve a régészeti lelőhely, lelet megtalálójának anyagi elismerésének részletes szabályairól, amely ismerteti a feltárásokkal kapcsolatban illetékes intézmények, felek, személyek fogalmát (beruházó, kivitelező, múzeum, stb.), a feltárási engedélyre vonatkozó szabályokat, a megelőző és mentő feltárásokról kötendő szerződések, továbbá a bejelentési kötelezettségre vonatkozó rendelkezéseket. Módosítása a 21/2007. (III. 26.) OKM rendelet, amelynek 3 § (2) pontja értelmében az értékhatár 2008. április 1-től 500.000 Ft!
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, különösen a kunhalmok és földvárak törvényi védelméről (23. § (2) bek.).
- 3/2002. (II. 15.) NKÖM rendelet a kulturális örökség védetté nyilvánításának részletes szabályairól.
- 3/2003. (I. 25.) NKÖM rendelet az egyes lelőhelyek védetté nyilvánításáról, illetve régészeti védettség megszüntetéséről.
- 17/2004. (VII.27.) NKÖM rendelet egyes régészeti lelőhelyek védetté nyilvánításáról, illetőleg régészeti védőövezet kijelöléséről.
- 4/2003 (II. 20) NKÖM rendelete az örökségvédelmi hatástanulmányról, amely rögzíti a hatástanulmány tartalmi részét, készítésének előfeltételeit, a készítője személyére vonatkozó előírásokat.
- 18/2000. (XII. 18.) NKÖM rendelet a kulturális szakértők működési engedélyéről.

- 190/2001. (X. 18.) kormányrendelet a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal létrehozásáról.
- 73/2008. (VI. 30.) kormányrendelet a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalról.
- 17/2002. (VI. 21.) NKÖM rendelet a kulturális örökség hatósági nyilvántartására vonatkozó szabályokról.
- 191/2001. (X.18.) kormányrendelet az örökségvédelmi bírságról.
- 20/2002. (X. 4.) NKÖM rendelet a muzeális intézmények nyilvántartási szabályairól.
- 17/2001. (X. 18.) NKÖM rendelet a kulturális javak kiviteli szabályairól.
- 1979. évi 2. törvényerejű rendelet a kulturális javak jogtalan behozataláról, kiviteléről és tulajdona jogtalan átruházásáról szóló ENSZ Egyezmény kihirdetéséről (Párizs, 1970.)
- 1985. évi 21. törvényerejű rendelet a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló ENSZ Egyezmény kihirdetéséről (Párizs, 1972.)
- 149/2000. (VIII. 31.) kormányrendelet a régészeti örökség védelméről szóló Európai Egyezmény kihirdetéséről.
- 218/1999. (XII. 28.) kormányrendelet az egyes szabálysértésekről, különösen a 144. § régészeti szabálysértés és a 146. § kulturális javakkal kapcsolatos köteleességek elmulasztása.
- BTK vonatkozó paragrafusai (157, 216, 316, 324, 325. §) örökségi értékek kárára elkövetett veszélyeztetés, rongálás, megsemmisítés.
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről.
- 66/1999. (VIII. 13.) FVM rendelet az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól.
- Külön ki kell emelni az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Kormányrendelet és az örökségvédelemmel kapcsolatos hatás-tanulmányról szóló 4/2003. (II.20.) NKÖM rendeletek fontosságát.

3.2.6. Táj- és természetvédelem

Táji- természeti adottságok

Felszínalaktani szempontból a település a lápmedencébe beékelődő dombháton helyezkedik el, amely észak felé enyhén emelkedik. E dombhát keleti oldalán helyezkedik el a gyógytó.

Hévíz térségében a kistájra jellemző éghajlathoz viszonyítva eltérő jelleg érvényesül, a tó klímabefolyásoló erejének és a város fekvésének köszönhetően. Magasabb a szélcsendes napok száma, ez különösen a véderdővel körbevett tóra jellemző. Itt a legtöbb a csapadék, mintegy 20-30 mm-rel több, mint a körzetben, évi átlagban 679 mm. Legcsapadékosabb hónapok a május és a június, legkevesebb csapadék pedig januárban és februárban hullik. A nagy vízfelület folyamatos hőkisugárzása révén mindennapos jelenség a ködképződés, amely télen is kicsapódik a növényzetre dér formájában, így akadályozza azok erős lehűlését. A magas talajvíz

és kevésbé fagyott talaj miatt a növények (elsősorban az örökzöldek) télen sem szenvednek a vízhiánytól. A hőmérséklet kiegyenlítettebb az ország más részeihez képest: a nyár szélsőségesen magas hőmérsékletű, száraz napjainak száma – különösen a tó környéki parkban – kevesebb, a tél pedig enyhébb. Az évi átlagos hőmérséklet 11,2 C°, egész évben átlagosan 1940 órát süt a Nap. A tó és a környező erdőterületek speciális mikroklíma módosító ereje a város többi területére is hatással van, azonban ezeken a területeken érvényesülnek a beépítettségéből és a közlekedésből származó hatások, amelyek ezt az adottságot módosítják. A város levegője melegebb és szárazabb, ami elsősorban a beépítettségéből fakad.

A Hévízi-tó környékén a talajvíz szintje magas, 0-1 m közötti, helyenként több méter vastagságot is elérő tőzeg és lápföld jellemző. A környező véderdők talaja a felső 60-80 cm vastagságában kotusodott tőzeg. A talaj gyengén savanyú kémhatású. A felső 60-80 cm alatt a tőzegréteg vízzel telített. A vízáramlás lecsökkenésével a talaj szárad, zsugorodik.

A lárpterületeken kívül a talaj felső pleisztocén kori lösz, homok, homokkő alapkőzetén kialakult rozsdabarna erdőtalaj, vékony humuszréteggel. A beépített területen a talaj bolygatottsága, tömörödöttsége és tápanyaghiánya jellemző.

A közlekedésből és beépítésből adódó, jelentős nagyságú burkolt felületek miatt a talaj levegőtlen, szerkezete átalakult.

Tájtörténeti vizsgálat

Hévíz és környékének máig ható tájtörténete a tőzeg kialakulásával kezdődött. Az utolsó eljegesedés végén a Balaton vízszintje emelkedni kezdett, ennek következtében a jelenlegi mélyebb fekvésű területekre is benyomult a tó vize. Feltehetően a város környéki mélyebb területeket is víz borította, amelyet a Balaton egyik öblének tekinthetünk. A vízzel borított területek lassú feltöltődése folyamán képződött tőzegmező tulajdonságai tették lehetővé a különleges élőhelyek létrejöttét. A lár egyúttal jelenti a tőzeget és az élővilágot. A pollenadatsorok lehetővé teszik, hogy az utolsó tízezer év tájképváltozásairól képet alkothassunk (Medzihradszky, 2005).

A jégkorszak után döntően a tűlevelűek, elsősorban az erdeifenyő (*Pinus sylvestris*) alkotott kiterjedt állományokat. A folyamatos melegedés, majd a csapadékos váló klíma során lassan megjelentek, és uralkodóvá váltak a ma is jellemző lombos fafajok, mint a tölgy (*Quercus*), a hárs (*Tilia*) nemzetség fajtái, később a bükk (*Fagus*), majd a gyertyán (*Carpinus*) is erdőalkotó nemzetséggé vált. Hozzávetőleg 5000 évvel ezelőttre tehető a lombhullató fajokból álló, összefüggő állományok kialakulása.

Az ember tájban való megjelenéséről sokkal korábbról tanúskodnak leletek, ám jelentősebb tájalakító tevékenysége ettől az időszaktól számítható. Ez elsőként erdőirtásokat jelentett, amely az állattartás, és a földművelés egyre nagyobb fokú elterjedésével vált szükségessé. Ennek bizonyítéka a pollenmintákban megtalált fűfélék és gyomfajok mennyiségének növekedése, de a fémművesség elterjedése is egyik feltételezett oka az erdőirtás kiterjedésének.

A vízborította területek jelenléte meghatározta a művelésbe vonható területek, és a lakóterületek kialakulásának helyét. Az itt élők folyamatosan alkalmazkodtak az adottságokhoz, például cölöpházakat építettek a vízpart mentén.

Számos népcsoport megfordult e tájban, de egyiknek sem volt olyan mértékű a tájalakító tevékenysége, mint a rómaiaknak. Az útépítés, a lecsapolások kezdetei, területek fejlett eszközökkel történő művelésbe vonása mind hozzájuk kapcsolódnak. Feltehetően már a víz gyógyító hatását is felfedezték. Ők voltak az első, a tájba több szinten beavatkozó tájformálók.

A honfoglalás után kialakult települések szintén a dombháton létesültek, körülöttük az egykor összefüggő vízfelület részben feltöltődött, a melegvízű forrás jobban elkülönült az őt körülvevő lápos, vízjárta területektől.

A környező vizekbe beleömlő forrás meleg vize egy ősi mesterség fellendülését is segítette. A bőrfeldolgozás egyik mozzanata a bőrpáholás, amely a környező települések nevében is fennmaradt. A meleg vízben hideg időben is viszonylag könnyebben elvégezhető volt ez a munkafázis. A lápos, mocsaras területekkel harmóniában tudott együtt élni a környék lakossága. Bizonyítja ezt számos mesterség (pákász, csikász, piócázás, köpölyözés), amelyek művelőinek a láp nyújtotta a megélhetést.

A XVII. század közepétől erősödtek fel a lecsapolási munkálatok, amelyek évszázadokig elhúzódtak. Ez az országban általános folyamat volt, Hévíz környékén a fürdőfejlesztéssel is összekapcsolódott. Az 1700-as években a lecsapolások fő célja szénatermő területek nyerése volt, a vízrendezések következtében a lápi növénytakaságokat egyre több helyen váltották fel a szénakészítésre alkalmasabb mocsárrétek. A Hévíz-patak ekkor még több érre szakadva hálózta be a területet. Ennek szabályozása és a patak menti malmok építése tartozott a jelentősebb munkálatok közé a században.

A fürdőfejlesztés úttörőjeként a környék akkori földesurát, Festetics Györgyöt tartjuk számon. A gróf számos szakembert alkalmazott a berekbe burkolódzó tó feltárására.

A tó környéki mocsarakat 1795-ben kezdték lecsapolni, fürdőház épült orvosi ellátással, a kifolyót bivalyokkal tisztították ki, mélyítették medrét. Halála után a fejlesztés abbamaradt, s a fürdőtelep fejlődése megállt, de az ő tevékenysége vetette meg a mai város alapjait.

Tájhasználat értékelése

Hévíz esetében az utóbbi száz év tájhasználatának a jelenlegi tájszerkezetben történő kivételése nagyon szembetűnő. Ennek egyik fő oka, hogy ebben az időszakban – az előző évszázadokhoz képest – drasztikusan felgyorsult a táji adottságok kiaknázása. A lecsapolások ugyan már előbb megkezdődtek, de a fürdőkultúra intenzív fejlesztése és a fokozatosan erre kiépülő megélhetési igény által meghatározott tájhasználat ebben az időszakban gyorsult fel. A területek beépítése egyre nagyobb mértékben fokozódott, és ez a folyamat negatív visszacsatolásként jelentkezett a tó és a környező területek környezeti állapotára.

A tájszerkezetben alapvetően a lakótáji-üdülőtáji megjelenés dominál, az egykori összefüggő lápterületekből kiemelkedő magaslatokra felkúszó beépített területek látványa meghatározó a tájképben, különösen a nyugati oldalon. A közigazgatási területen belül a beépített területek aránya magas, a város csak északi irányba terjeszkedhet tovább. A beépített területen belül tájszerkezeti (és városszerkezeti) szempontból elkülönül az Egregyi városrész (Dombföldi utca), ahol részben nyomon követhetők a szőlőhegyek tájszerkezetének mozaikos jellegéből fakadó sajátosságok, bár arculatuk egyre kevésbé hasonlít az egykori szőlőhegyi tájképhez. A tájszerkezeti sajátosságok elsősorban a teleknagyságból, beépítettségéből fakadó szellősebb, lazább településszövetben, és az azt körülölelő zöldfelületek nagyobb arányú megjelenésében követhetők nyomon.

A közigazgatási terület nyugati, északnyugati oldalán nyílt lehetőség a szántóföldi művelés megtelepedésére. Ez a külterület nagyságát, és az adottságokat figyelembe véve nem terjed ki nagy területre, egyaránt megtalálhatók a nagyobb felületű, összefüggő szántóterületek, és a kisebb parcellák.

A külterület keleti és délkeleti részét a mélyebb térszínen fekvő, egykori összefüggő lápos területek teszik ki, amelyeket ma ex lege védett lápként tartanak számon. Az ex lege védett lápterületeken elsősorban természetvédelmi érdekek érvényesülnek, de a beépítés terjeszkedése, és ezzel párhuzamosan a vízviszonyok változása következtében a lápok állapota sokat romlott.

A beépített terület keleti oldalán, a gyógytóhoz kapcsolódva az ex lege védett láp területi fedettsége észak-déli irányban szinte összefüggő, kapcsolódva a Kis-Balaton medencéjéhez.

Erdőterületek egyrészt a tó körül, ahhoz kapcsolódva jelennek meg, valamint a közigazgatási terület északi részén találhatók. A tó körüli erdők elsősorban a tó védelmét, mikroklima megteremtését szolgálják, valamint rekreációs és turisztikai

szerepük van. Az északi erdők döntően gazdasági rendeltetésűek. Az erdők kivétel nélkül telepítettek.

Az elmúlt évtizedekben a megelőző évszázadok sokrétű tájhasznosításának helyébe kizárólagosan a tó adottságait kiaknázó, turizmusra alapozott tájhasználat épült ki. Ennek következménye, hogy a település és a környező táj között kialakult szerves kapcsolat degradálódott (lakóterület növekedése, lecsapolások), s ez a természeti környezetet tekintve negatív visszacsatolásként jelentkezett a tavat is magába foglaló érzékeny ökoszisztémára.

Jelenleg a lakóterület és a környező lápterületek közötti sérülékeny egyensúlyt a természetvédelmi oltalom alá helyezés tartja fenn, de a lápterületek folyamatos degradációja nyomon követhető.

Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Tájképvédelmi szempontból is kiemelten kezelendő terület a gyógytó és környezete, beleértve a véderdőket és a kapcsolódó lápterületeket. Ez nemcsak azért indokolt, mert a víz és az erdő, valamint a lápokon előforduló ligetes facsoportok egymásba kapcsolódó képe nagyon kedvező feltáródást eredményeznek, hanem azért is, mert a közigazgatási terület keleti oldalán ez a feltáródás unikális települési fogadóképét eredményez. Ezek a területek országos védelem alatt állnak, és ex lege védett lápterületek, de tájképi jelentőségük fokozza jelentőségüket.

Az egregyi szőlőhegy szintén kiemelten kezelendő terület tájképvédelmi szempontból. A szőlőhegyek különleges területfelhasználási egységei a településeknek. Sajátos jogi helyzetükből is fakadó fejlődésük olyan tájszerkezetet eredményezett, amely európai szinten is egyedülálló. A kisparcellás, mozaikos megjelenés, a művelési ágak változatossága (szőlő mellett gyümölcsös, kaszáló, szántó), a szőlőhegyi hajlékok anyaghasználata, formavilága az ember tájjal való egykori példaértékű együttélését tükrözik. Az egregyi szőlőhegyet is magába foglaló tájrészlet karakterére is ez volt jellemző. Sajnos, a zártkertté minősítés, majd az egyre nagyobb arányú beépítés átformálták az egykori szőlőhegyi képet (lásd tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése). A jelenlegi védelem elsősorban a telekszerkezet és a nyomokban fellelhető értékek megóvásán keresztül próbálja megmenteni ezt a sajátos gazdálkodási színteret.

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A Hévízi-tó és környezete Hévízi-tó Természetvédelmi Terület elnevezéssel 1993 óta áll természetvédelmi oltalom alatt. Az országos jelentőségű védett terület nagysága 59,9 ha (07/2, 934/1, 934/3, 934/5, 934/6, 964/3, 964/6, 964/7, 964/8, 964/9, 985 hrsz.). A védett terület a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház Nonprofit Kft. kezelésében van. A természetvédelmi terület rendeltetése, hogy őrizze meg a Hévízgyógytó (forrástó) természetközeli állapotát, a tavat, mint természeti erőforrást, valamint a tó és környéke kiemelkedő tájképi értékeit.

A védetté nyilvánítás célja a terület egyedülálló természetes termálvizű, gyógytényezőkre alapozott rendeltetésének, valamint speciális hidrogeológiai adottságainak, különleges növény- és állatvilágának megőrzése. A 2011-ben készült kezelési terv részletesen tartalmaz információkat a védett területre vonatkozóan.

A tó vízfelülete mellett a környező területek növényzetét, megjelenését döntően összefüggő fás állomány határozza meg. A növényzet természetvédelmi értéke csekély, elsősorban a tó védelmét szolgálják, és rekreációs lehetőséget biztosítanak. A tónak és közvetlen környezetének növényzete mára megsemmisült. A tó körüli gyepekben ligetes állományban fa- és cserjefajok találhatók.

Az indiai vörös tündérrózsa hosszúvirágú alfaját (*Nymphaea rubra* var. *longiflora*) 1898-ban Lovassy Sándor telepítette a tóba, ahol további két tündérrózsa faj is megtalálható. A *Nymphaea* 'Panama Pacific' jelentős számban fordul elő, a *Nymphaea coerulea*-ból viszont csak néhány tő figyelhető meg. A púpos rence (*Utricularia gibba*) az „I” épület mögött lelhető fel nagyobb egyedszámban. A tó legnevezetesebb vadon termő faja a tengermelléki káka (*Schoenoplectus litoralis*) kipusztult, 2011-ben, a partbiztosítás rekonstrukciós munkáinak részeként a fehér tündérrózsa kisvirágú változatával (*Nymphaea alba* var. *minor*) együtt került visszatelepítésre, az „I” épület mögötti területre. A partbiztosítás során számos természetközeli faj betelepítése történt a parti sávban.

A tóhoz nyugatról kapcsolódó park értékes növényállománya, rekreációs potenciálja folytán értékes része a védett területnek. Részletesebben a zöldfelületi vizsgálat keretén belül szerepel. A tőle nyugati irányba elterülő parkerdő kialakítását Festetics György kezdte el. A parkerdő fontos szerepet tölt be a város zöldfelületi rendszerében, nyomokban őrzi az egykori vegetáció és területhasználat maradványait. Részben őshonos, részben telepített illetve spontán bekerült fajok alkotják a fajkészletet. A hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*), nagylevelű hársliget (Tilia platyphyllos) mellett szórványosan a bükk (*Fagus sylvatica*), a magas kőris (*Fraxinus excelsior*), hegyi szil (*Ulmus glabra*), kocsányos és csertölgy (*Quercus robur*, *Quercus cerris*) is megtalálható. E mellett a gyertyán (*Carpinus betulus*), zselénce meggy (*Prunus padus*), korai juhar (*Acer platanoides*) jellemző. Jelen van a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a bálványfa (*Ailanthus altissima*), a zöld juhar (*Acer negundo*), a vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*), a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), a lepényfa (*Gleditsia triacanthos*).

A cserjeszint változó sűrűségű, mezofil fajokból, valamint a faegyedek magoncaiból (bálványfa, korai-, hegyi juhar) áll. Gyepszintjében a borostyán (*Hedera helix*) és a kis télizöld (*Vinca minor*) uralkodik.

A tótól északra, északkeletre elterülő véderdőben a források szerint (Borbás, 1900) még száz évvel ezelőtt is láp- és mocsárrétek voltak jellemzők. Az erdőtelepítések a Festeticsek kezdeményezésére kezdődtek. Fehér fűz és mézgás éger mellett ekkor kezdődött a mocsári ciprus (*Taxodium distichum*) telepítése is.

A több fokozatban történő fatelepítések után folyamatosan szűntek meg a természetes élőhelyek. A XX. században nyár (*Populus*)- és égertelepítések (*Alnus glutinosa*) történtek, majd 1992-ben mézgás éger és magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica*) telepítése történt. Később hazai fűzfajok, zselnice meggy (*Prunus padus*), fekete bodza (*Sambucus nigra*), zöld juhar (*Acer negundo*) elegyedtek az állományba. Cserjeszintben megtalálható a veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*), a csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), és a kányabangita (*Viburnum opulus*). A fákra felfut a tapadó vadszőlő (*Parthenocissus inserta*). Tavasszal a salátaboglárka (*Ranunculus ficaria*) tömeges, a vízszint csökkenésével a nagy csalán (*Urtica dioica*) és a ragadós galaj (*Galium aparine*) dominál. A magasabb részekén a gyepszintben a borostyán (*Hedera helix*) uralkodik. A véderdő egy részén található a kínai ősfenyővel (*Metasequoia glyptostroboides*) betelepített területrészt. A mocsári ciprus kettős fasorával szegélyezett a településre bevezető aszfaltutak, valamint e faj található a keleti véderdőt megosztó Ambrózy sétány mentén is.

A beépített területet övező ex lege védett lápok szintén országos jelentőségű védett területnek számítanak. A tőzeggel összefüggő, azzal együtt kezelendő lápi vegetáció megőrzése egyben záloga a tó hosszú távú védelmének is. A lápi növényzet tájképi szempontból is kiemelt értékkel bír. A lecsapolások következtében az eredeti lápi vegetáció nagymértékben károsodott, ennek ellenére ma is fellelhetők természetközeli foltok. A 2002-ben elkészült botanikai állapottelmérésben (Botta-Dukát Zoltán, 2002) jól nyomon követhető, hogy a kiszáradás folyamatában rendkívül sokféle élőhely jött létre a lápi társulásoktól a lápréteken, mocsárréteken keresztül a mezofil társulásokig. A terület védett, védendő fajai közé tartozik a buglyos szegfű (*Dianthus superbus*), a mocsári kosbor (*Orchis laxiflora* ssp. *palustris*), a hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*), a mocsári aggófű (*Senecio paludosus*), a festő csülleng (*Isatis tinctoria*), a tenger melléki káka (*Schoenoplectus litoralis*). Sajnos, az invázió fajok térhódítása is jelentős. Nagy területeket borít a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*).

Zoológiai szempontból a kételtűek és hüllők kedvező élőhelyeket találnak, de a terület legjelentősebb értékei a madarak. Fészkelő fajként számon tartott a haris, és a hamvas rétihéja, valamint a vörösvércse és a kabasólyom. Ritkán megjelenő a kis kárókatona, a vörösgém, a törpegém, a nagy kócsag, a kis kócsag, a rétisas, a fehér

golya és a gyurgyalag. A madarak egy részét a Hévízi-csatorna télen is meleg vize vonzza a területre.

Az ex lege védett lápok rehabilitációja szükséges és sürgető folyamat, amelyet az állapotfelmérések, kezelési tervek is fontos javaslatként fogalmazznak meg.

A település helyi jelentőségű védett természeti területe a Hotel Helios parkja, amely 2008 óta áll védelem alatt (hrsz.: 1496/1). A védett terület nagysága 30449 m². A 2011-ben készült kezelési terv részletesen tartalmaz információkat a parkra vonatkozóan, részletesebb elemzése a zöldfelületi vizsgálatban történik.

A település zöldfelületi rendszerében találhatók olyan értékes egyedi fák, fasorok, vagy facsoportok, amelyek koruk, dendrológiai értékük, vagy utcaképi megjelenésük miatt védendők:

- Sugár utca, platánok (*Platanus x hispanica*) (1426. hrsz.),
- Kölcsey Ferenc utca oszlopos tölgy fasora (*Quercus robur* 'Fastigiata'),
- Korányi utca – Sugár utca kereszteződésében található díszcseresznye (*Prunus serrulata* 'Kiku-Shidare-Sakura'),
- Madách utca gömbkőris fasora (*Fraxinus ornus* 'Mecsek'),
- Budai Nagy Antal utca, csertölgy (*Quercus cerris*) (26. számú épület előtt),
- Kodály utca díszcseresznye, gömbmeggy fasora (*Prunus serrulata* 'Kanzan', *Prunus fruticosa* 'Globosa'),
- Festetics György tér platánfái (*Platanus x hispanica*),
- Dr. Moll Károly tér, oszlopos tölgy (*Quercus robur* 'Fastigiata'),
- Árpád utca – Szent András utca kereszteződésében lévő páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*).

A település közigazgatási területén belül megtalálható egyedi tájértékek is a védendő értékek közé tartoznak. Az egyedi tájérték olyan természeti érték, képződmény, és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos, vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Egyedi tájértéknek csak nem védett területen (természet-, vagy műemlékvédelem) található tájalkotó elem minősül.

Szobrok, emlékművek, emléktáblák:

1. Illyés Gyula szobor az Általános Iskola előtt
2. 1948-as, 1956-os emlékmű az Általános Iskola előtt
3. Széchenyi István szobor a Polgármesteri Hivatal előterében
4. Várossá avatási emlékmű a Polgármesteri Hivatal előterében
5. Kossuth Lajos szobor a Polgármesteri Hivatal előterében
6. Szent Erzsébet szobor a Szentlélek templom kertjében

7. Angyal szobor a Szentlélek templom kertjében
8. Szent István emlékmű a Szentlélek templom kertjében
9. Széchenyi István emlékmű a Szentlélek templom kertjében
10. Kisfaludy Sándor szobor a Kisfaludy utca elején
11. Deák Ferenc szobor a Deák téren
12. Festetics György szobra a Festetics téren
13. Trianoni emlékmű a Festetics György téren
14. Emléktáblák a fürdőépület falán
15. Dr. Moll Károly szobra a Moll Károly téren
16. Kodály Zoltán szobra a Kodály Zoltán utca kezdeti szakaszán
17. Kopjafa a Millenniumi emlékparkban
18. Nagy Imre emlékére állított kopjafa a Millenniumi emlékparkban
19. 2010-ben született gyermekek emléktáblája, emlékfái
20. Faragott képes pihenőhely a Dombföldi utcában
21. Római katona sírja a Dombföldi utcában
22. I. és II. világháborús emlékmű és emlékoszlopok a Jézus Szíve templom kertjében
23. I. és II. világháborús emlékmű az Árpád utcai temetőben

Feszületek:

24. Vörösmarty utca - Ady Endre utca kereszteződésében
25. Vörösmarty utca - Honvéd utca kereszteződésében
26. Szent András utcában, a Teréz Anya Szociális Integrált Intézmény előtt
27. Árpád utcai temetőben
28. Széchenyi István utca 29. előtt
29. Zrínyi Miklós utca 117. előtt
30. Zrínyi Miklós utca 139. előtt
31. Zrínyi Miklós utca 157. előtt
32. Szent Magdolna templom melletti temetőben

Egyedi fák, facsoportok:

33. Sugár utca, platánok (*Platanus x hispanica*) (1426. hrsz.)
34. Korányi utca – Sugár utca kereszteződésében található díszcserezsnye (*Prunus serrulata* 'Kiku-Shidare-Sakura')
35. Budai Nagy Antal utca, csertölgy (*Quercus cerris*) (26. számú épület előtt)

36. Festetics György tér platánfái (*Platanus x hispanica*)

37. Dr. Moll Károly tér, oszlopos tölgy (*Quercus robur* 'Fastigiata')

38. Árpád utca – Szent András utca kereszteződésében lévő páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*)

Ökológiai hálózat

Az Országos Ökológiai Hálózat a település közigazgatási területét villaszerűen öleli körbe. Hévíz térségében a magterületekből, ökológiai folyosókból és puffertületekből álló hálózat gerincét alapvetően az ex lege védett lápterületek természetközeli élőhelyfoltjai alkotják. A hálózatnak a Hévizi-tó TT is része. A lápterületeken kívül többféle művelési ágú terület is része a hálózatnak. Ezek részben az élőhelyeket kötik össze, részben azok védelmét szolgálják.

Az ökológiai hálózatnak a közigazgatási területet nyugati oldalát érintő része a Páhoki-csatorna menti lápterületek köré szerveződik. Ez a város közigazgatási területét kisebb mértékben érinti. A közigazgatási terület keleti oldalát – a tavat is magába foglalva – nagyobb fedettséggel érinti az ökológiai hálózat. Ez a széles sáv fontos észak-déli ökológiai kapcsolatot valósít meg.

Az ökológiai hálózatnak fontos elemei lehetnek a zöldfolyosók. A zöldfolyosók nem természetközeli élőhelyek, hanem az ember alkotta zöldfelületi rendszer külterületi és belterületi elemei. Hévízt tekintve ez az elem hiányos, vagy hiányzik, főként a belterülettől északra, északnyugatra megjelenő szántóterületeken. A belterületi zöldfelületi rendszer nem folytatódik a külterületen, hiányoznak az utakat kísérő, táblákat megosztó fás-cserjés sávok.

Az ökológiai hálózat szakadási pontjait elsősorban a közlekedési utak okozzák, élőhelyeket feldaraboló, elválasztó hatásukkal, amelyhez tájba illesztési hiányosságuk is hozzájárul.

Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználati konfliktusok alapvetően három fő csoportba sorolhatók, a funkcionális, a tájökológiai-, valamint a vizuális-esztétikai konfliktusok kategóriájába. Természetesen ezek nem választhatók el egymástól, gyakran átfedések tapasztalhatók.

Hévíz esetében alapvető tájhasználati konfliktust jelent a beépített területek és a lápterületek már említett viszonya. Ezt tükrözi a keleti oldal bevezető útja, amelynél süllyedés tapasztalható a száradó tőzeg miatt. A környező faállomány tőzegben áll, s annak kiszáradása, rokadása következtében sok fa megdőlése figyelhető meg. A folyamatos terjeszkedés, és a tó lehetőségei kiaknázásának kizárólagos szempontja

következtében a környező tájjal való szerves kapcsolat szinte teljesen megszakadt. Az utóbbi évtizedekben a környező lápterületeket, mint a fejlődés gátját tartották számon, a beépített terület „zárványként” jelentkezett a környező tájban. Nyilvánvaló, hogy a több száz éves aktív kapcsolatrendszer ma már nem működhet olyan módon, mint egykor, azonban ha felismerjük ennek az érzékeny rendszernek a sérülékenységét, ezt mindenképpen figyelembe kell vennünk a fejlesztési prioritásoknál. Az ökológiai rendszer fennmaradása – amelynek a tó is része – csak a város léptékének megfelelő fejlesztésekbe, a tájhasznosításba történő integrálással valósítható meg.

Az egregyi szőlőhegyen a telekosztásból fakadó kisparcellás megjelenésű tájszerkezet még fellelhető, de építészeti, gazdálkodási szempontból már csak nyomai fedezhetők fel az egykori szőlőhegyi karakternek. Az idegenforgalom növekedésével, és a beépítés szabályozatlanságával az épületek átalakultak, sokféle megjelenési forma vált jellemzővé. Sok helyütt a szőlőművelés, és a szőlőhegyeken egykor jelenlévő más gazdálkodási módok is elmaradtak, így a tájkarakter gyökeresen megváltozott. A szőlőhegy mai képére zavaros, kaotikus állapot jellemző.

Elsősorban funkcionális és tájökölógiai konfliktus jelentkezik a beépített területtől északi, északnyugati irányban, ahol döntően szántóterületek jellemzők. A szántóterületek megosztása, zöldfolyosó hálózat kialakítása nem megoldott, a lakóterületek és a szántók elválasztása sem valósult meg (Kisfaludy Sándor utca, Fecske utca északi vége). Ebbe a problémakörbe tartozik a villamos telep okozta zavarás a lakóterület irányába, amely elsősorban zajhatásban jelentkezik.

Tájképi konfliktus jelentkezik a nyugati bevezető útszakaszok települési fogadókapuinak környezetében, de a település beépített területének nyugati oldalára döntően ez jellemző. A nyugati oldali feltáródást vizsgálva lakóterületi dominancia figyelhető meg, nagyrészt hiányzik a lakóterület zöldfelületbe ágyazása, zöldgyűrűbe vonása. Ez a probléma azért érdemel kiemelt figyelmet, mivel a Zalavári-hátról érkezve különösen kontrasztos a látvány. Ebbe a problémakörbe tartozik a nemrég megépült elkerülő útszakasz tájban való megjelenése is. A tájbaillesztési hiányosságok tájökölógiai problémákat is felvetnek, hiszen az elkerülő út és környezete érinti az ökológiai hálózat területét.

A nyugati fogadókapuk közvetlen környezetében sem jobb a helyzet, az épületállomány dominál, hiányzik a településszegély zöldfelületbe ágyazása.

A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

Természeti- táji adottságokat tekintve a közigazgatási terület keleti és nyugati oldalán teljesen eltérő megjelenéssel találkozhatunk, amelyek tájképi, tájökölógiai szempontokat tekintve is jól nyomon követhetők.

A keleti oldalon, a tó és az azt körülölelő véderdők, valamint az ehhez kapcsolódó védett lápok egy észak-déli irányultságú, nagyrészt összefüggő ökológiai-zöldfelületi gyűrűt alkotnak a beépített területekhez kapcsolódva. Ebből következően a települési fogadókapuk megjelenése, a településszegély feltáródása példaértékű. Ebben a sávban együtt jelenik meg, és kerül ellentétbe a rekreációs igény kiszolgálását célzó tájhasználat a természetvédelem érdekeivel.

Annak ellenére, hogy védett terület alkotja a közigazgatási terület keleti sávját, ez a sáv – főként a délkeleti, tavat magába foglaló része – nagyon leterhelt. Ezt tetézi, hogy a tóhoz az északkeleti oldalán kapcsolódó városrész környezeti szempontból erősen terhelt (buszpályaudvar), és zöldfelületekkel a rosszul ellátott. A keleti oldalon kevés területrész jellemezhető természetközeli növényállománnyal, azonban ez a sáv mégis felbecsülhetetlen a város élhetősége, a tó fennmaradása szempontjából. A természetvédelem és a városfejlesztés tó- és lápvédelmi érdekei közősek kell, hogy legyenek.

A közigazgatási terület nyugati oldala ezzel szemben teljesen ellentétes képet tükröz. A nyugati oldalon is ex lege védett lápterületek húzódnak és ökológiai hálózat fedi le a Páhoki-csatorna völgyét. A völgyet nyugati oldalon a Zalavári-hát határolja, s innen érkező a feltároló látványt teljesen uralja a település beépített területeinek képe. Ez a feltárolás nem előnyös, a településszegély zöldfelületi lehatárolása környezetvédelmi, kondicionáló, esztétikai szempontból is kívánatosabb. Ez a probléma az egész nyugati oldalon nyomon követhető. A települési zöldgyűrű záródásának hiánya, a nyugati oldal művi elemeinek (elkerülő út) tájbaillesztési hiányosságai egyben a zöldfolyosók hiányát is eredményezik.

A település további terjeszkedésére északi irányban van lehetőség, ahol kevesebb ökológiai konfliktus generálódik. Az északi városrész közelmúltban kiépült utcaszakaszainak (pl., Kisfaludy utca, Fecske utca) képe rávilágít arra a hiányosságra, hogy az új lakóterületek (beépített területek) kialakításánál a környező tájjal való kapcsolatot is meg kell teremteni, mintegy beágyazni a tájba a városszövetet. Ennek első lépése a településszegély sávjában markáns zöldfelületi dominanciájú tengelyek, területek kialakítása. Ez jelenleg az északi városrész peremterületein nagyrészt hiányzik. A zöldfolyosó rendszer csak akkor működhet jól, és kompenzálhatja a művi elemek által létrehozott ökológiai gátat, ha a zöldfolyosó hálózatnak a települési zöldfelületi rendszer is része. Ehhez a településszegély sávjának, mint kapcsolódó területnek zöldfelületi fejlesztése szükséges.

Az északi oldali fejlesztések sikerességének záloga a megfelelő zöld infrastruktúra létrehozása, amely bekapcsolja a távolabbi városrészeket a központi területek zöldfelületi szövetébe. A beépített területek zöldfelületbe ágyazásának megoldása elengedhetetlen, a zöldgyűrű nyugati oldali záródása tájképi-, tájökölógiai szempontból is fontos követelmény.

A tó- és lápvédelemmel függ össze, a város környező tájjal való szorosabb kapcsolatát is elősegíti a láprehabilitáció gondolata, amelynek fontosságát a kezelési tervek is megerősítik. A tőzeg további száradásának, szétesésének és szennyeződésének megakadályozása a tó védelmét is célozza, s a rehabilitáció során a lápi vegetáció is helyreállhat.

Az ökológiai elvek mentén történő fejlesztés nemzetközi szinten is elismertethető, megcélozhatja a világörökségi listára való felkerülést. Ez azonkívül, hogy támogatottságot jelent, szemléletformáló hatással is van, mert segít felismertetni a lakossággal az őt körülvevő értékeket. A környező tájjal való kapcsolat előmozdításának, a tájjal való együttélésnek alapvető feltétele, hogy a lakosság értékként kezelje a lakóhelyének környezetét. Ez vonatkoztatható az egregyi szőlőhegy problémájára is. A szabályozással, iránymutatással párosulnia kell egy belső motivációnak is, amely a hagyomány, a tájhoz való alkalmazkodás ésszerűségét tartja magától értetődőnek.

Zöldfelületi rendszer vizsgálata

A települési zöldfelületi rendszer elemei, szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületi rendszer vizsgálatának alapját az elmúlt évben készült zöldfelületfejlesztési koncepció képezi. A zöldfelületi rendszer a település területfelhasználási egységeiben megjelenő, növényzettel borított felszínek hálózatba történő kapcsolódását jelenti. A zöldfelületi rendszernek és elemeinek hatása a kondicionálásban (levegő hűtése, átszellőzés biztosítása, légszennyező anyagok szűrése), a rekreációs használatban, és nem utolsósorban a vizuális-estétikai hatásban érvényesül.

Hévízen a zöldfelületi rendszer elemei a beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területeken egyaránt megtalálhatók.

A beépítésre szánt területen:

1. lakókertek,
2. zöldfelületi igényű intézmények,
3. városökölógiai szempontból jelentős, korlátozottan látogatható területek.

Beépítésre nem szánt területeken:

4. zöldterületek,
5. zöldfelületi intézmények (beépítésre szánt területeken is),
6. vízfelületek,
7. erdőterületek,
8. mezőgazdasági területek kondicionáló zöldfelületei,
9. közlekedési területek zöld szigetei.

1. Lakóterek

A lakóterületek alapvető részét képezik a települési zöldfelületi rendszernek. A telek minimális zöldfelületének nagyságát a helyi építési szabályzat határozza meg, de a zöldfelület szintezettségéből, szintezettségi arányaiból fakadó minőségi mutatók és ebből következően a zöldfelület valódi értéke sokféle lehet.

A jelenlegi szabályozási terv zöldfelületi szempontból három lakóterületi kategóriát különböztet meg. A legmagasabb előírt érték a kertvárosias lakóterületekhez kötődik, itt a telek minimális zöldfelületi aránya 50%. Természetesen az előírt értéknél mindig lehet nagyobb zöldfelületet is létesíteni, de alapul mindenképpen ezt az értéket vesszük, mert ez – jó esetben – biztos, hogy megvalósul. Ezek a lakóterületek döntően a déli településrész (Széchenyi utcától délre) nyugati szegélysávjában, az északi településrész szintén nyugati és északi részén helyezkednek el. Jellemzőjük a nagyobb, szellősebb telekosztás, amelynek nagy részén fás növényzet is található. A városban legnagyobb arányban a kertvárosias lakóterület jellemző, amely mindenképpen kedvező hatású a zöldfelületi rendszerre vonatkozóan.

A nagyvárosias lakóterület 30%-os legkisebb zöldfelületi arány megjelölésével szerepel. Ez a kialakult lakóterület a déli városrész és az északi városrész középső felében helyezkedik el, délen nagyobb, északon kisebb területet fedve. A 30%-os mutató a kialakult állapot megőrzését célozza, mivel ezek a tömbtelkes lakóterületek rendkívül jó zöldfelületi adottságokkal rendelkeznek. A lakótömböket megosztó, összefüggő zöldfelületeken 25-30 éves korú növényállomány található, vegyesen tű- és lombhullató fajokból. Ugyan koncepcionális elgondolás kevésbé követhető nyomon a kertek arculatán, mivel többnyire sorban ültetve, gyakran rászterszerű megjelenéssel találkozhatunk, ennek ellenére a zöldfelület nagyon fontos szerepet tölt be mind az itt lakók, mind a város számára.

A harmadik lakóterületi kategória a kisvárosias lakóterület, amelynél a legkisebb zöldfelületi arány 20%. Ilyen jellegű lakóterületeket a város középső részén találhatunk. A kis, gyakran elaprózott telekhálózat determinálja a gyengébb zöldfelületi megjelenést, és ezt gyakran a telkek fás növényzetének hiánya is tovább fokozza. Kivétel ez alól a Vajda Ákos utca menti sorházak környezetének zöldfelületi kialakítása, amely az összefüggőbb megjelenésnek, és a célforgalomból eredő csendes környezetnek köszönhetően oázisként jelenik meg a településközpont szegélyén.

Az Attila utca – Zrínyi utca közötti tömbökben azonban sem kertnagyság, sem minőség szempontjából nem mondhatók kielégítőnek a zöldfelületi adottságok.

A legkisebb zöldfelületi aránnyal számolva a lakókertek zöldfelületi nagysága a következőképpen alakul (a térképen ábrázolt területekre vonatkozóan):

Ln becsült lakókerti nagysága: $\sim 15134 \text{ m}^2$ ► 1,5 ha

Lk becsült lakókerti nagysága: $\sim 73440 \text{ m}^2$ ► 7,3 ha

Lke becsült lakókerti nagysága: $\sim 504282 \text{ m}^2$ ► 50,4 ha

Lakókertek becsült össznagysága: 59,2 ha

Ez az elméletileg becsült, jelentős nagyságú zöldfelület csak akkor tölti be a szerepét, ha minőségi mutatókkal is párosul.

2. Zöldfelületi igényű intézmények

Hévízen ebbe a kategóriába tartoznak az oktatási-, egészségügyi intézmények, valamint az idősek otthonai, amelyek funkciójukból fakadóan jelentős nagyságú (és minőségű) zöldfelülettel kell, hogy rendelkezzenek.

A városban oktató-, nevelő intézményként a Brunszvik Teréz Bölcsőde és Óvoda (26 fő – 109 fő), az Egregyi Óvoda (82 fő), az Illyés Gyula Általános Iskola (480 fő), a Bibó István Alternatív Közgazdasági Gimnázium (350 fő), egészségügyi intézményként a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház, idősek otthonaként a Teréz Anya Szociális Integrált Intézmény (57 fő) és kihelyezett részegységei, valamint a Szent Lukács idősek otthona üzemel (zárójelben az intézmények befogadói létszámai láthatók).

Az igényelt zöldfelületi nagyságot alapvetően az intézmény létszáma határozza meg. Az oktatási intézmények tekintetében az ajánlás bölcsőde és óvoda esetén $10 \text{ m}^2/\text{fő}$ játszóudvart irányoz elő, iskolák esetén az $5 \text{ m}^2/\text{fő}$ játszótér/pihenőtérén kívül szabadtéri tornatér kialakítása is javasolt ($\sim 40 \times 20$ méter). A kertnagyságon kívül a zöldfelület minőségére és a kert funkcionális felosztására is figyelmet kell fordítani. Ilyen lehet óvodák esetén a nyitott foglalkoztató, vagy bemutatókert.

A Brunszvik Teréz Bölcsőde és Óvoda kertnagysága megfelel az irányelvekben megfogalmazott elvárásoknak. Játszóeszközei sokrétűek, faállománya koros, megfelelő árnyékolást biztosít a kertnek. Főbb állományalakotó fafajai: a közönséges luc (*Picea abies*), vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*), platán (*Platanus x hybrida*), közönséges nyír (*Betula pendula*), nyugati tuja (*Thuja occidentalis*), hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*). A játszóeszközök folyamatos fejlesztése azonban nem egy koncepcionális elv szerint történt, a kerti terek hálózata hiányzik, a környező

területektől való elhatárolás szintén hiányos, és a növényzet is rehabilitációra szorul néhány ponton (lucfenyő csoportok).

Az Egregyi Óvoda kertje éppen megfelel a létszámból levezett minimális kertméretnek. Hatalmas, koros fái kellemes hangulatot, mikroklímát teremtenek a kertben.

Az Illyés Gyula Általános Iskola kertje semmilyen szempontból nem felel meg a kívánalmaknak. Igaz, hogy sportpályával (műanyag), és modern, biztonsági előírásoknak megfelelő játszóeszközökkel rendelkezik, de zöldfelületről alig beszélhetünk. Ez annál inkább kedvezőtlen, mivel az iskola a település központjában, forgalmas csomópontban helyezkedik el, tehát a zöldfelület szerepe alapvető fontosságú a napjaik nagy részét az intézményben töltő gyermekek számára.

A Bibó István Alternatív Közgazdasági Gimnázium kertjének mérete megfelel a gyereklétszámból levezetett minimális területi igénynek (8 m²/fő). Az északkeleti (Park utca felőli) bejárat környezetében kellemes hangulatú, intim kertrészlet kialakítása valósult meg, amely egyrészt a határoló növényzárnak (*Thuja occidentalis*), másrészt e kertrész élőlő-, cserje- és facsoportjainak köszönhető. A kertrészben a tű- és lomblevelű örökzöldek dominálnak (1956-os emlékfák). Megtalálható a simafenyő (*Pinus strobus*), a hegyi mamutfenyő (*Sequoiadendron giganteum*), a cukorsüvegfenyő (*Picea glauca* 'Conica'), a tarkalevelű babérsom (*Aucuba japonica* 'Variegata'). A délkeleti oldalon, a Sugár köz felőli bejárat környezetében is találunk díszes cserje- és élőlőfoltokat (*Spiraea*, *Hosta*, *Cotoneaster*, *Cornus*, *Pyracantha*). A Sugár közt a Vörösmarty utcával összekötő, belső útszakasz mentén gömbkőrös (*Fraxinus ornus* 'Mecsek') húzódik, a szemközti gyepes területen kislevelű hárs (*Tilia cordata*) található. A járda anyaghasználata nem megfelelő, rossz állapotban van, sok helyütt felfagyott, felújításra szorul. Az északi, nyugati részekben a gyepterületek dominálnak, az aszfaltpálya környezete is teljesen fásítatlan.

A fentebb vázolt fásított részek ellenére a kertben lombkorona fedettség csak 40% körüli, a nyugati oldalon, főként a pálya környezetében javasolt nagyobb arányú fásítás. A telek legnagyobb hátránya, hogy a zöldfelületek (bár egységenként kellemes benyomást nyújtanak) elaprózottan jelennek meg, nagyobb, összefüggő zöld nem alakulhatott ki, ez kissé szűkös térérzetet eredményez.

Egészségügyi intézményként a Szent András Reumakórház említendő meg, a kórház mindenki számára nyilvános parkjáról a zöldterületek tárgyalásánál lesz szó.

A város idősek számára létesített intézményei közül a Teréz Anya Szociális Integrált Intézmény kertje nemrégiben készült el (hrsz.: 1174, 1173/1), a szomszédos telek intézményhez történő csatolása után megfelelő nagyságú, látványértékű kert ad lehetőséget a pihenésre. Az intézmény részegységei a Vörösmarty utcában és a Honvéd utcában találhatóak.

A Szent Lukács Idősek Otthona nem önkormányzati fenntartású intézmény, információink szerint a Veszprémi Érsekség a terület kezelője. Jelentős nagyságú kertjében változatos kor- és fajösszetételű növényállomány keretezi az épületegyüttest.

3. Városökológiai szempontból jelentős, korlátozottan látogatható területek

Ez a zöldfelületi rendszer speciális, olyan jellegű eleme, amely Hévízen fontos szerepet kap. A déli városrészben (Széchenyi utcától délre), a tó közelségében található szállodák és nagyobb állami üdülők többségének kertje jelentős nagyságú (1-5 ha), többszintes zöldfelülettel, koros növényállománnyal rendelkezik. Bár csak a vendégek számára nyitottak, nagy szerepük van a város környezetállapot minőségének befolyásolásában. Ide soroltuk a tó belső, zárt parkját is, a kerítésen belüli erdőrésszel együtt. Össztelekméretük több, mint 22 ha, és ha az övezetekre vonatkozó minimális zöldfelületet vesszük alapul, amely 40%, ez közel 9 ha zöldfelületet jelent.

A tó belső parkján kívül a következő szállodák, üdülők kertjeit soroltuk ide: a Rogner Hotel, a Hunguest Hotel Helios, a Hotel Aquamarin, a Hotel Carbona, a Hotel Arizona, a Belügyminisztérium szanatóriuma, és a Pénzügyőr szanatórium. Ezeket a szállodakerteket ítéltük meg úgy, hogy zöldfelületük kiterjedése, növényállományuk színezettsége és kora folytán érzékelhető hatást gyakorolnak a városklímára, valamint vizuális-esztétikai szempontból is értéket képviselnek.

A tó belső parkja részben erdőterületeket magába foglaló, részben fás-ligetes parkrész. A tóhoz tartozó belső park alapvetően a rekreációt szolgálja, a kisgyermekesek számára játszótér került kialakításra, a délnyugati oldalon fitness elemeket helyeztek el. A növényzetet tekintve a faállományt döntően az őshonos enyves éger (*Alnus glutinosa*) alkotja, megjelenik többek között a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica*), a kínai ősfenyő (*Metasequoia glyptostroboides*) és a mocsárciprus (*Taxodium distichum*) is.

A szállodaparkok közül kiemelendő a Hotel Helios parkja, amely 2008 óta helyi jelentőségű védett terület (hrsz.: 1496/1). A védett terület nagysága 30449 m². A 2011-ben készült kezelési terv részletesen tartalmaz információkat a parkra vonatkozóan. A faegyedek közül nagyobb számban a korai juhar (*Acer platanoides*), a platán (*Platanus x hybrida*), az ezüst-, és nagylevelű hárs (*Tilia tomentosa*, *T. platyphyllos*), a nyugati tuja fajtái (*Thuja occidentalis*), a szúrós luc (*Picea pungens* f. *glauca*), a magas kőris (*Fraxinus excelsior*), a bükk (*Fagus sylvatica*) jelenik meg, de dendrológiai szempontból értékes, ritka faegyedek is fellelhetők, mint a himalájai selyemfenyő (*Pinus wallichiana*), a himalájai cédrus (*Cedrus deodara*), vagy a libanoni cédrus (*Cedrus libani*). A terület cserjék tekintetében is igen gazdag, változatos fajösszetétellel rendelkezik.

4. Zöldterületek

A zöldterületek a rekreáció legfontosabb területei és üdülési szempontból is kiemelt szerepük van. Önálló terület-felhasználási egységként a közparkok, közkertek, fásított közterek sorolandók ide. A közparkok és közkertek között a nagyság és az ebből fakadó funkcionális sokrétűség adja a különbséget. A szakmai definíció szerint a közpark minimálisan 1 ha, legkisebb oldalmérete 80 méter, többfunkciós, tömbszerű elhelyezkedésű. A fásított köztéren a zöldfelület mellett alapvetően a burkolat dominál, rekreációra alkalmas, közösségi térként funkcionáló közterület. Mivel a zöldterületek a város zöldfelületi rendszerének kiemelt egységei, részletesebb jellemzésük indokolt.

Kórházipark

A város egyetlen közparkja, nagysága ~5 ha. Részét képezi a Hévízi-tó országos jelentőségű védett természeti területnek. A park keleti irányban a tóhoz, illetve belső, zárt kertjéhez, nyugaton pedig a városi parkerdőhöz kapcsolódik. Városszerkezeti szempontból is fontos kapcsolatot létesít a keleti városközpont (parkoló, termelői piac, Deák Ferenc tér) és a város déli területei (Ady Endre utca, kemping) között.

A park mai képe életének minden szakaszából tartalmaz „hagyatékot”. A kertberendezési tárgyak között még megjelennek a századeleji hangulatot idéző griffek és kővázák, együtt a hatvanas évekből származó padokkal, burkolatokkal. A parkon keresztülvezető utak aszfalt borításúak, útvezetésük többnyire merev, architektónikus. A park középpontjában szökőkutat létesítettek, melynek középpontjában terméskő burkolatú, dombszerű talpazaton álló szobor látható.

A park jelenlegi növényállománya értékes, koros egyedeket tartalmaz, de felújításra szorul. Kiemelkedő a Dr. Schulhof Vilmos sétány mentén létesített platán fasor, amelyet századeleji képeken is láthatunk, és azok a koros fák, melyeket a platánsorral közel egyidőben ültettek (*Fraxinus ang. ssp. pannonica*, *Taxodium distichum*, *Metasequoia glyptostroboides*, *Abies* és *Picea* nemzetség fajai). Ritkaságai közé tartozik a páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*), kaliforniai nagymagvűtisza (*Torreya californica*), kaliforniai gyantásciprus (*Calocedrus decurrens*), atlasz cédrus (*Cedrus atlantica*), mandzsu áltisza (*Cephalotaxus harringtonii*), tengerparti óriásfenyő (*Sequoia sempervirens*), csüngő gyertyán (*Carpinus betulus* 'Pendula'), csüngő bükk (*Fagus sylvatica* 'Pendula'). A cserjék között is találunk gyűjteményes kertekbe illő, különleges fajokat is, mint a keleti mahóniát (*Mahonia bealei*), kései végzetfát (*Clerodendrum trichotomum*), nagyvirágú lilomfát (*Magnolia x soulangiana*) és idős koruk, szép fejlettségük révén értékes egyedeket (japán kecskerágó - *Euonymus japonicus*, örökzöld bangiták - *Viburnum rhytidophyllum*, tiszafák - *Taxus baccata*).

A meglévő növényfajok túlnyomó többsége a tűlevelű örökzöldekből kerül ki, az elsősorban virágzásukkal díszítő cserjék száma alacsony.

Az utóbbi évek növényültetése során több virágzásával intenzíven díszítő cserjefolt került kialakításra (rózsaágyak). A meglévő cserjeállomány többsége idős, felújításuk indokolt. A fák egy része közép- vagy idős korú, viszonylag jó egészségi állapotú, de a fenyők nagy része kikopaszodott, egészségi állapotuk gyenge.

A városi park fontos idegenforgalmi célpont is, a park helyzete, a dekoratív kiültetések, a koros növényállomány megfelelő alapot teremt a pihenési, rekreációs szerepkör megvalósításához.

Római kori romkert

Az Attila utca végén elhelyezkedő, sétautakkal, térszerkezettel, kerti egységekkel jellemezhető közkert. Nagysága 5194 m². A kert a római kori romok köré szerveződik, a sétautakhoz ismeretterjesztő, pihenő, játékokra lehetőséget adó kerti terek kapcsolódnak, szabadtéri színpad is kialakításra került. A közkert a Zrínyi utca felől (északról) és az Attila utca felől is megközelíthető. Az északi oldali fogadórészen parkolósáv helyezkedik el, fedett kerékpártárolóval, délen kerékpártámaszok kerültek kialakításra. A két fogadóponthoz kapcsolja össze a sétaúthálózat, erre fűződik fel a játszótér, a bemutató emelvény, valamint az önálló látványelemként is funkcionáló szobor, és az azt befogadó tér. A kert fogatékával élők számára is feltárt. A kialakítás anyaghasználat és növényalkalmazás tekintetében is igazodik a római kori hangulathoz. A növényzet három szintes, a díszítő jellegű évelő- és rózságyak mellett cserjesávok és facsoportok jellemzők. Fontosabb fajok: platán (*Platanus x hybrida*), magyar tölgy (*Quercus frainetto*), díszgalagonya (*Crataegus lavallei* 'Carrierii'), örökzöld puszpáng (*Buxus sempervirens*), babérmeggy (*Prunus laurocerasus*), levendula (*Lavandula angustifolia*), nipponi gyöngyvenyő (*Spiraea nipponica* 'Snowmound'), somok (*Cornus* sp.), orbáncfűvek (*Hypericum* sp.), bangiták (*Viburnum* sp.), nőszirm (Iris), sásliliom (*Hemerocallis*). A kert térvilágítással ellátott, az öntözés automata öntözőrendszeren keresztül történik.

A kert egyik hátránya, hogy kissé perifériásan helyezkedik el, a másik, hogy kevés koros, meglévő növényzet híján csak 5-10 éven belül fog teljes értékűen működni. Ez a város második legnagyobb működő zöldterülete a kórházipark mellett.

Ehhez a parkrészhez kapcsolódik a jelenleg kivitelezés alatt álló, múzeumot is befogadó parkrész, amely elsősorban rendezvényter kiszolgálását célozza a pihenés mellett.

Millenniumi park

A Móricz Zsigmond utca – Nagy Imre utca kereszteződésében helyezkedik el ez a háromszög alakú közkert. Nagysága 4747 m². Feltáró úthálózata dolomitúzalék, beton szegélyezéssel. Az úthálózat az észak-déli irányú hossz tengelyben futó, illetve erre merőleges rövidebb sétányszakaszból áll, az utak kereszteződésében teresedés kialakításával. Az észak-déli irányú sétányszakasz mentén emléktáblák, és ehhez kapcsolódó emlékfák láthatók. Az utak mentén padok kerültek elhelyezésre, beton szerkezetű, fa ülő- és háttámlás kialakítással. A jelenlegi megoldás szegényes, funkcióhiányos kertet eredményez, a fejlesztés mindenképpen javasolt.

A kert növényállománya jó alapot szolgáltat a fejlesztésekhez. Nagyon értékes a kert oldalhatárai mentén húzódó koros nagylevelű hársfasor (*Tilia platyphyllos*), de a kert más részein is találhatók tűlevelű örökzöldekből, és lombhullató fajokból álló csoportok. A nagylevelű hárs mellett megjelenik az ezüst hárs (*Tilia tomentosa*), a szúrós luc (*Picea pungens*), a feketefenyő (*Pinus nigra*), az amerikai duglászfenyő (*Pseudotsuga menziesii*), a keleti- és nyugati tuja (*Thuja orientalis*, *Th. occidentalis*), a simafenyő (*Pinus strobus*), a közönséges luc (*Picea abies*), a hamisciprus (*Chamaecyparis*), a tiszafa (*Taxus*), a közönséges nyír (*Betula pendula*).

492/2. hrsz-ú terület

A Móricz Zsigmond utca – Fecske utca kereszteződésében fekvő, háromszög alakú terület. Jelenlegi egyetlen funkciója a kondicionálás, inkább közlekedési zöldfelületként működik, mint zöldterületként. Nagysága 1472 m². A parkolók és a buszmegálló létéből fakadó kedvező közlekedési kapcsolat jó alapot kínál a fejlesztéshez.

Elszórtnan, vagy csoportban megjelenő faegyedeit a fehér fűz (*Salix alba*), a nyugati tuja (*Thuja occidentalis*), a vérszilva (*Prunus cerasifera* 'Nigra'), a közönséges lucfenyő (*Picea abies*), az ezüst juhar (*Acer saccharinum*), és az útsorfaként is megjelenő nemes körte fajtája (*Pyrus communis* 'Beech Hill') alkotja.

1530/1. hrsz-ú terület

A Fecske utca – Mikes Kelemen utca találkozásánál fekvő potenciális zöldterület, nagysága 1055 m². Jelenlegi egyetlen funkciója a kondicionálás, mivel sem úthálózattal, sem határoló, térképző cserjesávokkal nem rendelkezik. A funkcióbővítéshez, kerti terek kialakításához jó alapot nyújt fiatal-középkorú növényállománya, amely szórtnan, rendező elvhez nem igazodva került telepítésre. Fontosabb fafajai: kocsányos tölgy (*Quercus robur*), ezüst juhar (*Acer saccharinum*), szelídgesztenye (*Castanea sativa*), közönséges- és szúrós luc (*Picea abies*, *P. pungens*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*), kék duglászfenyő (*Pseudotsuga menziesii* var. *glauca*), nyugati tuja (*Thuja occidentalis*). Fejlesztése, kertépítészeti terv alapján történő rendezése javasolt.

Mikes Kelemen utcai játszótér

Közelmúltban felújított, fadeszkázatú kerítéssel körbevett játszótér, megközelíthető a Szabó Lőrinc, a Mikes Kelemen utca, valamint a déli lakóterületek felől. Nagysága 1138 m². A kert nagyobbik, nyugati fele játszótéri kialakítású, a keleti részben pihenésre, sportolásra (ping-pong asztal) alkalmas a terület. A felújított játékok faszerkezetűek, a területen két mászóvár, lengőhinta, homokozó, mérleghinták kerültek elhelyezésre, homok ütés csillapító burkolattal. Szilárd burkolatú feltáró úthálózat nincs, a kerti terek gyepes felületen közelíthetők meg. A játszóeszközök közelében padok (beton szerkezet, fa ülő- és háttámla), és fém hulladékgyűjtők találhatók.

A felújítással egyidőben növényzet telepítése is történt, amely elsősorban a határoló, térválasztó cserjesávokat jelenti. Fontosabb cserjefajok: kékszakáll (*Caryopteris x clandonensis* 'Heavenly Blue', *C. incana*), nipponi-, közönséges gyöngyvessző (*S. nipponica* 'Snowmound', *Spiraea x vanhouttei*, *S. cinerea* 'Grefsheim'), levendula (*Lavandula angustifolia*), mályvacserje (*Hibiscus syriacus* 'Woodbridge'), orbáncfű fajok (*Hypericum* sp.), ostorménbangita (*Viburnum lantana*). A faállományt gömbmeggy (*Prunus fruticosa* 'Globosa'), szúrós luc (*Picea pungens*), hegyi- és korai juharok (*Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*) alkotják.

Zrínyi Miklós utcai játszótér

Fémkerítéssel körbevett játszótér, bejárata a Zrínyi Miklós utcáról és a Bartók Béla utcáról nyílik. Nagysága 1500 m². A szilárd burkolatú (klinkertéglá) út a két bejáratot íves-orsós szerkezeti kialakítással kapcsolja össze, középen ivókút került elhelyezésre. A játékterek (járófelületnek is alkalmas) gyöngykavics ütés csillapító burkolattal, valamint gumitéglá burkolattal a szilárd burkolatú útszerkezethez kapcsolódnak. A játszótér kertépítészeti terei Weöres Sándor: Buba éneke című versére formálódnak. A vers különböző színtereit a játszótér egymástól elhatárolt kerti terei jelenítik meg. Csúszdás játszóvárak, lengőhinta, mérleghinta, rugós játék, homokozó, fészekhinta, mászóoszlop, egyensúlyozó gerenda található a kertben. Az északi bejáratnál pergola leülő helyezkedik el, itt kerültek kialakításra a kerékpártámaszok is.

A növényzet többszintes, a játszótér az oldalhatárokon sövény keretezi, a belső tereket lomblevelű-, és lombhullató fajokból álló cserjesávok osztják meg. Fontosabb fajok: bogláracserje (*Kerria japonica*), nyáriorgona (*Buddleia davidii*), téli jázmin (*Jasminum nudiflorum*), kékszakáll (*Caryopteris x clandonensis* 'Heavenly Blue'), nipponi-, közönséges gyöngyvessző (*S. nipponica* 'Snowmound', *Spiraea x vanhouttei*, *S. cinerea* 'Grefsheim'), levendula (*Lavandula angustifolia*), mályvacserje (*Hibiscus syriacus*), orbáncfű fajok (*Hypericum* sp.), gyöngyvirág cserje (*Deutzia gracilis*), kerti hortenzia (*Hydrangea macrophylla*), jezsámen (*Philadelphus coronarius*). A faállományt törökmogyoró (*Corylus colurna*), díszcseresznye (*Prunus serrulata* 'Kanzan'), virágos kőris (*Fraxinus ornus*), tulipánfa (*Liriodendron tulipifera*)

alkotják. A díszítő kiültetések között főként évelőket találunk (*Hemerocallis*, *Iris*, *Waldsteinia geoides*, *Hosta*, *Heuchera*, *Dryopteris filix-mas*, *Bergenia cordifolia*).

1069/3. hrsz-ú terület

A Kossuth Lajos utca mentén, az ebédlővel szemben található, kis kiterjedésű (368 m²) terület. Játsszótérként funkcionált, de a játszótér felszámolása után kihasználatlan maradt. Potenciális zöldterület, mivel a belvárosban nincs más zöldfelületi dominanciájú hely, amely szabadtéri szerepkörök betöltésére is alkalmas lenne.

Sugár utcai játszótér

Közelmúltban felújított, kerítéssel körbevett játszótér, bejárata a Sugár utca felől nyílik. Nagysága: 1955 m². Beton térkő burkolathoz kapcsolódó játékterek kerültek kialakításra, amelyeket cserjesáv határol. Az ütéscsillapító burkolat gumitéglá és homok. A játszótér az óvodás és iskolás korosztály számára is kínál kikapcsolódást. A mászókombinációk mellett lengőhinta, homokozó, rugós játékok találhatóak. A játszótéren padok, hulladékgyűjtők és egy ivókút került elhelyezésre. A kertnek jó adottsága, hogy fás növényállománya középkorú, kifejlett faegyedekből áll, amelyek kellemes környezetet, árnyékolást biztosítanak (*Acer pseudoplatanus*, *Platanus x hybrida*, *Betula pendula*).

Dr. Moll Károly tér

A Petőfi Sándor utca – Rákóczi Ferenc utca között elhelyezkedő közterület a városbelső közösségi tereként funkcionál, nagysága 1432 m². Kialakítása példaértékű, mind funkcionális felosztását, mind zöldfelületi megjelenését tekintve. A kelet-nyugati irányú sétányhoz kapcsolódó, karakteres növényfoltokkal határolt teresedései intim, békés hangulatot teremtenek az itt pihenni vágyóknak. A tér délkeleti sarkán megjelenő szökőkút mind a Honvéd utca, mind a Rákóczi Ferenc utca felől érkezőknek látványelemül szolgál. Ugyancsak díszítő- és látványelemként jelennek meg az egynyári- és hagymás ágyak sávjai, kontrasztot képezve a gyepfelülettel. Az ápolt, beállt cserjesávok szintén ideális keretet alkotnak, többségük alacsony, vagy közép magas termetű. Ilyenek: a mirtuszlonc (*Lonicera nitida* 'Maigrün'), a pimpó (*Potentilla fruticosa*), a babérmeggy (*Prunus laurocerasus* 'Otto Luyken'), a madárbirs (*Cotoneaster*), a gyöngyvessző (*Spiraea x bumalda*, *S. japonica*). A területen megjelenő néhány jellegzetes habitusú, koros fa (*Tilia tomentosa*, *Quercus robur* 'Fastigiata') alapvetően meghatározza a kert képét.

Gróf Festetics György tér

Központi helyzetű fásított köztér, nagysága 2747 m². A téren döntően gyalogos forgalom bonyolódik, csakúgy, mint a hozzá kapcsolódó Rákóczi Ferenc és Erzsébet királyné utcákban. A köztér kapuját képezi a kórházparknak, és egyúttal a fürdőbejáratnak is. Két harmadán a burkolt felületek dominálnak. A kórház épülete előtt szökőkutas vízjáték képez látványelemet. A növényfelületeket kisebb részben

cserjefoltok (*Prunus laurocerasus* 'Mari', *Lonicera nitida* 'Maigrün'), döntően egynyári sávok és évelők (*Hosta*) alkotják. A tér hangulatát, megjelenését, karakterét alapvetően meghatározzák a platánok, amelyek kora 70-80 évre becsülhető. A faegyedek megóvása céljából a tér helyi jelentőségű természetvédelmi oltalom alá helyezése javasolt.

A város zöldterületeit összességében értékelve látható, hogy összterületüknek a kórházpark teszi ki a nagyobb hányadát. A fennmaradó zöldterületek egy része térszerkezet és aktív funkció nélküli, fejlesztésre szoruló közkert. Az aktív funkció a játszótereken kívüli zöldterületeken elsősorban a pihenést, rekreációt jelentené. A Móricz Zsigmond utca – Fecske utca kereszteződésében fekvő terület, vagy a Mikes Kelemen utcai játszótér mellett kijelölt zöldterület kialakítatlan, alulhasznált. Ilyen, helyzeténél fogva értékes, bár kis területű a településközpontban elhelyezkedő zöldfelület (hrsz.: 1069/3). A Millenniumi park kihasználatlan, hiányoznak a kertépítészeti terek.

A játszótereket tekintve a három, döntően játszótéri funkciót ellátó zöldterület esetén a játszó- és részbeni pihenőterek elválasztása kertépítészeti eszközökkel megoldott. A városszerkezetben elfoglalt helyzetük szintén megfelelőnek mondható.

A városban az üdülést és rekreációt támogató zöldterületi szerepkör nagyrészt hiányzik, s bár a játszótereken a kapcsolódó pihenő funkció természetesen megjelenik, a város szerepét, látogatottságát tekintve az önálló rekreációra alkalmas területek hiánya tapasztalható.

Főként az északi városrészben javasolt funkcióbővítést, vagy területbővítéssel egybekötött szerepköri növelést végezni egy-egy ponton annak érdekében, hogy itt is nagyobb területű, többfunkciós közterületi zöldek jölessenek létre.

5. Zöldfelületi intézmények

Ebbe a kategóriába tartoznak a beépítésre szánt, vagy beépítésre nem szánt terület-felhasználási egységekhez tartozó, alapvetően zöldfelületi dominanciájú területek. Hévízen a kemping, a temető és a sportpályák tartoznak ide.

A kemping a tótól délre, a Hévíz-csatorna két oldalán, az országos jelentőségű védett területen belül helyezkedik el, a tó véderdői közé ágyazva. Sátorhelyei raszteres kiosztásban igazodnak a kifolyó nyomvonalához. Zöldfelületi borítottsága 70-80%-os, faállomány főként a kifolyó mentén, és a déli oldalon jelenik meg, a lombkorona fedettség 60-65%-ra becsülhető. A víz és az erdőterület közelsége rendkívül jó adottságokat eredményeznek.

Az Árpád utcai temető a település nyugati szegélyén helyezkedik el. Fás állományát a telekhatár mentén platánok (nyugati és északi oldal), valamint a fő feltáró utak mentén telepített tuják alkotják. A bejáratú út mellett értékes platánok, a ravatalozó bejáratánál atlasz cédrusok figyelhetők meg. A keleti telekhatár mentén a közelmúltban fasort (Acer x 'Pacific Sunset', Carpinus betulus 'Fastigiata'), és cserjesávot telepítettek. A parcellákban fásszárú növényzet elszórtan található. A temető területe ~60%-os telítettségű, a gyepes bővítési terület a délnyugati oldalon helyezkedik el. A temetőhöz tartozó parkoló spontán kialakult, fásítás nélküli.

A sportterületek közül zöldfelületi szempontból a füves sportpályák emelendők ki, amelyek a Sport utcában és a Kossuth Lajos utca mentén találhatók. A Semmelweis utca végén kialakított szabadidős térrendszerben sportolási, testedzési funkció megvalósítását tűzték ki célul. Kialakításra került két sportpálya (műfüves, gumiörleményes), egy skatepálya, és elhelyeztek néhány fitness elemet is. A sportfunkció integrációja jó alapgondolat, de ezek az elemek a jelenleginél igényesebb, és főként nagyobb elválasztó zöldfelületi egységek létrehozásával használhatók egymás zavarása nélkül. A szabadtéri sportfunkció megvalósításának alapvető feltétele az összefüggő, térelválasztó zöldfelület, amely megfelelően tagolja, egészségesebb környezetbe ágyazza a téregységeket.

6. Vízfelületek

A gyógytó és az azt körbeölelő véderdők, valamint a kifolyó vízfelülete kondicionáló és vizuális-esztétikai szempontból is rendkívül fontos eleme a zöldfelületi rendszernek. A gyógytó alapvetően meghatározza a környező terület mikroklimatikus jellemzőit. A közelmúltban készült el a tó partbiztosítása, amelynek során növénytelepítés is történt a part menti sávban.

7. Erdőterületek

Az erdőként jelölt területek elhelyezkedésük és zöldfelületi szerepük szerint két kategóriába soroltak. Ezek szerint a parkerdő, valamint a tóhoz kapcsolódó erdőterületek kerültek megkülönböztetésre a közigazgatási terület más erdőrészeitől.

A városi parkerdő a kórháziparkhoz nyugati irányból kapcsolódik, területe ~7,5 ha, lakosságszámra vetítve ~ 15 m²/fő. A parkerdő fontos szerepet tölt be a város zöldfelületi rendszerében, nyomokban őrzi az egykori vegetáció és területhasználat maradványait. Részben őshonos, részben telepített illetve spontán bekerült fajok alkotják a fajkészletet. A hegyi juhar (Acer pseudoplatanus), nagylevelű hárslili (Tilia platyphyllos) mellett szórványosan a bükk (Fagus sylvatica), a magas kőris (Fraxinus excelsior), hegyi szil (Ulmus glabra), kocsányos és csertölgy (Quercus robur, Quercus cerris) is megtalálható. E mellett a gyertyán (Carpinus betulus), zselence meggy

(*Prunus padus*), korai juhar (*Acer platanoides*) jellemző. Jelen van a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a bálványfa (*Ailanthus altissima*), a zöld juhar (*Acer negundo*), a vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*), a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), a lepényfa (*Gleditsia triacanthos*).

A cserjeszint változó sűrűségű, mezofil fajokból, valamint a faegyedek magoncaiból (bálványfa, korai-, hegyi juhar) áll. Gyepszintjében a borostyán (*Hedera helix*) és a kis télizöld (*Vinca minor*) uralkodik.

A tótól északra, északkeletre elterülő véderdőben a források szerint (Borbás, 1900) még száz évvel ezelőtt is láp- és mocsárrétek voltak jellemzők. Az erdőtelepítések a Festeticsek kezdeményezésére kezdődtek. Fehér fűz és mézgás éger mellett ekkor kezdődött a mocsárciprus (*Taxodium distichum*) telepítése is. A több fokozatban történő fatelepítések után folyamatosan szűntek meg a természetes élőhelyek. A XX. században nyár (*Populus*)- és égertelepítések (*Alnus glutinosa*) történtek, majd 1992-ben mézgás égert és magyar kőrist (*Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica*) telepítettek. Később hazai fűzfajok, zselnice meggy (*Prunus padus*), fekete bodza (*Sambucus nigra*), zöld juhar (*Acer negundo*) elegyedtek az állományba. A cserjeszintben megtalálható a veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*), a csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), és a kányabangita (*Viburnum opulus*). Tavasszal a salátaboglárka (*Ranunculus ficaria*) tömeges, a vízszint csökkenésével a nagy csalán (*Urtica dioica*) és a ragadós galaj (*Galium aparine*) dominál. A magasabb részeken a gyepszintben a borostyán (*Hedera helix*) uralkodik. A véderdő egy részén található a kínai ősfenyővel (*Metasequoia glyptostroboides*) betelepített területrészt. A mocsárciprus kettős fasorával szegélyezették a településre bevezető aszfaltutakat, valamint e faj található a keleti véderdőt megosztó Ambrózy sétány mentén is.

A közigazgatási terület északi oldalán elhelyezkedő erdők elsősorban gazdasági rendeltetésűek, ezek táji szinten kapcsolódnak a település zöldfelületi rendszeréhez.

8. Mezőgazdasági területek kondicionáló zöldfelületei

Hévízen ez a zöldfelületi elem elsősorban a beépített terület, és a közigazgatási terület északi részén található erdőterületek közötti szántóterületeken fellelhető külterületi fasorokat, fás-cserjés sávokat foglalja magába. Az északkeleti oldalon, az Egregyi szőlőhegyhez, az Egregyi utca északi feléhez kapcsolódva megjelennek gyepes, ligetes foltok, de az északnyugati oldalon található szántókon ez az elem hiányos. Általában hiányoznak az utakat kísérő, táblákat megosztó fás-cserjés sávok. Ezek megléte a településszegély lehatárolása szempontjából, és ökológiai megfontolásokból is kiemelt jelentőségű.

9. Közlekedési területek zöldsávjai

A város közterületi fasorairól részletes felmérés készült a 2013-as év során. A vizsgálati tervlapon látható a város fasorainak kategorizált jellemzése.

A település központját egységes, egy-egy utcát karakteresen meghatározó fasortelepítés jellemzi. Az egyes utcák arculatát alapvetően meghatározza a választott fafaj, a közterületi fák kora, kezeléséből és egészségi állapotából adódó sajátosságai. A Széchenyi utca és a Park utca között karakteres, markáns fásításokat találunk, többnyire mindkét oldalon. Egy részük közelmúltbeli telepítésű (Rákóczi Ferenc u., Erzsébet királyné u.), másik részük kiöregedő, gyakran csonkolt egyedekből áll (Honvéd u., Petőfi u., József Attila u.). Utóbbi fasorokat főként idősebb hársakból álló faegyedek alkotják. Karakteres, esztétikus kialakítású a Széchenyi utca páfrányfenyőből (*Ginkgo biloba*), és díszgalagonyából (*Crataegus laevigata* 'Paul's Scarlet') álló fasora. Hasonlóan értékes, védendő zöldfelületi elem a Kölcsey Ferenc utca oszlopos tölgy fasora (*Quercus robur* 'Fastigiata') is.

A központi részekről délre többnyire egyoldali fasorokat találunk gypes zöldsávval, kivétel ez alól a Sugár utca frissen telepített kétoldali fasora (*Crataegus x lavallei*). A Vörösmarty utcában, a Semmelweis utcában és a Tavirózsa utcában középkorú törökmogyoró (*Corylus colurna*) fasorok húzódnak, a Helikon utcában a hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*) dominál. Az Ady Endre utca friss telepítésű fasora (*Fraxinus pennsylvanica*) és zöldsávja elhanyagolt képet mutat, karózatlan fák, foltszerűen megjelenő gyepek, kavicsos, murvás felületek váltakoznak.

A Széchenyi utcától északi irányba haladva felszakadozó fasorokkal találkozunk. Néhány utcában jellemző egységes megjelenés. Az Attila utcában a közönséges nyír (*Betula pendula*), és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) alkot fasort. A nyír elöregedett, törékeny példányai gyakran okoznak problémát, a fehér akácot pedig folyamatosan csonkolják. A Zrínyi utca egyoldali vadgesztenye fasora karakteres utcafépítő elem, de sajnos gyakori a betegségtől szenvedő, vagy odvas, korhadó egyed. A kivágott példányokat a pirosvirágú vadgesztenye (*Aesculus x carnea* 'Briotii') egyedeivel pótolják, amely a Dr. Mikolics Ferenc utcától északra egyoldali, folyamatos fasort alkot. Szintén egyoldali, közelmúltbeli telepítésű az Egregyi utca mezei juhar fasora (*Acer campestre* 'Queen Elizabeth'). A Móricz Zsigmond utcában a nyugati oldalon török mogyoró, a keleti oldalon bugás csörgőfa (*Koelreuteria paniculata*) fasor húzódik. Utóbbi az elektromos vezetékek miatt csonkolt, meglehetősen kedvezőtlen képet tükröz jelen állapotában. A Kisfaludy utca japán liliumfából (*Magnolia kobus*) álló fasorának tavaszi virágzása nagyon dekoratív, de nyárra már erősen mutatja a klorózis jeleit. Értékes, védelmet érdemlő fasorok a Madách Imre utca virágos kőris (*Fraxinus ornus* 'Mecsek'), a Kodály Zoltán utca díszcserejesznye és gömbmeggy (*Prunus serrulata* 'Kanzan', *Prunus fruticosa* 'Globosa') fasora. Értékes egyedi fák, facsoportok a következők:

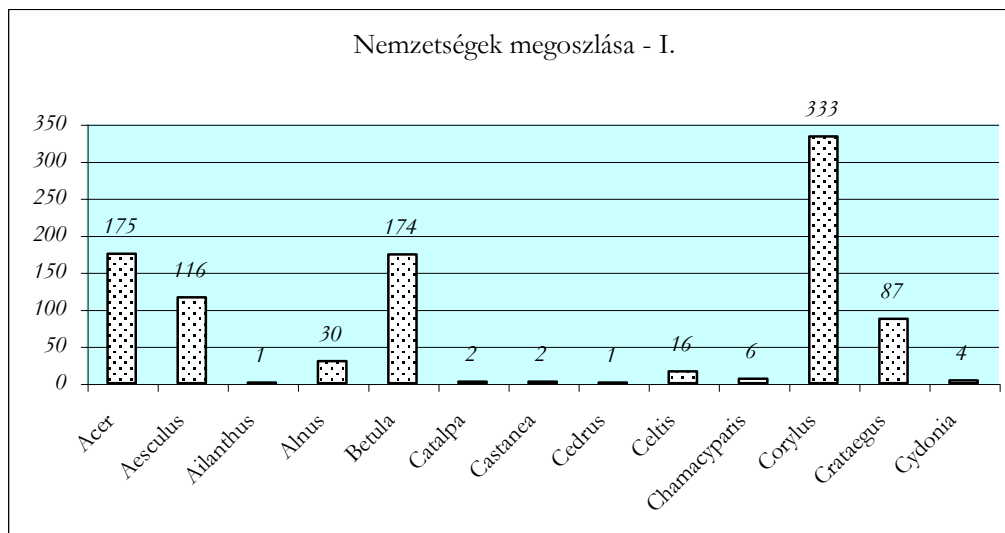
- Sugár utca, platánok (*Platanus x hispanica*) (1426. hrsz.),

- Korányi utca – Sugár utca kereszteződésében található díszcseresznye (*Prunus serrulata* 'Kiku-Shidare-Sakura'),
- Budai Nagy Antal utca, csertölgy (*Quercus cerris*) (26. számú épület előtt),
- Kodály utca díszcseresznye, gömbmeggy fasora (*Prunus serrulata* 'Kanzan', *Prunus*)
- Festetics György tér platánfái (*Platanus x hispanica*),
- Dr. Moll Károly tér, oszlopos tölgy (*Quercus robur* 'Fastigiata'),
- Árpád utca – Szent András utca kereszteződésében lévő páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*).

Összefoglalva, a központi területek egységesebb, korosabb fasorai egy-egy északi, vagy déli irányban tengelyt képező utcában folytatódnak, de távolabb kerülve a településközponttól egyre inkább felszakadozó fasorokat, hiányos, vagy hiányzó zöldsávi kialakítást találunk. A város északi részének középső területein és peremterületein többnyire hiányzik a fásítás, a zöldsávok kialakítása. Ezek a részek a közterületi zöldsávok vizsgálatát tekintve is leszakadó, elszigetelt területként jelentkeznek. Információink szerint az északi városrészben számos utca felújítása történik a jövőben, amely során zöldfelületi rehabilitációra is nyílik lehetőség.

A fasori egyedek törzsátmérőjének megoszlását bemutató grafikonon látható, hogy egy részben beállt, de utánpótlásában biztosított faállományról beszélhetünk.

A zöldsávokban a város központi területein figyelhetők meg nagyobb mértékben cserjesávok (pl., Széchenyi utca, Petőfi utca), a település más részein csak szakaszonként fordulnak elő, vagy hiányoznak (gyepes zöldsávok jellemzők).

A táj- és természetvédelemmel szemben támasztott követelmények

A táj- és természetvédelmi követelményeket az európai közösségi követelmények szerint hatályban lévő jogszabályok tartalmazzák.

Hévíz városra a módosított Balaton törvény övezeti besorolásai alapján a következő előírások vonatkoznak környezeti és épített környezeti elemenkénti felsorolásban

23. § A magterület övezete (Ö-1, mellékletben a 8. sz. ábra) tekintetében az OTvT által meghatározott országos ökológiai hálózat országos övezetre, valamint a magterület kiemelt térségi és megyei övezetre vonatkozó övezeti előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:

a) a kialakult tájhasználat csak a természetközeli állapothoz való közelítés érdekében változtatható meg;

b) a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni;

c) közlekedési építmények a terepi adottságokhoz alkalmazkodva, tájba illesztve helyezhetők el;

d) települések beépítésre szánt területének növelése és fejlesztése a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a tájkarakter erősítésével történhet;

e) új építmény elhelyezése tájba illesztve, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet;

f) új építmény a természetvédelmi kezelés és bemutatás céljából, valamint szakrális építményként (kapolna, kereszt, kőkép) helyezhető el;

g) 10 m beépítési magasságot meghaladó építmény – kapolna, kizárólag kilátó rendeltetésű építmény, víztorony kivételével – nem létesíthető, csarnok jellegű épület, reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem engedélyezhető;

h) erdőtelepítés, erdőfelújítás, külterületi fásítás kizárólag őshonos fafajokkal végezhető;

i) energetikai célú növénytelepítés nem engedélyezhető.

24. § Az ökológiai folyosó övezete (Ö-2, mellékletben a mellékletben a 8. sz. ábra. sz. ábra) tekintetében az OTvT által meghatározott országos ökológiai hálózat országos övezetre, valamint az ökológiai folyosó kiemelt térségi és megyei övezetre vonatkozó övezeti előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:

a) A 2009. évi LVI. törvény 238. §-a hatályon kívül helyezte. Hatályos: 2009. 10. 01.

b) a településrendezési eszközök készítése során az ökológiai folyosók folytonosságát és folyamatossá tételét ökológiai vizsgálatokra alapozva kell tervezni és biztosítani;

c) a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni;

d) a kialakult tájhasználat csak a természeti értékek sérelme nélkül változtatható meg, a meglévő természetszerű művelési ágak (gyep, nádas, erdő) megtartandók, művelési ág váltása csak intenzívebb művelésűből a természetszerű irányában engedélyezhető;

e) a települések beépítésre szánt területének növelése és fejlesztése a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet;

f) szántóművelési ágú területen építmény nem helyezhető el;

g) a kertgazdasági terület övezetébe is besorolt területeken a 2700 m²-nél kisebb telkek nem építhetők be;

h) közlekedési építmények abban az esetben és olyan módon jelölhetők ki, ha a magterület, a természetes és természetközeli élőhelyek fenntartása, valamint az ökológiai kapcsolatok működése biztosítható;

i) közlekedési építmények a terepi adottságokhoz alkalmazkodva, tájba illesztve helyezhetők el;

j) új építmény elhelyezése, műszaki infrastruktúra telepítése csak tájba illesztve és a természetvédelmi kezelő hozzájárulása alapján történhet;

k) 10 m beépítési magasságot meghaladó építmény – kápolna, kizárólag kilátó rendeltetésű építmény, víztorony kivételével – nem létesíthető, csarnok jellegű épület, reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem engedélyezhető;

l) a területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, csak természetes és környezetkímélő módszerek, gazdálkodás alkalmazható;

m) erdőtelepítést, erdőfelújítást, külterületi fásítást őshonos fafajokkal kell végezni;

n) energetikai célú növénytelepítés nem engedélyezhető.

25. § A pufferterület övezete (Ö-3, mellékletben a 8. sz. ábra) tekintetében az OTRT által meghatározott országos ökológiai hálózat országos övezetre, valamint a pufferterület kiemelt térségi és megyei övezetre vonatkozó övezeti előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:

a) a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni;

b) A 2009. évi LVI. törvény 238. §-a hatályon kívül helyezte. Hatályos: 2009. 10. 01.;

c) országos jelentőségű védett természeti területen szántóművelési ágban építmény nem helyezhető el;

d) energetikai célú növénytelepítés nem engedélyezhető;

e) a kertgazdasági terület övezetébe is besorolt területeken 2700 m²-nél kisebb telkek nem építhetők be;

f) új külszíni bányatelek nem állapítható meg;

g) közlekedési építmények, új villamosenergia-ellátási, táv- és hírközlő vezetékek, egyéb közművezetékek, építmények tájba illesztve létesíthetők;

h) csarnok jellegű épület, reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem engedélyezhető;

i) a területen környezetszennyező tevékenység nem folytatható, új hulladéklerakó, hulladéktároló, hulladékkezelő telep - kivéve a biológiailag lebomló szerves anyagok lebontását és további felhasználásra alkalmassá tételét végző telepek (komposztüzemek), valamint hulladékátrakó állomás - és vegyszertároló nem létesíthető;

j) csak extenzív jellegű, vagy természet- és környezetkímélő gazdálkodási módszerek alkalmazhatók, a kialakult tájhasználatot csak a természeti értékek sérelme nélkül szabad megváltoztatni.

26. § A térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete (T-1, mellékletben a 9. sz. ábra) tekintetében az OTRT által meghatározott országos jelentőségű tájképvédelmi terület országos övezetre, valamint a térségi jelentőségű tájképvédelmi terület kiemelt térségi és megyei övezetre vonatkozó övezeti előírások mellett a következő előírások alkalmazandók:

- a) beépítésre szánt terület nem jelölhető ki;
- b) a művelési ág megváltoztatása, illetve a más célú hasznosítás csak az adottságoknak megfelelő termelési szerkezet, tájhasználat kialakítása, illetve a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében engedélyezhető;
- c) a látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a településrendezési és építészeti tervezés, mind pedig az egyes építmények megvalósítása során kiemelten kell érvényesíteni;
- d) a kialakult geomorfológiai formák (hegygerinc, völgy stb.) megőrzendők;
- e) országos jelentőségű védett természeti területen a kertgazdasági terület övezetébe is besorolt területeken a 2700 m²-nél kisebb telek nem építhető be, szántóművelési ágú területen építmény nem helyezhető el;
- f) új épület vagy építmény elhelyezése tájba illesztve, a történeti tájszerkezet, a tájképi adottságok megőrzésével, a tájkarakter erősítésével, a helyi építészeti hagyományok figyelembevételével történhet;
- g) új üzemanyag-töltő állomás, hulladéklerakó, hulladéktároló telep, valamint hulladékártalmatlanító - kivéve a biológiailag lebomló szerves anyagok lebontását és további felhasználásra alkalmassá tételét végző telepek (komposztüzemek), továbbá hulladékátrakó állomás - nem létesíthető;
- h) a közmű és elektronikus hírközlési nyomvonalas hálózatok és járulékos műtárgyaik kiépítésénél, illetve a meglévő hálózatok korszerűsítésénél a tájkép védelme és az esztétikai követelmények érvényesítése céljából a műszaki lehetőségek és a védett értékek védelmi szempontjainak mérlegelésével terepszint alatti elhelyezést kell biztosítani;
- i) csarnok jellegű épület és reklámcélú hirdető építmény elhelyezése nem engedélyezhető.

28. § (1) A világörökség és világörökség-várományos terület övezetének (T-3, mellékletben a 10. sz. ábra)) területét –a kulturális örökségvédelmi hatóság állásfoglalása alapján – a településrendezési eszközökben kell a tényleges kiterjedésnek megfelelően lehatárolni, és e törvény előírásait a településrendezési eszközökben lehatárolt területen kell érvényesíteni.

(2) A világörökség és világörökség-várományos terület övezete (T-3) tekintetében az OTRT által meghatározott kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület országos övezetre, valamint a világörökség és világörökség-várományos terület kiemelt térségi és megyei övezetre vonatkozó övezeti előírások mellett a tájalkotó elemek összhangjának megőrzése érdekében a helyi építési szabályzatban a tájképet és a kulturális örökség elemeinek védelmét szolgáló szabályozást kell meghatározni.

A legjelentősebb a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény.

A tájvédelemmel kapcsolatos eljárások rendjét a módosított 166/1999. (XI.19.) Kormányrendelet tartalmazta. Jelenleg az egyes eljáró hatóságok jogszabályai illesztett követelményrendszer csak részben nyújt megfelelő szakmai és hatásköri felhatalmazást. Az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet részletesen előírja a területek kijelölésének és létesítésének szabályait.

Az 1996. évi LIII. törvény értelmében „ex lege” védett – vagyis külön védelmi határozat nélkül is természetvédelmi oltalom alatt áll – az ország valamennyi lágja, földvára, valamint 5 liter/perc értéket meghaladó vízhozamú forrása.

A település közigazgatási területén található „ex lege” védett értékek listája – hazánk többi területéhez hasonlóan – még nem került nyilvánosságra.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezése szerint természetvédelmi oltalom alatt állnak azok az erdő, gye, nádas művelésű ágú területek, művelés alól kivettként nyilvántartott és nem építmény elhelyezésére szolgáló, vagy bányaművelés alatt nem álló földterületek, valamint mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterületek, melyeket elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek.

Ezek az ún. természeti területek, melyek jelentőségét az adja, hogy - általában a nagy kiterjedésű szántók közé ékelődve - a természetes élővilág számára menedékhelyet biztosítanak.

A természetvédelmi kezelési tervek a 30/2001. (XII.28.) KöM rendelet előírásai vonatkoznak.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre (NATURA-2000) a 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet előírásai alkalmazandók.

3.2.7. Humánkörnyezet és ökológiai helyzet

A jelenlegi állapot elemzése és az elvárások ismertetése

A környezet állapotát, illetve a települési környezet minőségét a természeti környezeti adottságok, a környezethasználat és -terhelés, az épített környezet, valamint a társadalmi, gazdasági viszonyok döntő mértékben befolyásolják. A településeken az embert összetett, térben és időben változó fizikai, kémiai és biológiai hatások érik, melyek közvetlenül vagy közvetve befolyásolhatják egészségi állapotát. Lakóhelyenként illetve térségenként változó mértékben érvényesülnek a környezeti károsító hatások, melynek függvényében alakulnak a környezettel kapcsolatba hozható betegségek. Így a nagyobb mértékű környezetterhelésnek és -

szennyezésnek kitett városi lakosság egészségi állapotára jobban jellemzők a környezeti eredetűnek minősíthető kórképek.

A települési környezet minőségét befolyásoló számos természeti és társadalmi környezeti tényező közül a környezet-egészségügyi szempontból jelentősebb hatású elemeket vizsgáltuk. A természeti környezet elemei közül elemeztük a levegő, a természetes vizek (felszíni és felszín alatti) minősége, illetve a talajadottságok hatásait. Az épített környezet esetében a terület- és környezethasználatból, illetve beépítésből adódó egyes hatásokat (így közműves és zöldfelületi ellátás, területi funkciók, hulladék, zajkibocsátás, közlekedés), a társadalmi környezet vonatkozásában a népesség, a foglalkoztatottság egyes kérdéseit, az alapellátás, illetve szolgáltatás minőségében szerepet játszó oktatási, egészségügyi ellátási feltételek teljesülését tekintettük át.

A települési környezet minőségének és állapotának alakításánál, befolyásolásánál a természeti, az épített és a társadalmi környezet összhangját kell biztosítani, mely során a környezetvédelmi és környezet-egészségügyi szemléletnek fokozott mértékben kell érvényre jutnia.

A környezeti hatásokon belül a környezeti elemek (levegő, víz, talaj) minősége, állapota, a környezet különböző szennyezései, környezet-egészségügyi szempontból a lényeges befolyásoló tényezők közé tartoznak, melyek közvetlenül és közvetve is hatnak az ember egészségi állapotának és életminőségének alakulására. Jelentős hatása van az emberi egészségre az infrastrukturális ellátottságnak is (pl. vízellátás, csatornázottság, hulladékgyűjtés, zöldfelületek, stb.).

A régió környezet-egészségügyi állapotának vizsgálatánál figyelembe kell venni, hogy a különféle terhelő tevékenységek (pl. ipari, kommunális; termelő, szolgáltató) döntő többségét a településeken végzik, ahol a környezeti hatások koncentráltan érik az ott élő lakosságot. Általános gond a jelentős környezetterheléssel járó tevékenységek (ipar, szolgáltatások) és a lakófunkció nem megfelelő elkülönülése, illetve elválasztása - ami átmeneti vagy állandó lakossági panaszokat okoz -, továbbá az elkerülő utak hiánya, a közlekedési eredetű terhelések mértéke (pl. zajterhelés, légszennyezés stb.).

Az emberi megbetegedések kialakulásánál, a halálozások előzményeként szerepet játszó tényezők igen sokrétűek lehetnek. A károsító hatások komplex módon befolyásolják a megbetegedések kialakulását, lefolyását és kimenetelét. Az egészségi állapotot befolyásoló tényezők négy csoportra oszthatók:

- a környezeti hatások (munkahely, foglalkoztatottság, levegő-, talajszennyezettség, vízellátás, szennyvízkezelés, stb.),
- az egészségügyi ellátás színvonala,
- az életmód (táplálkozás, élvezeti szerek fogyasztása, testmozgás, stb.),
- az egyéb tényezők (természeti, társadalmi, gazdasági, szociális viszonyok).

A környezeti hatás biztosan igazolható az összes emberi megbetegedés 20-25%-ában. Hazai vizsgálatok szerint a szennyezett levegőjű területeken a légzőszervi

eredetű megbetegedések és halálozások 25%-át, a szív és keringési rendszer megbetegedéseinek és halálozásának 20%-át a környezet, illetve a levegő szennyezettségének lehet tulajdonítani.

A halálozások mintegy 90-93%-áért felelős öt betegségcsoport (daganatok, keringési-, légző-, emésztőrendszer betegségei, sérülések, mérgezések, balesetek) kialakulásában a környezeti hatásoknak és ártalmaknak jelentős szerepe van.

A régió természeti környezeti és környezetvédelmi, társadalmi vonatkozású adottságait az előző fejezetek tartalmazzák.

A levegőminőség egészségi állapotra gyakorolt hatása

Az ember egészségi állapotára a környezeti hatásokon belül a környezeti elemek minősége, a környezet különböző szennyezései környezet-egészségügyi szempontból a lényeges befolyásoló tényezők közé tartoznak. A környezeti elemek minősége, állapota közvetlenül és közvetve is kihat az emberi egészségre, az életminőség alakulására.

A környezeti elemek közül az egészségi állapotra gyakorolt hatásai miatt kiemelkedő a környezeti levegő szennyezettsége. A nagyvárosokban, az egész évben jelenlévő légszennyező anyagterhelés - a főleg közlekedési eredetű NO_2 és CO , a fűtési eredetű SO_2 , a szálló por, valamint egyéb légszennyezők, mint például a szénhidrogének, ózon, ólom, a szálló porral együtt szennyező baktériumok, gombák, pollenek - komoly környezeti expozíciót jelentenek a lakosság számára. Különösen jelentős a szív- és keringési, a légzőszervi betegségben szenvedők, az időskorúak és a gyermekek érintettsége. Az egészséges felnőttek viszonylag védettek a légszennyező anyagok hatásaitól. A heveny légzőszervi elváltozások küszöbdózisai rövid (maximum 30 perces) SO_2 belégzés esetén meglehetősen magasak. Nagyobb városokban a helyzetet súlyosbítja és a megbetegedések előfordulásában, a krónikus betegek állapotromlásában különös jelentősége van a szmogos helyzetek kialakulásának, melyek az átlagosnál nagyobb terhelést jelentenek. Bár időtartamukat tekintve rövidek, az őszi-téli hónapokban előforduló gyakoriságuk és magas koncentrációjuk miatt jelentős az egészségi állapotra gyakorolt hatásuk.

A légszennyező anyagok a légutakon át a szervezetbe jutva közvetlenül fejtik ki hatásukat, egyrészt a légzőszervekre hatva, másrészt a testnedvekben feloldódva. Felületi szennyeződést okozva bőr-irritációt is kiválthatnak. Közvetett hatásuk révén az életfenntartáshoz szükséges UV-sugárzást kiszűrve járulnak hozzá a nagyvárosi klíma kialakulásához, mely kedvezőtlenül hat az ember pszichés állapotára is.

A hagyományos kémiai légszennyező anyagok közül a kén-dioxid, a nitrogén-dioxid és az ózon savas, maró hatású, izgatják a nyálkahártyákat, a légutakat, s annak gyulladásos reakcióját kiváltva, a szálló porral együtt szerepet játszanak a légúti betegségek, így az idült hörghurut, a tüdőtágulat és a tüdőasztma kialakulásában.

Ezekre a szennyezésekre elsősorban a gyermekek és a légzési-keringési betegségben szenvedők érzékenyek.

Asztmásokban a légszennyező anyagok asztmás roham kialakulását idézhetik elő. E légszennyező anyagok csökkentik a szervezet fertőzésekkel szembeni ellenállását is.

Az ózon magas koncentrációja fokozott fizikai fáradtságot, köhögést, a szájból, az orrból, a torokban szárazságerzést, a szem kivörösödését, könnyezését, duzzadását válthatja ki. Növeli a fertőző betegségekkel szembeni érzékenységet is. Az idült légzőszervi betegek és az asztmások állapota az ózon koncentrációjának növekedésével romlik.

A szén-monoxid a vörösvérsejtekben lévő hemoglobinhoz kötődve megakadályozza a vörösvérsejtek oxigén-szállítását.

A koromban és a tökéletlenül elégett szénhidrogénekben rákkeltő anyagok vannak, mint például a policiklikus aromás szénhidrogének közé tartozó 3,4 benzpirén.

A porok közül a 10 μ alatti szálló porok a veszélyesebbek, melyek a mélyebb légutakba is képesek eljutni. A porok általában különböző nehézfémek hordozói is, melyek közül például az ólomvegyületek a tüdőből jól felszívódnak, károsítják az idegrendszert, nagyobb mennyiségben vérképzőszervi megbetegedést is okoznak. Erre különösen a gyermekek érzékenyek.

A légszennyező anyagok idült hatásai mellett akut hatások is regisztrálhatók, melyek az ún. szmog- helyzetek esetén fordulhatnak elő. A panaszok között a köhögés, nehézlégzés, torokfájás, nátha, rekedtség, könnyezés, nyálkahártya irritáció szerepelnek. A szmog-katasztrófák idején megnő a halálozás a légzési-keringési betegségben szenvedők között.

Az ivóvíz egészségi állapotra gyakorolt hatása

A környezet másik fontos eleme, a víz számos komponense jelentős hatást gyakorol az egészségi állapotra. A szervezet víz-szükségletének kielégítése, vagyis a megfelelő mennyiségű és minőségű folyadék, azaz "oldószer" bevitele alapvető létfeltétel.

A víz használatával kapcsolatos leggyakoribb veszély ma még a közvetlen vagy közvetett mikrobiális szennyeződésből eredő fertőzés emberi vagy állati ürülék, szennyvíz vagy egyéb fertőzött hulladék bekerülése és a vízhasználat útján való továbbterjedése következtében.

Az ivóvíz útján terjedő mikroorganizmusok közül általában a legjelentősebbek az ún. enterális kórokozók, melyek gyomor-, bélrendszertüneteket (hányás, hasmenés, gyomorfájdalom), és lázas megbetegedést (pl. salmonella, hastífusz, vérhas) okoznak.

A víz minőségének jelentős szerepe van a nem fertőző betegségek kialakulásában is. Keménység: Egyes irodalmi adatok szerint a túlzottan lágy vízzel ellátott területeken egyes szív- és érrendszeri megbetegedések gyakorisága nagyobb, mint az ideális keménységű (70-150 CaO mg/l) vízzel ellátott területen, melyért elsősorban az alacsony magnéziumtartalom felelős. A keménységet fogyasztók körében kevesebb szívinfarktus előfordulását észlelték. Feltételezések szerint a víz magas keménysége elősegítheti az epe- és vesekő képződést.

A megyében döntően közepesen kemény és kemény vizek vannak. Sajátosan alacsony keménységű vizet szolgáltat a bogodi vízmű, valamint a zalaegerszegi vízmű nyugati vízbázisa.

Jód: A szervezet számára e fontos nyomelem hiánya számos következménnyel járhat. Például a terhes anyák esetében gyakoribb a spontán abortusz, ismétlődő koraszülések fordulnak elő. Gyermekeknél a testi és szellemi fejlődésben történő elmaradás figyelhető meg, a pajzsmirigy megnagyobbodik (golyva). Felnőtteknél a pajzsmirigy megnagyobbodása mellett elhízás, fáradékonyság, fejfájás, hajhullás, fokozott érelmeszesedés, izom és ízületi fájdalmak, szellemi teljesítőképesség csökkenés tapasztalható, és gyakoribb a pajzsmirigyrák előfordulása. Valószínű, hogy a jódfelvétel hiányát az ivóvíz keménysége is súlyosbítja.

Magyarország területének nagy része, így a régió megyéi is jódban szegény (<25 µg/l) ivóvízzel rendelkeznek.

Fluor: A szervezetnek a kalcium-anyagcseréhez, a csontok és a fogazat fejlődéséhez fluorra van szüksége. Hiánya következtében a fogzománc ellenálló képessége kisebb lesz, nő a fogszuvasodás valószínűsége. Ugyanakkor a magasabb fluortartalom is egészségkárosító: 2 mg/l feletti fluorkoncentráció rendszeres fogyasztása következtében foltos fogzománc alakul ki, zománcszétesés következhet be, és a csontrendszer is károsodhat. A fluor golyvakeltő anyag.

Az ideális fluorid-koncentrációnál (1 mg/l) általában kevesebb fluoridot tartalmaznak a hazai ivóvizek.

Arzén: Az arzén a májban, a vesében és a bőrben halmozódik fel, csak egy része ürül ki a szervezetből. Kis mennyiségben serkenti a vérképzést, a növekedést, és fokozza az ellenálló képességet. A magas arzéntartalmú víz fogyasztása bőrtünetekkel jár, a tenyér és a talp bőrének hiperkeratózisa (fokozott hámlás), és a lábszár bőrének barna elszíneződése mellett. Hajritkulás, májduzzanat is előfordul, illetve gyermekeknél fogazat-, bőrelszíneződést, festékes anyajegyeket, gyakori légcső- és hörgőhurutot észleltek. Az erek falának megvastagodását és elzáródását is okozhatja, illetve tartós fogyasztása bőrrák kialakulásához is vezethet.

Zala megyében Bogád, Barlahida, Becsvölgye, Csonkahegyhát, Zalacséb vízművek által ellátott 20 településen fordult elő 10-30 mg/l közötti arzén koncentráció az ivóvízben. Zalacséb vízműnél megépült az arzénmentesítő, a bogodi vízmű arzénmentesítése folyamatban van.

Nitrát: Bár természetes körülmények között is előfordul, általában az emberi tevékenység következtében dúsul fel a talajvizekben. Jelenléte elsősorban a csecsemőkre jelent veszélyt: bizonyos körülmények között a nitrát egy része nitritté alakul, és felszívódva a vér haemoglobinjának egy részét oxigénszállításra alkalmatlanná teszi (methaemoglobinná alakítja). Ez pedig akár halálos kimenetelű légzőszervi és idegrendszeri károsodást is okozhat (methaemoglobinaemiás megbetegedés). Gátolja a magzat fejlődését, testi és szellemi elmaradást okoz. Felerősítheti a jódhiányt. A nitrátból az emésztőrendszerben keletkező nitrit a

táplálékban lévő szekunder aminokkal együtt daganatkeltő hatású nitrozamint képezhet.

Szerves klórvegyületek: A kismolekulájú szerves klórvegyületek közül a haloformok vagy trihalo-metánok (pl. kloroform) elsősorban klórozási melléktermékként fordulhatnak elő az ivóvizekben. A kloroformot, a szén-tetrakloridot, a triklór-etilént, a tetraklór-etilént daganatkeltőnek tartják. A rosszul polimerizált PVC csövekből kioldódó vinil-klorid, és a fáradt olajok benzpirén tartalma szintén daganatkeltő.

A közüzemi vízellátásban nitrát szennyeződés nincs a megyében. Valamennyi településen az egészséges ivóvízhez jutás feltételei adottak, ezért szervezett csecsemővíz kiszállítás nincs a megyében.

A vízbázisok minősége

Az ivóvízellátás céljára kitermelt vizek különböző jellegű vízbázisokból származnak. Legnagyobb jelentőségűek a rétegvizek és a karszt-vizek, de nem elhanyagolható a parti szűrésű kutakból, illetve a felszíni vízkivételből származó vizek szerepe sem.

A vízbázisok jellege bizonyos mértékig determinálja a kitermelt víz minőségét is.

Legkedvezőbb minőségre a rétegvizeknél lehet számítani. Optimális esetben e vizek - külön kezelés nélkül - közvetlenül felhasználhatók.

A karsztvizek tulajdonságai (íz, szag, hőmérséklet) általában különösen kedvezőek, és utószenyeződésre is kevésbé hajlamosak. Hátrányuk, hogy a vízbázisaik kevésbé védettek, felszíni szennyeződésre érzékenyek.

A parti szűrésű vízbázisok a vízhozam tekintetében különösen kedvezőnek tekinthetők, de a kavics-teraszok a szennyezésre nagyon érzékenyek.

A felszíni vízbázisok - a kitermelhető vízmennyiség szempontjából - szintén kedvezőek, de a felszíni vizek minősége napjainkban feltétlenül szükségessé teszi a kitermelt víz felhasználás előtti kezelését.

Szennyvízcsatornázás és -tisztítás

A keletkező szennyvizek ártalommentes elhelyezése, az egész térség fejlődése és megítélése szempontjából, jelentős tényező. Mind a három megyében a vízellátás szintje általában megfelel az elvárásoknak, de - az ország egész területéhez hasonlóan - a vízellátás dinamikus fejlődésével párhuzamosan nem bővült a közcsatorna-hálózattal ellátott települések köre. A meglévő szennyvízkozművek kapacitásának fejlesztése sok helyen nem követte a jelentkező igényeket, és a szennyvízelhelyezés megoldatlanságából, valamint az elégtelen mértékű szennyvíztisztítás miatt, jelentős károk keletkeznek.

A hiányzó vagy nem kielégítő csatornahálózat és szennyvíztisztítási technológia veszélyezteti és károsítja:

- az emberi egészséget,
- a meglévő és távlati ivóvízbázisokat,
- növeli a vízellátás költségeit,

- a csatornázatlan területek szakszerűtlen csatornapótló megoldásai a talajvizet, illetve a felszín alatti vizeket és az ivóvízkészletet veszélyeztethetik,
- a csatornázás hiánya csökkenti a települések népességmegtartó képességét, rontja az életminőséget,
- korlátozza a települési funkciók ellátását, és gátolja egyes települési szerepkörök betöltését.

A szennyvízcsatornázás és -tisztítás jelenlegi helyzetét áttekintve megállapítható, hogy a lakónépesség közcsona ellátási színvonala a megyeszékhelyeken viszonylag kielégítő mértékű. A többi városban az ellátás színvonala általában ennél kedvezőtlenebb. A községek lakosságának közcsona ellátottsága alacsony.

A csatornázatlan területeken a szennyvizet egyedi - szennyvízpótló - megoldással helyezik el. Ez zömében lakossági eredetű (házi) szennyvíz, de jelentős mennyiséget képviselnek a csatornázatlan területeken található közületek, intézmények, kisüzemek elhelyezendő használt vizei is.

A talaj (föld) minősége

Bár a talajnak elsősorban a mező- és erdőgazdálkodás szempontjából van jelentősége, használatának környezet-egészségügyi vonzata is van. A talajon termesztett (vagy vadon termő) növények közvetlenül, vagy a táplálékláncon keresztül közvetve kerülnek az emberi szervezetbe. A talajon helyezik el a kommunális hulladékokat - sokszor illegálisan -, veszélyeztetve ezzel a talajban lévő vízkészleteket. Még ennél is nagyobb problémát jelent a kommunális hulladékban előforduló anyagok kontroll nélküli elhelyezése, kezelése, illetve a veszélyes hulladékok helytelen tárolásából adódó környezetszennyezések.

A talajminőség egészségi állapotra gyakorolt hatása

A talajt szennyező anyagok hatásukat a levegő, a talajvíz, illetve közvetetten a táplálékláncon keresztül fejtik ki (növények, állatok). A szennyező anyagok közül kiemelésre érdemesek a különböző nehézfémek, pl. ólom, kadmium, nikkel, vanádium, a kőolaj származékok, az aromás szénhidrogén-származékok, a BTX vegyületek (benzol, toluol, xilol), a halogénezett bifenilek, a sugárzó izotópok. Ezek nagy része rákkeltő és mutagén.

Az egészségkárosodás megjelenési formája lehet

- krónikus mérgezés a szennyező anyagokra jellemző tünetekkel (pl. ólommérgezés),
- tünet nélküli, vagy nem specifikus tünetekkel, mint pl. a fejfájás, nehézlégzés, álmatlanság, hányinger, pszichés panaszok.

Bár egyértelmű, jellemző összefüggést ritkán sikerül megállapítani, de bizonyos tendenciák regisztrálhatóak. A WHO megállapítása szerint a rákos megbetegedések gyakoriságának emelkedése, az ember immunrendszerére történő káros hatások,

valamint a reprodukció károsodása figyelhető meg. Összességében, a talaj szennyező anyagainak jelentősége a rosszindulatú daganatok kialakulásában azonban lényegesen kisebb, mint a levegőé és a vízé.

A települési környezet minősége

A települési környezet az ember által mesterségesen kialakított anyagi rendszer, melynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése. A települések fejlesztése, illetve fejlődése, építése, működése és fenntartása jelentős környezeti problémák forrása lehet. E problémák adódhatnak a települési és területi funkciók kialakításából, a létesítmények, okozta alapvető környezeti változásokból, illetve számos esetben a település létesítményei maguk is környezetterhelő forrásokká válhatnak. A települési környezetben leggyakrabban előforduló főbb környezeti problémák származhatnak az építési tevékenységből, a beépítési módból, a település-fenntartással és -üzemeléssel együtt járó terhelésekből, szennyezésekből.

A települési környezetben jelentkező káros hatások közül kiemelkedő jelentőségű a köztisztaság, a hulladékok kezelése és a környezeti zaj. A régióban a hulladékgazdálkodással kapcsolatosan általános gondot jelent, hogy nincs a különböző hulladékokra vonatkozó, megbízhatóan működő információs rendszer, illetve a kérdés megfelelő kezelését hátrányosan befolyásolja az átfogó, valamennyi hulladékfajtára kiterjedő hulladékgazdálkodási törvény hiánya is.

A környezeti zaj a települési környezet sajátos, az emberi közérzetet befolyásoló, azt zavaró és esetenként az egészséget veszélyeztető tényezője. Forrásai elsősorban a közlekedési eredetű zajok, de emellett számolni kell az ipari, szolgáltató létesítmények és a szórakozóhelyek zajkibocsátásaival is.

A települési környezet és a lakosság körében megfigyelhető egészségkárosodások közötti összefüggések többnyire igen összetettek.

Az épített környezet egészségi állapotra gyakorolt hatásai közül említésre érdemes, hogy az egyes városrészekben kialakult nagyfokú lakossűrűség (a fokozott beépítettséggel együtt járó nagyobb gépjárműforgalom, az ezt kísérő nagyobb zaj és szennyezettebb levegő, illetve a nagyvárosi ingerdús környezet egyéb tényezői) hozzájárul a neurózis, illetve bizonyos pszichoszomatikus betegségek (magas vérnyomás, fekélybetegség) gyakoriságának növekedéséhez.

A települési környezeten belül a települési tisztaság jelentős mértékű hatással van a településen élő lakosság egészségi állapotára. Ezen belül a köztisztasági tevékenység hiányosságai számos megbetegedés előidézésében játszanak szerepet. E területek a következők:

- a közterületek nem megfelelő takarítása (légszennyező hatás),
- a közterületek nem megfelelő művelése, kaszálása (pollenek okozta allergiás megbetegedések),
- a szemetgyűjtés és -szállítás hiányosságai (fertőző betegségeket terjesztő rovarok és rágcsálók elszaporodása),

- a veszélyes hulladékok szabálytalan gyűjtése, ártalmatlanítása.

A települési környezet egészségre gyakorolt hatásai közül jelentős mértékűek a zaj hatásai. A zajpanaszok egész Európában azt mutatják, hogy a városi lakosság jelentős részénél a zaj károsan befolyásolja az emberek közérzetét és az életminőséget.

A WHO 1994-ben Európa egészségi állapotával foglalkozó tanulmányában a 65 dB(A) feletti környezeti zajt potenciális egészségkárosító hatásként értékeli.

A zaj hatására létrejövő elváltozások a következők:

- kezdetben átmeneti halláscsökkenés, később maradandó nagyothallás, mely először csak a magasabb frekvenciájú, majd az alacsonyabb frekvenciájú hangokra terjed ki, fokozatosan csökken a beszédhangok hallása is és kialakul a nagyfokú nagyothallás;
- egyéb hatásai:
 - befolyást gyakorol a vegetatív idegrendszerre
 - = a gyomor-bélrendszer működésére,
 - = emeli a vérnyomást,
 - = anyagcsere fokozódást hozhat létre,
 - az agyra kifejtett hatása következtében
 - = ingerlékenység,
 - = idegkimerültség,
 - = alvászavarok,
 - = munkateljesítmény-csökkenés,
 - = fokozott balesetveszély léphet fel.

A KSH statisztikák által nyilvántartott leggyakoribb halált okozó betegségek között szerepelnek a szív- és keringési rendszer betegségei, többek között a magas vérnyomás betegség is. Az 1991-94. évi adatok szerint a magas vérnyomás betegség okozta halálozás arányszámai mindhárom megyében az országosnál kedvezőtlenebbek. Feltehetően ebben a magas intenzitású, tartós és folyamatos zajszintnek is jelentős szerepe van.

A települési környezet egészségi állapotra gyakorolt hatásainál ki kell térni a radiológiai szennyezettségre is, tekintettel a térség sajátosságaira. Irodalmi adatok szerint a humán rosszindulatú daganatok keletkezéséért 90%-ban a környezeti tényezők felelősek.

Ezek közé sorolhatók az ionizáló sugárzás különböző fajtái is, melyek bizonyos mértéken felül az élő sejtek rosszindulatú elfajulását okozhatják. A radon ismert rákkeltő, a WHO Levegőminőségi Útmutatójában (1987) közölt becslés alapján számolva Magyarországon évente átlagosan 100-400 tüdőrák eset írható a radon és bomlástermékei által okozott expozíció számlájára.

Épített és természeti környezet

Az épített környezet számos környezeti probléma forrása lehet. Ezek adódhatnak például az újonnan létrehozott települési funkciókból, a hosszan tartó építkezésekből, magából az építési tevékenységből, a beépítési módból, vagy a területi funkciókból. Az építési tevékenységből származó környezetterhelő hatások általában átmenetiek,

a beépítési módból és a területi funkciók kialakításából eredők, illetve az épített környezet fenntartásával és üzemelésével együtt járó terhelések, szennyezések, károsítások azonban tartós hatásúak.

Az építési tevékenység, a beépítés módja

A környezet terhelése rendszerint a növényzet kiirtásával, a területek előkészítésével, a termőréteg eltávolításával, az építőanyagok szabadtéri tárolásával együtt járó porképződéssel kezdődik.

Az építési zajhoz és vibrációhoz (pl. nehézjárművek mozgása) a talajerózió, a felszíni vizek feliszapolódása, az építési hulladékok, törmelékek felhalmozódása társul, de előfordulhat a szivárgási és talajvíz-áramlási viszonyok tartós átalakítása is.

A beépítésekkel alapvetően megváltozó terület-felhasználási mód komoly környezetterhelést okozhat. E környezetterhelés különösen a sűrűn beépített területeken, vagy az azok közvetlen szomszédságában folyó építkezéseknél jelentkezhet.

A megtervezett beépítési módoknak a környezeti elemek minőségére, állapotára gyakorolt hatásait a tervezés szintjén is figyelembe kell venni. Ennek elmaradása számos kedvezőtlen következménnyel járhat. A magas és középmagas épületek, az aszfaltozott és burkolt felszínek túlsúlyba kerülése sajátos klímát alakít ki a városias beépítési területeken, mely elsősorban az átszellőzési viszonyok kedvezőtlen megváltozásában, a nyári hőszigetek kialakulásában, az évi középhőmérséklet növekedésében, a relatív páratartalom csökkenésében, a csapadék-mennyiség, felhősödés, ködgyakoriság megváltozásában jelentkezik.

A kommunális és ipari tevékenység újabb területrészekre történő kiterjesztése növekvő levegőszennyezéssel, fokozódó szennyvíz- és hulladék-kibocsátással, fokozódó forgalommal és közlekedési eredetű zajjal jár együtt.

A nem megfelelő nagyságú és környezeti szempontból rosszul méretezett és kialakított zöldfelületek rendszerint csupán esztétikai célt szolgálnak, illetve számos esetben még ezt sem, például a környezeti levegőminőség állapotából származó növényzetkárosodás miatt.

A beépítésnél a laksűrűség, a népesség területi eloszlása, a közlekedési útvonalak nem megfelelő átbocsátó képessége jelentősen befolyásolja a kialakuló zsúfoltságot, ezen keresztül a lakosság közérzetét. Az elégtelen mennyiségű és minőségű zöldfelületi ellátásból, a közlekedésből, a zsúfoltságból és a városi klímából eredő káros fizikai, kémiai és biológiai hatások (zaj, légszennyezés, bűz kibocsátás, stb.) a városlakó ember egészségét és közérzetét döntő mértékben befolyásolják.

A természeti környezeti adottságok figyelmen kívül hagyása, elhanyagolása az egyes terület-felhasználási módoknál sajátos gondokat okozhat. Általános probléma a lakó- és pihenőterületek, esetleg speciális intézményterületek (pl. kórház) nem megfelelő térbeni elkülönítése a jelentős környezetterhelő (légszennyezés, zaj, bűz, stb.) forrásoktól, létesítményektől (pl. iparterületek, szennyvíztisztítók, mezőgazdasági üzemek). Ezek vagy egyedileg, vagy kiterjedt területeket elfoglalva, esetleg lakó- és

intézményterületek közé ékelődve idéznek elő tartós környezetterhelést, illetve környezetszennyezést.

A köztisztaság kérdéskörében igen fontos a beépítési arány növekedéséből eredő zsúfoltság, zöldfelületi hiány, mely döntően a városok központi területrészein tapasztalható.

A településtisztaság biztosítás állandó gondot jelent a településeken, különösen a városokban.

Környezeti zaj

A környezeti zajok forrásai elsősorban a közlekedési eredetű zajok, továbbá az ipari, szolgáltató létesítmények és a szórakozóhelyek zajkibocsátásai. Míg a koncentráltabban jelentkező ipari, üzemi zajkibocsátások a lakosság kisebb részét és a zajforrások jól behatárolható környezetét érintik, addig a forgalmas útvonalak és vasúti pályaudvarok környezetében jelentősen nagyobb populációk vannak kitéve a zajterheléseknek.

4. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEK ALKALMAZÁSA ESETÉN VÁRHATÓ KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK

A települési környezet minőségét a környezeti elemek védelmével és a jelentős hatások elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A településfejlesztési koncepció, a szerkezeti és szabályozási terv kidolgozása során a kedvező környezeti állapot megőrzését és javítását tűztük ki célul, így ennek a szempontnak való megfelelés értékelése a feladata a fejezetnek a területfejlesztés, területrendezés várható hatásainak elemzésével.

A fejlesztési koncepció alapvető fejlesztési stratégiai célkitűzései és ezek eléréséhez meghatározott szerkezeti terv tervezett változásai

Hévíz város jelenleg készítés alatt álló településrendezési tervét 1991 óta több – esetenként az egész város területére, másszor annak egyes részeire vonatkozó – terv is megelőzte, amelyek készítése során az országos, a megyei és a helyi érdekek egyaránt figyelembevételre kerültek a mindenkori igényeknek és jogszabályi környezetnek megfelelően.

Fentieknek tudható be, hogy a hatályos településszerkezeti tervhez – 208/2009 (I.29.) Kt határozat – képest a város területfel-használásában – az új településfejlesztési koncepcióban rögzített fejlesztési szándékoknak megfelelően – jelen településszerkezeti tervben alapvető módosulások nem következtek be.

A hatályos településszerkezethez képest tervezett változások:

A lakóterületek vonatkozásában:

- o növekedett a kisvárosias lakóterület (Attila u. keleti oldala)
- o a kisvárosias területbe került besorolásra a városközpont nyugati (Vörösmarty u. – Honvéd u. – Park u.) térsége (kertvárosias lakóterület volt)

- o módosult a kisvárosias terület a Széchenyi utca mentén, javasolt terület-felhasználás: településközpont-vegyes terület
- o a Fecske u. folytatásában új kertvárosias lakóterület került javaslatba

A vegyes területek vonatkozásában:

- o a városközpont térségében történt változások az előző pontban bemutatásra kerültek

Az üdülőterületek vonatkozásában:

- o településközpont-vegyes területfelhasználásba javasolt az Attila u. (Európa Fit szálloda) menti tömb

Különleges területben maradt más funkcióval a

- o a Kossuth utcai volt sportpálya, új funkció: konferencia és szabadidő központ
- o a Sport utcai volt Vt terület új funkciója: sportterület

A gazdasági területek vonatkozásában:

- o az Attila u. északi végén a Gksz besorolású terület különleges településüzemeltetési területbe került
- o a Szent András u. nyugati végén a már kialakult gazdasági funkció megtartása céljából Gksz terület került kijelölésre

A közlekedési terület vonatkozásában:

- o az új 760-as számú útról a Büki útra történő rácsatlakozás készül
- o a belvárosi átmenő forgalom csökkentése érdekében új, északi elkerülő út tervezett
- o az Ady E. u. nyugati végén új autóbusz állomás tervezett
- o a parkolóhely kapacitás növelés érdekében új, nagy kapacitású parkolóterület javasolt
 - az Ady E. u. nyugati végén
 - a nagy parkolótól északra javasolt különleges idegenforgalmi területen

A zöldterületek vonatkozásában:

- o a tervezett Fecske utcai lakóterület keleti szélén új zöldterület került kijelölésre

4.1. A településrendezési terv összevetése az országosan és helyi szinten elvárható környezet- és természetvédelmi célokkal, követelményekkel

A rendezési tervek készítése során figyelembe vett, a 3.1. pontban részletezett tervekkel és regionális léptékű programokkal való összhang megteremtése volt a célja mind az önkormányzatnak, mind a tervezőknek.

Minden tekintetben sikerült megteremteni a települési rendezési tervek összhangját a magasabb szintű tervekkel.

A magasabb szintű jogszabályoknak és követelményeknek való megfelelés természetesnek tekinthető.

4.2. A környezetet érintő hatások előrejelzése

A környezeti alapállapot és a fejlesztési elképzelések, programok alapján a településrendezési eszközök kialakításával várható környezeti hatások a követelményeknek megfelelően a környezeti elemek rendszerei szerint, és a jelentős környezeti hatások figyelembe vételével értékelhető.

4.2.1. A talaj és a vizek védelme

A településszerkezeti terv vízvédelmi szempontból elsődleges a Víz Keretirányelv általános célkitűzései alapján kialakított országos és területi a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben megfogalmazott célok és irányelvek megtartása.

A víz életünk nélkülözhetetlen feltétele. A vizek, különösen az édesvizek léte, állapota és használata életünk egyik legfontosabb tényezője. Miután a víz nem korlátlanul áll rendelkezésünkre, ezért ahhoz, hogy a jövőben is mindenkinek jusson tiszta ivóvíz, és a folyók, tavak tájaink, életünk meghatározó elemei maradhassanak, erőfeszítéseket kell tennünk a felszíni és a felszín alatti vizek megóvásáért, állapotuk javításáért. A víz használata költségekkel is jár. A folyók, patakok, tavak vize, valamint a felszín alatti víz nemcsak természeti, hanem társadalmi, gazdasági értékeket is hordoz, jövedelemszerzési és költségmegtakarítási lehetőségeket kínál.

Ez a felismerés vezetett az Európai Unió új vízpolitikájának, a „Víz Keretirányelvnek” (2000/60/EK irányelve, továbbiakban VKI) kidolgozásához, mely 2000. december 22-én lépett hatályba az EU tagországaiban.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta Magyarországra nézve is kötelező az ebben előírt feladatok végrehajtása, Magyarország - elhelyezkedése miatt – alapvetően érdekelt abban, hogy a vízgyűjtőkerületeken mielőbb teljesüljenek a VKI célkitűzései. A Víz Keretirányelv célja, hogy 2015-re a felszíni és felszín alatti víztestek „jó állapotba” kerüljenek. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát jelenti, hanem a vízhez kötődő élő helyek minél zavartalanabb állapotát,

illetve a megfelelő vízmennyiséget is. Amennyiben a természeti vagy a gazdasági lehetőségek nem teszik lehetővé a jó állapot megvalósítását 2015-ig, úgy a határidők a VKI által felkínált mentességek megalapozott indoklásával 2021-re, illetve 2027-re kitolhatók. Ezek az időpontok képezik egyben a vízgyűjtő gazdálkodási tervezés második és harmadik ciklusát.

A Víz Keretirányelv általános célkitűzései a következők:

- a vizekkel kapcsolatban lévő élőhelyek védelme, állapotuk javítása,
- a fenntartható vízhasználat elősegítése
- a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmével,
- a vízminőség javítása a szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésével,
- a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése, és további szennyezésük megakadályozása,
- az árvizeknek és aszályoknak a vizek állapotára gyakorolt kedvezőtlen hatásainak mérséklése.

A VKI alapelve, hogy a víz nem csupán szokásos kereskedelmi termék, hanem alapvetően örökség is, amit ennek megfelelően kell óvni, védeni. A vízkészletek használata során, hosszútávon fenntartható megoldásokra kell törekedni.

A jó állapot eléréséhez szükséges javító beavatkozásokat össze kell hangolni a fenntartható fejlesztési igényekkel, de szigorúan a VKI elvárásainak figyelembevételével.

A VKI gyökeres szemléletváltást jelent a vízgazdálkodás területén, hiszen számos műszaki jellegű, jogi, gazdasági, intézményi, szervezeti intézkedés koordinált végrehajtását igényli.

A vízgyűjtő-gazdálkodási terv (továbbiakban VGT) elsősorban azoknak a szabályozásoknak és programoknak az összefoglalása, amelyek biztosítják a környezeti célkitűzések elérését (azaz a jó ökológiai, kémiai és mennyiségi állapot elérését).

A VGT sajátos terv, mely a környezeti célkitűzések, és a társadalmi-gazdasági igények összehangolása mellett tartalmazza a műszaki és gazdasági, társadalmi megvalósíthatóság (költségek, finanszírozhatóság, társadalmi támogatottság stb.) elemzését is, ugyanakkor nem jelenti a beavatkozások konkrét műszaki terveinek részletes kimunkálását. A VGT szoros kapcsolatban van a terület- és településfejlesztési, illetve egyéb ágazati tervekkel: a vizek állapotának javítását szolgáló célkitűzések elérése érdekében olyan intézkedéseket javasol, amelyek kapcsolódnak a településekhez, a földhasználatokhoz, az ipari tevékenységekhez, a turizmushoz. A VGT tehát nem egy hagyományos vízgazdálkodási terv. Sok tekintetben a vízgazdálkodás témakörébe tartozó intézkedéseket határoz meg (vízminőség-védelem, a vizek állapotának értékelése, vízhasználatok szabályozása), miközben követelményeket támaszt számos más vízügyi szakmai tevékenységgel szemben (például árvízvédelem, vízkárelhárítás, öntözés, hajózás, vízi energia-hasznosítás, vízi infrastruktúrák építése és működtetése stb.) is, őt más ágazatok együttműködését is igényli.

Hévíz településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott alapvető célkitűzések, a szerkezeti tervben megfogalmazott módosítások összhangban vannak a területi vízgyűjtő-gazdálkodási tervekkel. Ezek közül is kiemelt feladat a:

- A Hévízi tóvédelmi program megvalósítása:

A tóvédelmi program célja a Hévízi-tó teljes körű védelme, valamint a védelemhez szükséges jogszabályi háttér kidolgozása. A program két fő területre terjed ki:

A Hévízi-tó védelme

A Hévízi-tó ökoszisztémájának megóvása

Mint ismeretes a bányászati tevékenység megszűnése után beindult a tó regenerálódási folyamata. Teljes és folyamatos állapotfelmérés és értékelés szükséges ahhoz, hogy a tó jelenlegi állapotát, a regenerálódás mértékét és annak további előrejelzését tudjuk. Ennek az ismeretanyagnak a továbbiakban történő felhasználása meg kell, hogy jelenjen a tavat és tágabb környezetét érintő minden döntéshozatalban, melynek érvényesítése - ismerve az érintettek jelentős számát - csak jogszabályi erővel képzelhető el.

Alábbiakban a fenti célkitűzés eléréséhez vezető út, általunk legfontosabbaknak ítélt lépéseit szeretnénk röviden megindokolni.

A Hévízi-tó mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása. A Hévízi-tó hidrogeológiai védőidomán és mennyiségi védőterületén belüli természeti folyamatok és emberi beavatkozások feltárása és hatásának elemzése.

A Hévízi-tó védőterületén és védőidomán belüli, a természeti környezetet érintő emberi beavatkozások, ezen belül elsősorban a felszín alatti vízkészletet érintő vízhasználatok jelentős hatással vannak a tó vízutánpótlására.

A tó mennyiségi és minőségi védelme érdekében szükség van a vízhasználatok alakulásának, változásának folyamatos nyomon követésére, így a tó hatásterületén történő karszt-, réteg-, és talajvízkivételek pontos felmérésére.

A vízhasználatok tóra gyakorolt hatásainak vizsgálata, a tó és hatásterülete teljes körű monitoringja, az ennek érdekében szükséges fejlesztések mind hozzájárulnak a térbeli és időbeli változások pontosabb, megbízhatóbb megismeréséhez. Mindez azonban csak folyamatos kiértékeléssel és elemzéssel együtt válik használhatóvá. Ennek hatékony eszköze a vízháztartási tényezők változását integráló vízmérleg készítése.

A tó hatásterületén a megengedhető vízkivétel meghatározása.

A tó hatásterületén elhelyezkedő vízkészletek meghatározó mértékben befolyásolják a tó vízháztartását. Az új vízhasználati igények körültekintő, szakmailag megalapozott elbírálására - a megengedhető vízkivétel meghatározására - akkor van mód, ha a döntéshozó birtokában van egy megalapozott, tényleges és korrekt adatokra kifejlesztett modell, amely a távolhatások számításának figyelembe vételével is segíti

a szakmailag helyes döntés megalkotásában. Ugyanakkor a tó vízutánpótlódását biztosító, felszíni és felszínalatti vízkészleteket érintő, a jelenleg érvényes vízkivételi engedélyek felülvizsgálata, esetlegesen vízjogi engedéllyel nem rendelkező vízhasználatok feltárása és jogszerű megszüntetésének kezdeményezése rendkívül fontos és időszerű.

A tó és környezete természetes élőhelyeinek, élővilágának megóvása

A Hévíz-tó világviszonylatban is különleges természeti érték. A tó és környezete összefüggő rendszert alkot, ezért vízmennyiségi és vízminőségi védelme mellett fokozott figyelmet kell fordítani a tavi és a tó környezetében lévő ökoszisztéma állapotára, megóvására, a minőségromlás megakadályozására, illetve a lehetséges rehabilitációra. Ez érinti a tó és környezet minden elemét, mint például a tőzeget, vagy a tó szerves részét alkotó iszapot, de kiterjed a flóra és fauna szinte minden egyedére.

A tó körül található lápterületek, láperdők védelme.

A Hévíz-tó körül található lápterületek (amelynek egy részét láperdő borítja) védelme része a tó és közvetlen környezete komplex védelmének. A láp védelme nem önálló természetvédelmi szempont, hanem magának a tónak is élettere. Ezért is kiemelkedő jelentőséggel bír a lápterületek és a tó egymásra hatásának vizsgálata, az eredmények alapján a szükséges intézkedések elindítása. A lápok vízszintjének szabályozhatóvá tételével, és a továbbiakban a terület megfelelő üzemeltetési rendjével jelentősen növekszik a lápterületek védelme.

Az épített környezet és működtetésének hatása a Hévíz-tóra.

A tó vizének kicserélődési ideje, a gyógy tó terhelhetőségének meghatározásában alapvető jelentőségű. Áramlástani vizsgálatokkal pontosított meghatározása jelentősen növelné a terhelhetőségi szám megállapításának biztonságát, és segítené a vízminőségi mintavételi helyek optimalizálását. A terhelhetőség egyben támpontot ad a további fejlesztési irányok tekintetében is.

A gyógytó világörökségi listára történő felvételének kidolgozása, a felvétel támogatása, elősegítése.

A Hévíz-tó Természetvédelmi Terület legfontosabb rendeltetése az egyedülálló Hévíz-tó természetes termálvizű, gyógy-tényezőkre alapozott gyógyászatot (illetve egészség-turizmust) szolgáló rendeltetésének, valamint speciális hidrogeológiai adottságainak, különleges növény- és állatvilágának megőrzése.

A természetvédelem szempontjából: a természetes folyamatok szabad érvényesülésének következetes biztosítása a tóban, és a láperdőkben, az emberi beavatkozás csökkentésével, amelynek következtében természetes életközösségek

maradnak fenn/ jönnek létre erőteljes bakteriális bevonatokkal/ idős fák magas arányával.

A Hévízi-tó földünk egyik legnagyobb meleggyógyvizes tava. Mint közvetlen gyógyászati eszköz, hangsúlyozandó, hogy a Földön genetikájában, tulajdonságában és hatásmechanizmusában közel megegyező gyógyfürdő Magyarországon és Új-Zélandon van. Földtörténeti múltját tekintve azonban Hévíz egyedülálló, mert nem vulkáni, hanem karsztvizes. Hévíz egyedülállósága abban van, hogy itt olyan melegforrás tör a felszínre, amit a karsztvidék kivételes hidrológiai viszonyai és geometriai adottságai hoztak létre.

A földtani adottságok következtében a Hévízi forrástó a környező láp- és mocsárvilággal olyan szerves vízföldtani egységet képvisel, amely egyedülálló és sajátos élővilággal rendelkezik.

Az élővilág gazdagsága és egyedisége indokolják a Hévízi-tó Világörökséggé nyilvánítását, a Hévízi-tó és környezete Világörökségbe történő felvételének elősegítését

A fenti célkitűzések összefogásával - a hatásterületre vonatkozó – tóvédelmi jogszabály kidolgozása

A kapcsolódó helyi, térségi, jogi szabályozó rendszer biztosítása és egyéb kapcsolódó védelmi, szabályozási előírások harmonizációja szükséges az érintettek nagy száma és a helyenként eltérő helyi érdekek összehangolása miatt. A térség fenntartható fejlődésének egyetlen lehetséges útja a Hévízi tó védelmének elfogadása az érintettek körében, és az egyéni érdekek alávetése ennek a célnak a megvalósításáért.

A köz-szféra hiteles tájékoztatása, a civil szervezetek hatékony munkája és a hatósági tevékenységek összehangolt egymásra épülésével, kormányzati támogatással valósítható meg ez a célkitűzés. A tóvédelmi jogszabály bevezetése garancia a Hévízi tó átfogó védelmére.

Hévízi-tó védelmét szolgáló feladatterv

Az előző fejezetekben leírtak, valamint a munka közben szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy bár a Hévízi-tó környékén részletes feltáró munkák és kutatások készültek az elmúlt években, de éppen ezek tükrében is bizonyossá vált, hogy egyes területeken több és megbízhatóbb információra van szükség a tó vízháztartásának és a környezetnek a tóra gyakorolt hatásának megismeréséhez.

A kibővítendő észlelőhálózatnak néhány legfontosabb eleme a következőkben kerül ismertetésre:

- Vízhozam- és vízszintmérés a felszíni vízfolyásokon (Páhoki-patak, Gyöngyös-patak).

- A szakmai elvárásoknak is megfelelő korszerű hidrometeorológiai észlelő hálózat a tó felett, különös tekintettel a csapadéokra és a párolgásra, a tó vízforgalmának pontosítása érdekében.
- Pontos és folyamatos vízhozam és vízszintmérés a Hévízi-tavon lehetőség szerint külön-külön a hideg és a meleg ágon.
- A tó és talajvíz kapcsolatának feltárása talajvízészlelő hálózat kiépítésével.
- A meglévő réteg-, karszt és talajvízszint észlelő hálózat elemeinek újbóli bemérése, különösen a magassági koordináták pontosítása.

A keletkezett adatokat rendszeresen értékelni kell, szükséges a tavat és környezetét, a monitoring pontokat folyamatosan figyelemmel kísérő „gazda” munkájának biztosítása.

A megbízhatóbb információ és a kibővített észlelőhálózat teszi lehetővé a Hévízi-tó vízmérlegének elkészítését, amely számba veszi az összes vízháztartást befolyásoló tényezőt ezért elsődleges a vízmérleg elkészítése és a továbbiakban folyamatos évenkénti kiértékelése a hidrodinamikai modell alapján. (A hidrodinamikai modellhez szükséges adatok: részletes háromdimenziós földtani modell az utánpótlódási terület egészére, a szerkezeti vonalak hidrodinamikai jellegének tisztázása, vízszint és vízminőségi, vízhőmérsékleti adatok, meteorológiai adatok, termelési adatok, az elkülönülő kőzettestek hidrodinamikai paraméterei.)

4.2.2. A levegőminőség védelme

Hévíz jelenlegi „iparosodási” szintje nem eredményez jelentős légszennyezőanyag terhelést. A település és környezete levegőminőségi állapot kedvezőnek tekinthető. Lokális jellegű problémák helyben kezelhetők, a kibocsátók beavatkozása eredményesnek tekinthető. Törekedni kell a megújuló energiahasznosítás széles körű elterjesztésére, a foszilis energiahordozók helyett a termálvizek, a geotermikus hő hasznosítására.

A fejlesztési koncepcióban és a szerkezeti tervben szereplő infrastruktúra hálózatok (közlekedés, informatika) fejlesztésének realizálása különösen a közlekedési kapcsolatok javulása esetén lehet eredményes a légszennyezőanyag terhelés növekedésének megakadályozásában. Kiemelt szerepet kell a fejlesztések során biztosítani a település bekapcsolására az országos hálózatba, a településen belül a közlekedés fejlesztésére, a közúti, gyalogos és kerékpáros hálózat minőségének javítására:

- A nagytérsgai kapcsolatok tekintetében az M7 autópálya játszik kiemelt szerepet. Ennek közvetlen elérése a jelenleg fejlesztés alatt lévő 76 sz. főúton keresztül lesz biztosított. Új nyomvonalon
- Épül a 76 sz. főút az M7 ap. és Zalacsány között (Balatonszentgyörgy elkerülő szakasz,
- Fenékpusztai fejlesztés, 71 sz. főúti nyomvonal felhasználása, stb.), mely így megérinti a várost. A tervezett fejlesztések kiépítése rövidtávon megtörténik.

- Kiemelten célszerű fejleszteni ezen felül a Sármellék-Hévíz közötti útszakaszt (Hévíz-Balaton Airport) az eljutási idő csökkentése érdekében.
- A BtSz-ben szereplő Hévíz-Karmacs összekötő utat a szerkezeti terven szerepeltetjük, azonban indokoltsága nem alátámasztott. Karmacs község rendezési tervében sem szerepel.
- A település kiszolgálására épült új körforgalmú közúti csomópont a 76 sz. főút és a 7332 j. ök. út keresztezésében. Ezen felül új közúti csomópont épült a 76 sz. főút és a Hévíz-Felsőpáhok összekötőút keresztezésében.
- Jelenleg kivitelezés alatt áll a Nemesbüki bekötőút (760 sz. út és a város közötti szakasz) építése, mely a város északi kapujában épülő új körforgalmú csomóponttal szolgálja ki a települést.

A városban az alábbi főbb csomópontok fejlesztése szükséges:

- Ady u. – Vörösmarty u.: geometria javítása, látómező biztosítása
- Ady u. - Kossuth u. – Lótuszvirág u.: korábban körforgalmú csp-i terv készült erre a helyszínre, az Ady utca lezárásával a geometria javítható, láthatóság növelhető
- Ady u. – Széchenyi u.: kapacitásprobléma a déli elkerülő úttal megszűnik
- Ady u. – Nagyparkolóhoz vezető út (Széchenyi u. eleje): a parkoló fejlesztésével javul
- Széchenyi u. – Kölcsey u. – Nagyparkoló tér: a Kölcsey utca átalakítása és az Autóbusz pályaudvar áthelyezésével megoldható a kapacitás probléma

Belső úthálózat (keresztmetszet, közterületi parkolás)

Új kelet-nyugati irányultságú út létesítését tervezzük a Móricz Zs. u. és a Zrínyi M. u. között.

Ady utca lezárása, és déli elkerülő útszakasszal való kiváltása

A déli elkerülő út lápterületeket érint. Önkormányzat által nem támogatott, a kedvezőbb úthálózat érdekében a BtSz-ben szereplő nyomvonalat költségesebb műszaki megoldással, lehetne megépíteni, hogy a védett láp megfelelő felszín alatti talajvíz áramlása biztosított legyen.

Széchenyi és egyéb kiemelt utcák városkép fejlesztése

A belváros jellegének a sétálós hangulat erősítése érdekében az utca forgalomcsökkentése, a parkolás áthelyezése, a sétány jelleg kialakítása. Teljes rehabilitáció.

Kölcsey utca átalakítása gyalogos övezetté

A buszpályaudvar kihelyezésével az utca hangulatának változtatása indokolt.

Kossuth utca rekonstrukciója

A rendelkezésre álló keresztmetszet között a gyalogos közlekedés (sétányszerű) fejlesztése.

Városi úthálózat burkolat felújítása

Burkolat felújítás külön felújítási program szerint (Honvéd u., Park u., József A. u., Petőfi S. u., stb.).

Közösségi közlekedés (közúti és kötöttpályás)

Meglévő autóbusz-pályaudvar megszüntetése és új autóbusz pályaudvar megépítése

Az új autóbusz pályaudvar az önkormányzat tulajdonában álló, elkerülő út melletti telekre kell áthelyezni.

Tömegközlekedés fejlesztés

A helyi járat központ elkészültével és a közösségi közlekedési útvonalak megállóhelyeinek kialakításával ennek a feltételei megteremtődnek.

Kerékpáros közlekedés

Mentális kerékpározás fejlesztés

A városban a szükséges átmenő kerékpárutak hálózata kiépült. A városi fejlesztéseket (útfelújítások, stb.) minden esetben úgy kell kialakítani, hogy az új létesítmények biztosítsák a biztonságos kerékpározás feltételeit. Ennek kiteljesítésére célszerű lenne egy kerékpárhálózat fejlesztési tanulmány elkészítése a város területére.

Főbb gyalogos közlekedés

Rákóczi – Széchenyi utca déli szakasza – Kölcsey utca – Park utca által határolt belváros gyalogos övezetté alakítása

A megkezdett fejlesztés befejezése.

Főbb sétányok kialakítása

- Széchenyi utca
- Ady E. utca
- Városház tér felújítása
- Kölcsey u., Deák tér
- Kossuth u.
- Vörösmarty u.
- Piac területe

Lépcsők felújítása

A város területén lévő lépcsők (pl. Honvéd utcai lépcsősor) felújítása, fejlesztése.

Akadálymentesítés

A korábbi kissé spontán járdafejlesztések során az akadálymentes közlekedés feltételeit nem biztosították. Ennek javítása szükséges.

Gépjármű elhelyezés, parkolás

Nagy parkoló átépítése

Fásított, parkolóhelyek között gyepesített, minőségi parkoló kialakítása

A város területén kisebb parkoló egységek kialakítása.

A közlekedésfejlesztés és a helyi építési szabályzatban javasoltan szerepeltetendő közlekedésfejlesztési beruházások és az elérhető legjobb technika szintű fűtési-légkondicionáló rendszerek alkalmazásával a települési környezet terhelése nem növekszik a beruházások megvalósulása után.

4.2.3. Hulladékgazdálkodás

A fejlesztési területen a gazdálkodók számára előírás a korszerű hulladékgazdálkodás. A stratégiai célkitűzések elérése érdekében a koncepcióban megfogalmazottak elősegítik a hulladékgazdálkodási célok elérését.

A szerkezeti terv módosítás közvetlenül nem érint hulladékgazdálkodással összefüggő intézkedést, létesítményt.

A Város környezetvédelmi programjában és a hulladékgazdálkodási tervében, illetve a Képviselői Testület rendeleteiben megfogalmazott közszolgáltatással összefüggő követelmények megvalósítása esetén a fenntartható fejlődés a hulladékok kezelése, és ártalmatlanítása tekintetében biztosított Hévíz Városában.

Összefoglalva megállapítható hogy a szerkezeti terv elfogadásával a hulladékgazdálkodási helyzet nem romlik Hévíz Városában és térségében, és elérhető az illegális hulladék elhelyezések teljes körű visszaszorítása.

4.2.4. Zaj elleni védelem

A Hévíz Város környezeti állapotát, minőségét, a meglévő és tervezett funkciók működését döntően befolyásoló hatótényező a környezeti zaj, ezért a területrendezés és –fejlesztés során kiemelt feladat a jelenlegi helyzet megőrzése, ezzel egyidejűleg új terhelések kialakulásának megelőzése, illetve megakadályozása.

A megelőzés érdekében a környezetbe zajt, illetve rezgést kibocsátó és a zajtól, rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a zaj és rezgés ne haladja meg a megengedett zaj, illetőleg rezgésterhelési határértékeket.

Hévíz Város jelenlegi iparosodási szintje nem eredményez jelentős zajterhelést. Az üzemi zajterelés vonatkozásában egy-egy kirívó esettől eltérően kedvező a település helyzete.

A szórakoztatóipari, illetve vendéglátó létesítmények (szállodák, panziók, italboltok, presszók, büfék) működési jellegükből adódóan közvetlen környezetüket terhelhetik. A lakossági zavarást általában a hangosító berendezések okozzák, panaszra adhatnak okot.

Hangosító berendezésekre képviselőtestületi rendeletben elfogadott határérték betartását kell megkövetelni. Hangosító berendezésnek minősül a zenegép (diszkóban, étteremben stb.), hangszórón közvetített ének és még tovább lehetne sorolni.

A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX.29.) Korm. rendelet 22. § (1) bekezdése alapján „Vendéglátó üzletben a vendégek szórakozására zeneszolgáltatás nyújtható, műsoros előadás, tánc rendezhető”.

A (2) bekezdés azonban kimondja, hogy „az (1) bekezdésben meghatározott tevékenység akkor folytatható, ha a vendéglátó üzlet megfelel a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló kormányrendeletben foglalt követelményeknek.”

A 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdése szerint „környezeti zajt előidéző üzemi, vagy szabadidős zajforrásra vonatkozóan a tevékenység megkezdése előtt a környezeti zajforrás üzemeltetője köteles a környezetvédelmi hatóságtól zajkibocsátási határérték megállapítását kérni és a határérték betartásának feltételeit megteremteni.”

Hangosító berendezések üzemeltetőire jegyzői határozatban előírt zajkibocsátási határérték betartását kell megkövetelni. Hangosító berendezésnek minősül a zenegép (diszkóban, étteremben stb.), hangszórón közvetített ének és még tovább lehetne sorolni.

Külön figyelmet kell fordítani a fejlesztések területi kialakítására, a megelőző tervezésre. Lehetőleg el kell kerülni az utólagos műszaki védelmi beavatkozásokat.

A szerkezeti tervben szereplő közlekedési infrastruktúra hálózat fejlesztésének realizálása látványos javulással járhat a zajterhelések tekintetében.

A szerkezeti terv realizálása zajvédelmi szempontból kedvező környezeti hatású.

4.2.5. Települési és épített környezet értékelése

A települési és épített környezet, kulturális örökség védelme a szerkezeti terv alátámasztó munkarészeiben került részletezésre a kulturális örökségvédelmi dokumentációk alapján. A világörökségi fejlesztések sikerét eredményezhetik a szerkezeti terv módosításai.

4.2.6. Táj- és természetvédelem

Tájhasználat, tájszerkezet javaslata

A tó és környezete a település legjobban igénybevett területe, de egyúttal a legsérülékenyebb is. Azt a tájhasználati terheltséget, amely a város keleti, délkeleti oldalán jellemző, fokozza a közigazgatási terület keleti és nyugati oldala közötti zöldfelületi-ökológiai kontraszt. A tájszerkezetre vonatkozó alapvető javaslat a település zöldgyűrűbe ágyazására irányul, melynek hiánya leginkább a nyugati oldalon tapasztalható. A zöldgyűrűt egy erdősávokból, sövényekből álló hálózat alkotja, amelynek szerepe összetett. A hálózatot északnyugati oldalon a mezőgazdasági területeket megosztó mezővédő erdősávok alkotják, amelyek tagolják a nagyfelületű szántókat, s egyben részét képezik a zöldfolyosó hálózatnak is.

Erdősávok határolják el az északnyugati, nyugati oldal lakóterületeit a szomszédos mezőgazdasági területektől, és a zöldgyűrű részét képezik az elkerülő út mentén húzódó védő erdősávok is. Utóbbiak mellett, hogy védik a beépített területeket,

valamelyest kompenzálják az út ökológiai hálózatot daraboló hatásának következményeit.

Az erdősávok, sövények az élőhely-, és táplálkozóhely teremtésén túl a párolgás mértékének csökkentésében, a szél sebességének csökkentésében, a légnedvesség növelésében, a talaj nedvességtartalmának növelésében, a defláció elleni védelemben, a levegőszennyezettség elleni védelemben, a vízerózió elleni védelemben játszanak szerepet. A javaslati térképen látható ábrázolás elsősorban szerkezeti vázlat, a hálózat elemeinek pontos kijelölése részletes tervezést igényel a helyek, funkciók függvényében. Az erdősávok és a sövények is gyepsávval határoltak. A sövény legalább két cserjesorból áll, az erdősáv legalább négy sorból álló, minimum 7 méter széles növényssáv, amely cserjeszintre, alsó- és felső lombkoronaszintre tagolódik. A területen áttört (10-30%-os hézagarány), 7-11 méter szélességű (4-7 soros), valamint a 12-20 méter szélességű (8-13 soros) erdősávok kombinálása javasolt sövényekkel.

Elsősorban őshonos fajok telepítése ajánlott, amelyek egy része vadgyümölcsként (*Cornus mas*, *Rosa canina*, *Pyrus pyraeaster*), gyógynövényként (*Sambucus nigra*, *Crataegus monogyna*, *Rosa canina*, *Frangula alnus*), vagy a méhészet számára (*Corylus avellana*, *Cornus mas*, *Salix* sp., *Prunus spinosa*) értékes. A sövények, erdősávok további, javasolt fajai lehetnek: csíkos kecskerágó (*Euonymus europeus*), veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*), mezei juhar (*Acer campestre*), közönséges fagyal (*Ligustrum vulgare*), vadalma (*Malus sylvestris*), vadcserezsnye (*Cerasus avium*), ostorménbangita (*Viburnum lantana*), kányabangita (*Viburnum opulus*), korai juhar (*Acer platanoides*), közönséges borbolya (*Berberis vulgaris*).

A tájszerkezeti javaslatok elősegítik, hogy az ökológiai jellemzők a nyugati oldalon javuljanak.

Ehhez hozzájárul a belterületi zöldfelületi rendszer fejlesztése is, amely kapcsolatot teremthet a közigazgatási terület peremrészei között. Az északi városrészben javasolt nagyobb kiterjedésű zöldfelületek, többszintes zöldsávi kialakítások közvetett módon ezt a célt is szolgálják.

Az északi városrész zöldfelületi rehabilitációja és fejlesztése megfelelő szerepköri bővítéssel a jövőben részben tehermentesítheti a tó környezetét. A beépített terület „zöldbe ágyazása” a város délkeleti felében a terheltség mérséklését, az ökológiai-tájhasználati deformitás csökkentését célozza.

4.2.7. Humánkörnyezet és ökológiai helyzet

Hévíz Városa a Magyarországi és Nemzetközi humánkörnyezet megtartását, javítását kívánja megvalósítani a fenntartható fejlődés eszközeivel. Biztosítani és fenntartani kívánja a település kedvező ökológiai helyzetét és a gyógy-turizmus eszközeivel élni, kíván a lehetőségeivel, így a módosítás során történt környezethasználat változások minimális beavatkozásai nem okoznak, okozhatnak konfliktust a humánkörnyezet és az ökológiai állapotokban.

5. JAVASLAT A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEKHEZ KAPCSOLÓDÓ ÖNKORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEKRE, MONITORIZÁLÁSRA

A településrendezési eszközök kidolgozása során a környezeti értékelés a terület-felhasználási kérdéseket és az építési tevékenység feltételrendszerét tisztázza.

A településrendezési tervekhez kapcsolódó, azokkal összhangban, lehetőleg az elfogadásával egy időben szükségszerű olyan önkormányzati intézkedések fogantatása, melyek kezelik a településen meglévő, esetleg bekövetkező környezeti konfliktusokat és szabályozza a lakosság együttélési szabályait, valamint a kötelezően igénybeveendő közszolgáltatásokat.

Hévíz Városában a következő kapcsolódó intézkedésekre teszünk javaslatot:

Javaslat a Hévízi-tó monitoringjának bővítésére

A Hévízi-tó vízforgalmának folyamatos nyomon követése és értékelése céljából szükséges a tó vízháztartását befolyásoló tényezők folyamatos mérése, illetve számítása és ezek alapján legalább havi időléptékű vízháztartási mérleg készítése.

- integrált vízgazdálkodási beruházások az ivó- és öntözővíz szükséglet tartós kielégítésére,
- komplex élőhely –és vízvédelmi program, a település és térsége élővizei vízminőségének változatlan biztosítása,
- a település Vízi Környezetgazdálkodási programja végrehajtása a Vízkárelhárítási terv figyelembe vételével.

A település környezetvédelmi programjának legalább kétévenként való felülvizsgálata a hatályos jogszabályi környezetnek való megfelelés érdekében.

A felszín alatti vizek szennyezésének csökkentése érdekében kiemelt szempont a fejlesztési területek, csatornázatlan területeken a szennyvízkezelés megoldása.

Fontos cél, hogy minden érintett településrész rendelkezzen a szennyvízkezelés kezelésére vonatkozó programmal.

A jelenlegi csapadékvíz-elvetési problémák kezelése, valamint a parkoló területek környezetszennyezést kizáró üzemelte és ellenőrzése kiemelt feladat.

A fentiekén túl a környezeti vizsgálat alapján ki kell emelni az ellátatlan területek szennyvízelhelyezés és tisztítási problémáinak a megoldását, a környezetszennyezés megakadályozását, illetve a vízfolyások, tó és vízáterhelési mértékek karbantartását, a védelmi rendszerek fejlesztését.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a Hévíz településfejlesztési, településszerkezeti terv dokumentációja megfelel a földtani közeg felszíni és felszín alatti vizek védelmére vonatkozó irányelveknek, így a koncepció realizálódásával a jelenleginél kedvezőbb környezeti állapot alakulhat ki.

A települési hulladékgazdálkodási tervek korszerűsítése a kistérségi lehetőségek és a regionális rendszer működési keretei szerint.

A korszerűsített hulladékgazdálkodási tervek szerint a hulladékgazdálkodást érintő helyi rendeletek (köztisztasági, közszolgáltatási, stb.), aktualizálása.

A Vízi Környezetgazdálkodási programban és a Vízkárelhárítási tervben megfogalmazott feladatok prioritás szerint való végrehajtása.

A levegőminőség megőrzése, az irritáló bűz és szaghatás elkerülése érdekében javasolt a tűzgyújtásra vonatkozó helyi rendelet alkotása, korszerűsítése is.

Az elfogadható és a követelményeknek is megfelelő „zajhelyzet” elérése érdekében fontos továbbá azoknak a feladatoknak és eszközöknek a meghatározása, melyekkel megakadályozható a környezet minőségének további romlása, valamint fokozatos javulás érhető el.

A település lakóingatlanain megengedett kisvállalkozások esetében az engedélyezés során az előírt zajterhelési határértékek teljesülésének igazolását követelménynek kell tekinteni, annak érdekében, hogy a közvetlen környezetükben lévő lakóterületek kedvező zajhelyzete megmaradjon, illetve a zajterhelés növekedése megakadályozható legyen.

A település helyi természeti értékeinek felmérése, szükség esetén a további helyi védelem elrendelése a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság és a természetvédelmi hatóság szakértőivel való egyeztetés után.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

Az épített környezet alakításáról szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet és a többször módosított, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, valamint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerint „a település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv” esetén minden esetben környezeti vizsgálat készítése szükséges.

A települések egyes részeinek településszerkezeti és szabályozási tervei kidolgozásakor, módosításakor a környezetre gyakorolt jelentős hatás(-ok) figyelembevételével dönt a döntéshozó, illetve a környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint a vízügyi hatóság a környezeti értékelés elvégzésének szükségességéről.

Tekintettel, arra, hogy a településen meghatározó fejlesztésekről, valamint a vonatkozó jogszabályok szerint független a volumentől a terület-felhasználás módosítása, így – a fejlesztésre fókuszáló - célirányos környezeti értékelés elkészítése

mellett döntöttek a beruházó és a döntéshozó Önkormányzat a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség véleménye alapján.

A környezeti értékelés elkészítése a tervezési folyamat szerves részét képezi.

Hévíz településrendezési eszközei módosításához elkészítettük a Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség állásfoglalása alapján a környezetalakítási és környezetvédelmi munkarészhez szükséges környezeti értékelést. A környezeti hatások értékelését a meglévő, a települési környezet minőségét, állapotát befolyásoló környezethasználatok feltárásával, elemzésével kezdtük.

Célirányosan rögzítettük környezeti elemenként, szakterületenként a követelményeket, elvárásokat, melyek a környezethasználat minősítésén túl a szabályozási terv kialakítását és a helyi építési szabályzat kereteit határozták meg.

Összegeztük a területfejlesztés, területrendezés várható hatásait, a fejlesztési irányokat.

Külön javaslatot adtunk a településrendezési tervekhez kapcsolódó egyéb önkormányzati intézkedésekre, melyek a települési környezetminőségnek a javítását eredményezhetik.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Hévíz településrendezési eszközeinek módosítása segíti a település fenntartható fejlődését, a kedvező környezeti helyzetének megtartását és hosszútávon biztosítja a környezet védelmét.